pecunia dm̃ sui fodit in terrã: neq; opatus est ex ea ꝓter quendam pusillanimitatis timorẽ pumt̃ a dño: vt lẽtur matth. xxv. a Lu. xix. De presumpcõe lẽtur s̃. presumptio

Qarta m̃ltiplex est. s. falcidia trebelliamica a legitima siue debita filijs iure nãe que est redacta ad terciã de his tribus lẽtur supra legitima §. i. Ist a q̃rta de funeralibus quã debent predicatores: a minores de sepulturis apud eos: vt infra sepultura. iij. §. i.

Questuarij. questores qui discurrunt pro elemosinis ꝓhibent̃ admitti: nisi exhibeãt veras trãs apostolicas vel dyocesani. A. Littere aũt apostolice acceptari non dñt: priusq; fuerint per dyocesanũ diligenter examinate: vt in de. abusionibus ex. de pe. a re. B. a nihil ꝓnãt nisi qd̃ in litteris ꝓtinetur. Et pomt̃ forma litterarꝫ extra de pe. a re. cũ ex eo. B

Questuarij tales dñt esse modesti a discreti a ne ĩ tabernis aut alis incongruis locis hospitent̃: nec faciant incongruas expensas nec assumant hĩtum false religionis: ex. de pe. a re. cũ ex eo.

Ad questuarios nullatenus ꝑtinet predicare: sed tantũ caritatiua subsidia petere a indulgentiã si quã hñt exponere: ex. de hereti. vt officium: li. vi. a in de. abusionib9 de peni. Et si p eos impetrietur officium inquisitorꝫ psita delent ab ipsis ꝓpesci a remoueri a predicacõe vt in dcõ e. vt officiũ

Questores non delent cõcedere indulgentias motu suo de facto: nec dispensare sup votis: nec absolvere a periurijs. homicidijs a alijs peccatis ꝓfitentes sibi. A. Et sic videtur eis penitus interdictũ officium audiendi ꝓfessionũ Sed forte hoc intelligit̃ de grauioribꝫ a reseruatis: sicut pz in exemplis positis: a p rõnem dicte de. abusionibus. s. ne auctas dauiuꝫ veniat in cõtemptũ. B. Nec male ablata incerta data sibi aliq̃ pecuie q̃ritate remittere Nec terciã aut q̃rtam ptem a hmõi de inuinctis penitentijs relaxare. Nec a iam vt mendaciter asserũt de purgatorio trãsire. Nec plenã pctõrum remissionẽ idulgere Nec a pena a a culpa absoluere. a oia priuilegia sup predcis vel aliquo predictorꝫ reuocata sũt vt in de. abusionib9 de pe.

Raptor. i. s. qui p violentiã quis rapit res alienas. Cui9 pena est fm leges q; si agatur infra annum ciuiliter: puniturꝫ in quadruplum cõputata. s. ipsa re. Post annũ vero i simplũ ff. de ꝓ. rap. l. v. a ij. a ad istã penã raptor quidem tenet̃ soluꝫ postq;

damnatus est: vt ponit tlx. ij. ii. q. xxij. A. de hoc latius est dictū s̄ pdagiū. ff. ij. cū additione. B. Si vero agat criminaliter: tunc pp terrorem sine armis punit in tertia parte bonorū a fit infamis ff. de vi. pu. l. vt pri. tūso a l. fi. Et de hoc vide supra ifamis Si aut cū armis pu nit deportatōe. s. qd deportabat in insulam a prebat oia bona sua vt in insti. de pu. iudi. Et ītē lex iulia. de vi. Sedm canones vero raptor multiplīt punit Et prima pena ē. qd excōicatur. s. ab illo epō in cuius epatu rapinā fecit: ex. eo. c. vi. q. iij. placuit. Itē denegat ei pnā: nisi restituat ablata vel plenā securitatem de reddendo faciat si habeat unde possit. Si vero cū hī et unde posset distulit accipe pnāz vsqz ad mortem: a sic non pōt satisfacere si petat pnām: dabit ei a etiā viaticū Si vero decedit impenitens: tunc a viatica a sepultura denegabit ex tra eo. sup eo. a c. in lītis. Qz si nō habeat unde reddat: nec heredes: nec pinqui volunt satisfacere: ipse tn̄ contritus facit qd pōt: licet tarde nō priuabit pnā a viatico: sed tn̄ sepultura denegabit: qd statutum est ad terrorem alioz. Presbiteri vero qui contra predicā fecerint sepelie do ipsum a hmōi: deleat de pō ab officio a beneficio. vt in dcō c. sup eo. Sz tn̄ de occultis raptoribus sm̄ mno. nō debet talis rigor seuaritar. ex. eo. in litteris. A. In dicto c. sup eo. sic dī. Statuimus vt qui cūqz ex his qui violenter surrexerint in rapinā seu ecclārum violationez manifeste fuerit deprehēsus nisi prius ablata restituat si poterit: vel emendandi plenā a firmā securitatem fecerit: penitentie beneficium ei penitus denegēt. Si vero vsqz ad obitum in obstinacia sua durauerit: a in extremis positus remedium penitentie postulauerit humiliter. si emendationem: vel emendendi securitatē prestiterit ei pnā a sepultura ecclesiastica concedat. Qui aut in sanitate obstinata mēte nō penituerit vel emendauerit a in morte securitatē prestare nequiuerit: solemnitas penitētie parum p desse videt sicut credim? Sed de peccato contrito viaticum nō negetur: ita tamen qz nullus dei eorum sepulture eius interfit: nec eius elemosinaz presumat accipe Qz si qui clericoruz vel presbiterorum contra hoc in vita: vel in morte penitentias dare vel sepulture in ē esse vel eorum elemosinas accipe temptauerint seu hmōi rapine participes inuenti fuerint: ordinis sui damnum irrecuperabiliter patiātur a ecclesiastico beneficō careāt Hec ibi. Et hoc ca. intelligit de publico raptore: vt a notat in sum. li. v. ti. xvi. q. vi. vbi etiā subiungitur sm̄ goff. qz si dictus raptor in morte satisfacere non pōt: cōtrito viaticū concditur: sed sepultura denegat: vt dicit decre. sup eo. Si vero in morte constitutus satisfacere p mittit si cōualescat: a ante satisfactionē decesserit: non denegabit sepultura: sed heredes ad satisfactionē compellent: ex. de rapto. in lītis.

Et q̃ hoc casu sepultura negat̃ q̃ quis viaticũ ꝛcedat̃ fit ad terrorem vel fit ad ꝛuersionẽ hæredũ qui nolunt satisfacere vt p hoc ad satisfactionẽ inducant̃: vt dicunt gof. a ray. Et addit ray. Vel dic hãc cõstitutiõem localem eẽ. Videt̃ enim iure nouo q̃ si quis eẽt etiã p hmõi crimínib9 exꝛcõicatus a dũ in extremis ageret iuxta formã eccẽ esset absolutus: non deberet cimiteriũ: a alia ei suffragia eccãstica denegari: sed ei9 hæredes a ꝓpinqui ad q̃s bona puenint ipsi9: vt p eo satisfaciãt sunt eccãstica censura cõpellendi: ex. de sepul. c. prochiano. Hos. in sũ. dicit simplr q̃ ei sepultura denegat̃ vt dicit decre. sup eo. licet viaticũ ꝛcedatur q̃d maius ẽ Et hoc fit ad terrorẽ a ꝓpter inobedientiã a cõtumaciã suam in qua longo tpe stetit. Si vero super hoc nunq̃ fuit admonit9: vel fuit admonitus sed modico tpe ꝛcumaxstetit: absolutus p ꝓpriũ sacerdotem erit sepeliend9 a hæredes ꝛpellendi sunt satisfacere circa facultates defuncti: vt ex. de rapt. in leis. Quasi idẽ dt ipẽ hos. in gl. sup dcõ c. sup eo. hæc ibi B De pena etiã raptoris. videt̃ s. furtum. ff. iij.

Vtꝛ rapia sit grauiꝛ pctm̃ q̃ furtũ. c. Re. fm tho. ij. q. lxvi. Sic. nã violentia est magꝛ ꝛtra voluntatẽ q̃ cõtinigꝛãtiã Itẽ q̃ p rapinã non solũ inferet alicui damnũ in rebꝰ sed etiam vergit in quandã psone iniuriã. Qꝛ autem hoies minꝰ verecundant̃ de rapia q̃ de furto ex hoc est q̃ hoies sensibilib9 inherentes magis gloriantur de virtute exterioꝛi q̃ magꝛ manifestat̃ in rapina: q̃ de virtute interioꝛi q̃ tollitur p pctm̃. a ideo minus verecundãtur de rapina. Ad materiã raptoꝛ pinere pt supra latro: a s. naufragiũ: a s. pyrata a s. prædo. a ff. restitutio p totum. Nõ licet rapere a saracenis tempe treuge ff. treuga

Raptoꝛ .ij.l.p

sona ꝛ. Raptoꝛ dr̃ non solum reꝛ vt in prece. c. sed etiã psona ꝛ. Et sicut ab illo dr̃ rapina: ita a ab isto dr̃ raptus. a omittit̃ q̃n puella violenter rapit̃: vt in ꝓpetuum teneat̃: vel etiã q̃n non ipa sed vsus eius violenter rapit̃. xxxvi. q. i. ff. ex hac. Item raptus non solum omittitur in virgine sed eẽ large sũptus in vidua a sanctimoniali. xxxvi. q. ij. raptoꝛes: a ca. si quis non dicam. Et de hac materia habes supra luxuria. ff. i. A. De isto raptu clarius dictum est sup. fornicatio in principio cum additione. B

Que pena raptoꝛis. c. Resp. Secm leges pena est vt capite puniatur. Et si ingenuã rapuit: eius substantia rapte applicetur. Secus si ancillã vel libertam: q̃ tunc decapitat̃ quidꝛ: sed non pdit substantiam. Et intelligit̃ si rapuit mulierem honestam Secus si meretricem: quia secm leges non punitur: vt. C. de adul. l. que adulterium. A Non punit̃. s.

predicta pena. Ab alijs aut pemis non reperit immunis. B. Item non distinguit vtrum volentem quis rapiat aut inuitam: sponsam ꝓpriā aut alienā. obligatam vel non obligatam. Item non pōt puella rapta cōtrahere cū raptore. Item omnes fautores raptorū capite puniuntur. Probant hec omnia. C de rap. vir. raptores Secōm canones vero aliter puniunt. Nam raptor efficit seruus rapte: nisi velit se redimere. xxvi. q. v de raptoribus? Et ibi patet q̄ si mulier voluntarie rapta est: raptor obligat patri ipsius rapte ad predicta. s. ad seruiendū vel ad se redimendū. B Hec aut pena pōt infligi in foro iudiciali: non aut in pnali. Item raptor debet excoicari cuz fautoribus suis. xxvi. q. ij. c. v. a iiij. Item si rapta velit obtrahere cū raptore: pōt ex eo accedēs. Item non intelligitur raptor si rapuit sponsam ꝓpriā xxvi. q. v. lex iulia. a q. ij. de puellis a c. si quis virginē extra eo. cū causam Item raptus non est vbi puella consentit: vt in d. cō c. cū cām. A. s. qn consentit prius in matrimoniū: licet contra voluntatem pntum vt ibi. Secus si cōsentit solū rapine: q̄ tunc tene d̄ raptus a punitur raptor d. cō c. de rapto. a supra tactū est. B. An q̄ deflorat virginē teneatur eam ducere vel maritare hēs supra luxuria. F. ij. A. Aduertēdum etiā sm leges q̄ raptores filiorū seu seducētes filios a patribus sint nobiles d̄ānant in metallum. si nō sunt nobiles: ā si pluries hoc commiserunt: damnantur ad mortē: a seruus vel libertus subijcit vestijs. C de plagiarijs. l. fi. a ibi glo. B

RAtiocinijs obligati vide s. obligatus

REcōciliatio ecclesie: vide supra consecracō ij. F. iiij. Item de reconciliacōe cimiterij supra consecratio. iiij. F. ij.

REligio .i. communiter Vtrum liceat nouā religionē adinuenire. C Rsi. Nullo modo: extra de reli. do. religionum li. vi A. q̄ qui religionē assumere cupit: debet vnā de approbatis accipere: ex. de reli. do. c. fi. B

CVtrum illi qui cōstruunt hospitalia: mutāt habitum. accipiunt certum signuz: aliquam etiam hospitalitatem exercent: tamen habent vxores a ꝓprium sint aliquo modo dicendi religiosi seu persone ecclesiastice. C Re. Si hoc fit sine autoritate episcopi tunc nullo modo debent dici ecclesiastice persone nec religiosi. xcij dist. nulla A. Non obstante cōsuetudine contraria: q̄ omino irracōnabilis est sm hosti. a in sum. li. iij. ti. xxviij. q. xxiiij. B. Si aut fiat autoritate epi tunc locus quidem religiosus censetur: extra de reli. do. cap. iij. a iiij. Persone cū si promittant obedientiam a castevivere cum vxore: a ea mortua aliā nō

ducere a ꝓprium non habere: ꝑsone
ecclastice sunt a quodammodo reli
giosi dici ꝑsunt. Nec obstat ꝙ vxorem
aliquis talis habeat. Nam a intelligi
tur caste viuere. xxi. di. mœna. A
Etiamsi vtatur matrimonio dum
modo honeste: vt ex. eo. c. patet. B.
Item non obstat ꝙ quasi ꝓprium
hoc. quia illud ꝑt habere rōe administra
cōis: nō tñ ꝓprie religiosus di
ci ꝑt: nisi ꝑmittat aliquam appro
batam regulam ex. de reli. do. c. fi.
Nec ꝑt tali omitti administratio
spualium si laycus est. A. Nec in
hoc videt excusari epi auctas fm
hosti. q a addit. Consulimus etiam
epis: vt talibus quo ad omnes de
vna diocesi vniformem habitum a re
gula certam tradant. Consulimus
etiam qd eis graue nō erit: sic credi
mus ꝙ libram piperis vel cere vel ali
um certum censum signum subiectōis
sibi retineant: a vt eorum ꝓtectio eui
dentius eluceseat vt i dcā. q. xxiiij. B

¶ Vtro occasione religionis
pretermittenda sint pi
etatis officia in pntes. ccke fm tho.
in quolibet. Aliter dicendum est de
illo qui nondum religionem intrauit
a aliter de illo qui in religione iam
ꝓfessus est. Qui enim nondum intra
uit si videat piem suum in magna
necessitate: a cui ꝑ alium subuenire nō
possit nō debet religionem intrare: ꝑ de
ministrare pntibus: maxime si abs
que periculo peccati possit in seculo re
manere. Si vero ꝑ alium possit pa
rentibus suis ministrari: potest si
vult religionem intrare. Vnde Cri
sos. exponens illud math. viij. et
Luce. ix. Dimitte mortuos sepelire
mortuos suos dicit ꝙ malum est ab
ducere hominem a spiritualibus a ma
xime cum fuerint qui ministerium
parentum opleant. Extabant enim
aliqui qui complere possent illius
funeris sepulturam. Postq̄ vero
iam aliquis est in religione ꝓfes
sus: mortuus est mundo. Vnde ꝑ
spiritualem mortem deobligatur
a cura impendenda parentibus:
sicut etiam deobligaretur per mor
tem corpalem. Et ideo non peccat
nec cōtra preceptum dei agit: si in
claustro remaneat sub precepto
prelati pentum ministracōe pret
missa. Etenim factus est impotens
ad reddendum debitum ministerium
absq̄ ꝓpria culpa. Deberet tñ quan
tum ꝑt salua ordinis sui obedien
tia satagere: vt ꝑ se vel ꝑ alium suis
pntibus subueniat si in necessita
te fuerint. Idem etiam tho. ij. ij. q.
clxxix. A Idem in sum. eo. ti. q. xij
Et idem notat mco. de lira sup. xv.
mat B. B

¶ Bcōm quid attendit gra
dus diuersarum reli
gionum. ccke fm tho. ij. ij. q. clxxv
iij. Summum gradum in religionib
tenent qui ordinant ad docendum
siue ad predicandum. A. Nocetur
ceteris eqliter oputatis. als secus
vt pz in statu clerici secularis a cu
rati qui ordinat ad predicandum
ex. de cele. miss. sane. Sacerdos. et
tñ status eius minor est statu regu
lariū etiam ad predicandum nō deputa
tor. xix. q. ij. due sunt in fi. a idem
qd hic notat in sum. eo. ti. q. xij B

Sedm retenent illi q̃ ordinantur ad
cõtemplationẽ. Terciũ illi q̃ occu
pant circa exteriores actiones In
singulis aũt horũ graduũ pt attẽ
di preeminentia fm q̃ vna religio
ordinat ad altiorẽ actũ in eodẽ ge
nere. sicut inter opa vite actiue potis
est redimẽ captiuos q̃ recipere hos
pites: a in operib⁹ ꝛemplatiue po
tior est ordo q̃ lectio. Pot etiã attẽ
di preeminẽtia si vna eadẽ ad plu
ra horũ ordinet q̃ alia: vel si ouem
entiora statuta habeat ad finẽ ꝓpo si
tum ꝛ secndũ Vtrũ aũt pfectior sit
religio solitariorũ q̃m societatis vi
uentũ vide supra heremita. Ꝑ.i.

¶ Vtrũ religiosus peccet mõ
liter transgrediẽdo ea
q̃ sunt in regula. Ꝓ fm tho. ij. ij. q
dxxxvi. Votuz pfessionis respicit
principaliter tria. s. pauptatem. ꝛti
nentiã a obiam: a horũ transgres
sio obligat ad mõle. Alioz autẽ
transgressio nõ obligat nisi vel ꝓpter
ꝛemptũ regule q̃ h° directe ꝛtra
riatur pfessioni p quã vouit aliq⁹
regularem vitã. A. q. s. religiosus
non tenet esse pfectus: sed ad pfe
ctionẽ tendere: cui ꝛtrariat pfectõ
nis ꝛempt⁹ fm eun. tho. ij. ij. q. d
xxxvi. ar. ix. B. vel ꝓpter preceptuz
siue a plato eternus factũ siue in
regula expssum: q̃ hoc est facere
ꝛtra obiectum Non aũt qui pfi
tet vouet seruare oia q̃ sunt in re
gula: sed vouet regulare vitam q̃
essentialiter ꝛsistit in trib⁹ predcis
Vnã in quibusdã regionib⁹ cau
tius aliq̃ pfitentur nõ quidẽ regu
lam: sed viuere fm regulã vim ten
dere ad hoc q̃ aliquis mores suos
informet fm regulã. sicut fm q⁹
dam exemplar. a hoc tollit p con
temptũ. In quibusdã aũt religio
nib⁹ adhuc cauti⁹ pfitent obiam
fm regulã: ita q̃ pfessioni nõ coni
riat: nisi illud q⁹ est ꝛtra preceptũ
regule. Transgressio vero alioruz
obligat solũ ad pctũ veniale: q̃
talia sunt q⁹dam dispositiones ad
principalia vota In aliq̃ tñ religi
one. s. fratrũ predicatorũ talis trãs
gressio vel omissio ꝛstitutionũ ip
sorũ ex suo gne nõ obligat ad cul
pã neq̃ mõlem: neq̃ venialem: si
solũ ad penã taxatam: q̃ p hunc
modũ ad talia obseruanda obli
gant: qui tñ possent vel venialiter
vel mõliter peccare ex negligẽtia
vel libidine siue ꝛtemptu. A Con
vl. vt in sũ. li. iij. ti. xxxiij. q. xxv. B

¶ Vtrũ religiosus eodem gne
pecã grauio⁹ peccet q̃m
secl'aris. Ꝓ fm tho. vbi s. Pctũ re
ligiosi pt esse grauius pctõ secularis
um eiusdẽ spẽi triplic. Primo si sit
ꝛtra votũ religionis puta si religi
osus fornicet vel furet: q̃ fornicã
do facit ꝛtra votũ ꝛtinentie. a furã
do facit ꝛtra votũ pauptatis. Secũ
mõ si ex ꝛtemptu peccet: q̃ ex hoc
videt esse magis ingrat⁹ diuinis
officijs vel bñficijs quib⁹ est sub
limat⁹ ad statũ pfectõis. sic ap'l's
dicit heb. x. Qz fidelis grauiora me
ret supplicia ex hoc q̃ peccãdo filiũ
dei ꝛculcat p ꝛtemptũ. Vñ a dñs
ꝛquit ilere. xi. Quid est q̃ dilcs me⁹
in domo mea fac scelera m'lta Ter
cio° pctũ religiosi pot esse gui⁹ ꝓpe

scandalum. qz ad vitã eius plures respiciunt Si vero religiosus non ex ꝛtemptu: sed ex infirmitate vel ignorantia aliqd pctm qd nõ est ꝛtra votum sue pfessionis ꝛmittit absq; scandalo: puta in occulto leui pecat in eodẽ genere pcti q̃ secularis. qz pctm ei si fit leue absorbet ex multis bonis q̃ facit. et si fit mõle: facili ab eo resurgit. primo quidẽ ꝓpter intẽtionẽ quã hz erectã ad deũ. q̃ ꝛsi ad bonã intercipiatur de facili ad pristinã repatur. Item scit delicta corrigere. Juuat etiã a socijs ad resurgẽdũ fm illud eccãstes. iiij. Si vnus ceciderit: ab altero fulcietur. Ve soli. qz si ceciderit: non hz subleuantem. A Idem in sũ. eo. ti. q. xxvi. B

¶ Quid ꝛsulendũ eiectis a fugitiuis q̃ non pnt impetrare reconciliacõm fm formã decre. ex. de reg. c. fi. A. Ibi dicitur qꝛ dnt tales requiri a ad reuertendum ꝛpelli. a sic fortius recipi: salua tñ ordinis disciplina. a fm ꝛuenientiã regule. ꝛsi pnt subijci disciplineã a coertioni. B. nec inuenient religionẽ in qua recipiant. Rx fm ray. Tenent viuere regularit a honeste tam apostate q̃ eiecti A Hoc dictũ videtur poti fuisse glo. ray. vtz in sum. li. iij. ti. xxviij. q. ij vbi dicit hoc glo. B

¶ Quid de his q̃ lucrat monach fugitiu: seu apostata. c. Rx. Totum monasterio suo lucratur. xxviij. q. ij. abbates. Et sicut in no. dicit etiamsi retante monasterio adq̃rit. ff. de adq. re. do. etiã. Sed fm eundem si monach sit eiectus: ea q̃ lucratur nulli adq̃rit: nec vz ꝛtractus ei. Et addit. Posset tñ dici qꝛ adq̃rit epõ: a cuius iurisdcõe non ẽ absolut Vide etiam hunc casũ. s. apostata. v. ff. ij. A. Et ibi de hoc clarius dictum est. B

¶ Vtz periculũ sit religiosis siue monachis si ab abbate negligat cura eccãrum a ꝓpl'orum ptinentiũ ad eũ. c. Rx. fm tho. in quodlibet Nullus pt exigere aut recipe carnalia alioꝛ maxime precia pctõꝛ nisi spũalia seminet predicãdo vel ꝛando vel salutẽ eorũz a quibꝫ recipit ꝓpritibus peccatorũ dico q̃ qꝛ to tũ claustrum sicut recipit sic tenet refundere Si q̃ cõstat eis qꝛ cura negligatur: dnt supplicare abbati: a dnt eũ monere in capl'o. ꝛsi videant qꝛ remedium non apponat debent appellare ꝛtra abbatẽ sicut ꝛtra aduersarium veritatis. Et si esset in notũ aliqd tale in monasteriũ: non auderez cõsulere qꝛ aliquis in tali eligeret monachatũ A. Idem in sũ. li. iij. ti. xxviij. q. xxiij. B

¶ Vtz aliqs religiosus possit preesse pluribꝫ locis. c. Rx. Nulli religiosi vel mõachi pnt preesse pluribus prioratibꝫ. Item nec pluribꝫ ecclesijs curã aiarum hntibus: etiãsi eadẽ cura non per ipsos: sed p pl'bros ad eoꝛ pntationem p epõs institutos hẽat exerceri: nisi auctẽ sedis apostolice Rx. si vnus ex eis ab alio dependeat vel adinuicem sint annexi. a quicũq;

talem priorat̃ vel talem eccām obtinens recepit aliuz: primo p̃ uatus est ipso iure: a statim tenetur dimittere. Et p eū ad quez pti net libere oferat a nisi dimittat fit meligibilis a ab vtroq; penitus repelli dz: ex. de preben. cum singula li. vi. Circa hoc plura vide sup̃ bñ ficium. i. ff. iiij.

Priorat9 vel eccie aut administrationes seu officia vni9 monasterij cōsueta p eiusdē mōchos gubernari non dūt ōmitti monachis alteri9 monasterij sine licia pape. Et cōsū hoc ordinātes sunt priuati ptāte pūdendi de ipsis A. s. ea vice: a de ipso p dyocesanū si exempta nō fuerint: alioq̃n p se dē applicam ordinet vt in d cō. c. cū singula. B. Et recipientes sunt meligibiles ipso iure: ex. d pre. cū singula. ff. li. vi.

Vtrū religiosi succedāt in tonis pntum a h9 ij. R. Sic. immo plus q̃ pentes non pūt eos exheredare: q̃uis dū layci fuerant in cām ingratitudinis incidissent. C. de epis a cle. deo nobis xix. q. iij. c. fi.

Religiosis precipit in vtuto obie a sb̃ interminacōe maledcōnis eterne ne in sermonib9 suis prelatis detrahāt vel retrahant aliq̃s ab ecclesiay suay frequntia vel indulgētias indiscretas pnuncient: a ne retrahant testatores a restitutionib9 debitis: aut legatis mūicib9 ecclesijs faciendis. nec legata vel debita: aut male ablata incerta sibi vel sui ordinis fratribus vel cōuētib9 in alioz preiudiciuz fieri vel erogari p curēt: nec absoluāt quē q̃ in casib9 reseruatis pape vel epō a plura hymōi: vt in de. religiosi. de priui. A. Ibi em̃ ponunt etiā ali q̃ de quibus dictū est s. absolucō i. ff. iij. v. scds est de religiosis Et ad dit q̃ ipsi religiosi nō presumant psonas eccāsticas preserti coraz iudicib9 delegatis a papa suā contra eos iusticiā psequētes vexare indebite: aut ad loca plura a preserti multū remota cōuenire. Si q̃ aūt de vetitis aliq̃d ibi attēptare presūpserint p duos mēses subiacēant pēnis q̃ fm eoruz regulā vel statuta p grauib9 culpis eis ofiuerūt imponi. super quibus absq; manifesta nūtate cū eis non valeat dispensari. Cetez prelati coruz nisi de his q̃ occasione premissoz excessuū ad eos quoq̃ mō puenerint: eccijs aut psonis eccāsticis dāmificatis vel lesis satisfcōm plenariā exhibuerint infra mensem post q̃ sup hoc fuerint req̃siti. suspensionē vsq; ad satisfcōm debitā eoipso incurrūt nō obstantibus statutis aut pūilegijs cuiuscuiq; cuiuscuiq; tenoris existant.

Religiosi mendicātes si recipiant loca noua vel antiq̃ dimittāt sūt excoicati: vt s. excoicatio. i. ff. iiij. v. decim9 A. a ibi de hoc plen9 in addicōne. B. Silr ec̄ sunt excoicati religiosi q̃ vbicuiq; temerarie dimittūt hitum: vel accedūt ad studia sine licia: vt s. excoicatio. i. ff. iij. v. xiij

Vtrũ cum religiosus possit dispensari in voto cõtinentie. Et fm tho. ii. ii. q. lxxxviii Votũ ꝓtinentie non est essentialiter annexũ ordini sacro sed ex statuto eccie. Vnde p eccam videt ꝙ possit dispensari. sed debitũ ꝓtinentie est essentiale statui religionis per quã homo abrenunciat seculo tõ liter: dri seruitio mãcipatus qd non ꝑt sil stare cũ mrimonio in quo incumbit necessitas procurande vxoris a pris et familie a rex q ad hoc requirunt Vñ dicit apls 1 Cho. vii. Qui est cũ vxore sollicitus est q sunt mundi quõ placeat vxori a diuisus est Vñ nomen monachi p oppositũ ad diuisionẽ predictã ab vnitate sumitur. A. Dr enim a monos qd est vnum q̃si vnicus a solitarius. xvi. q. 1 si cupis. B Et ideo in voto solemnizato p professionẽ religionis non pot p eccam dispensari. Et rõnem assignat decretalis. qꝑ castitas est annexa regule mõchali: extra de sta. mo. cũ ad monasteriũ: in fi. A. Con. al. Sed in no. a hos. a multi alii dicit q ꝓter reputabilem causã tene posset papa dispensare. Sed a ipse tho. in scripto dicit q illi ꝓbabilius dicũt q̃ asserunt q si cõis vtilitas totius eccie vel vni regni vel ꝓuincie exposcere ret: posset papa in voto ꝓtinentie a religionis dispensare q̃ntum cũ q̃ essz solemnizatũ: vt in sũ. li. 1 ti. viii. q. lxxii. B

Vtrũ religiosus facto episcopus absoluat a voto paupertatis a obie. Et secm tho. vbi supra. Sicut non absoluitur a voto ꝓtinentie ita nec a voto pauptatis: qꝑ nihil debet hãe tanq̃ ꝓꝑriũ: sed sicut dispensator oim bonorꝝ ecclesie. Sil'r non absoluitur a voto obie: sed p accidẽs non tenet obedire si superiorẽ nõ hãt. sicut a abbas mõsterii qui tñ non est a voto obie absolutus

Vtꝝ religiosus factus eps teneatur ad obseruãtias regulares. Et fm tho. ii. ii. q. clxxv. Si qua sunt in regularib9 obseruantiis q̃ non impediãt põtificale officiũ: sed magis valeãt ad pfectionis custodiã: sicut est ꝓtinentia. pauptas a hmõdi: ad hec remanet obligatus: a p ons ad portandũ hitum sue religiõis qui est hmõi obligacõis signum Si q̃ vero sunt q̃ officio pontificali repugnent: sicut ẽ solitudo. silentium a aliq̃ abstinentie: vel vigilie graues ex quib impotens corpe redderet ad exeq̃ndum pontificale officiũ ad hmõi non tenet. In aliis tñ pot dispensacõe vti: fm q requirit necessitas psone vel officii a cõditio loi cũ quibus viuit p modũ quo etiã prelati religionuz in talib secũ dispensant. A. Cõ. hos. vt in sum. li. iii. ti. xxviii. q. iiii. B. Vtꝝ aũt religiosus factus rector alicuius ecclesie teneatur ad statuta sui ordinis: vide supra. monachus. F vi.

Vtꝝ religiosus possit esse iudex. Et. Simplex religiosus iudex ẽe non ꝑt vt notat ff. de iudi. l. cũ prator. A In glo. q

etiam idem dicit de ouersis. B. Sz
nec pt per cōpromissum recipe ar
bitriū. q non dz esse disceptator
forensiū negociorz. xvi. q. v. mōa
chi a c. de pnitium a. Ed epi. a de
repetita. Sz arbitrator seu amica
bilis oportet esse pt in auten. vt
diff. indi. Fi. vero originit. colk. ix.
ri. q. iij. ministū. Et hoc intellige de
imperio sui prelati vt in dcō c. mo
nachi: a ex. de postu. c. ij. Hec est
sma wil. duran. a host. A. Con. al
bri. B. Vtz religiosus possit exer
cere officiū tabellionatus: habes
Ff tabellio. Fi. Et vtz possit esse te
stis Ff testis. iij. Fi. ix.

Vtrū religiosus possit esse
executor testamētorum. Re. Si ē ordinis minorz non
pt esse executor testamentorz: sed
pt ofuleret vt in de. exiui. Ff. vtrum
etiā: de vr. sig. Si etiā est alterius
ordinis: non pt nisi sup hoc petita
licentia a obtenta: vt ex. de testa.
religiosus. li. vi. Talis qz etiam si
sit exēptus vel prelatus: tenet red
dere rōnem ordinario: a ordinari
us tenetur exigere: vt in de. religi
osis de testa.

Quid de ouentibus qua
rundaz mlierum q
canonice appellant: nec sūt pfesse
a hūt pprīū: immo a mrimoniū o
trahere pnt: nunqd dicende sūt re
ligiose. Re. Fm mno. a ter. Nō: im
mo eaz statū satis reprobat. xvi
ij. q. ij. pniciosum: n forte aliō oñ
dāt dnt qz p ordiarios visitari auc
te pria vel si exēpte sunt autorita
te papali: vt in de. de sta. mo. et
cano. attendētes circa fi. A. Ibi eti
am ptz q status dictarz canonica
rum non est approbatus. B. Tant
etiā quedā alie que dicebātur be
ghme q assumentes certū hītum
nulli pmittentes obedientiaz: nec
renūciantes pprijs neqz regulam
hūtes: liz religiosis quibusdā spe
cialiter adhererent. Iste beghi
neq oēs assumentes statū eaz: a
religiosi q fouent eas in statu be
ghmagij: sunt excōicati vt supra
excōicacō. i. Ff. iiij. v. vi. Sed hoc nō
includit beghmas seu vestitas de
pnia beati dñici in lumbardie et
tuscie ptibus ostitutas: vtz in de
claracōe ioh. xxij. q incipit. cuz de
mulieribus. Ad materiā aūt re
ligionis pt facere supra mōchus
a supra monialis. Si religiosus
vel religiosa petitur tanqz oiunx:
require supra matrimoniū. ix. Ff. pe
nulti. A. Et ibi de hoc latius in ad
ditione. B

Religio. ij. quo
ad ingressum. Vtrum de
ingressu religionis habenda sit
magna deliberatio. Re. Fm tho. ij.
ij. q. vlti. Diuturna deliberatio et
multorz ofilia requiruntur in ma
gnis dubijs vt phus dicit in. iij.
ethicorz. In his aūt que sunt cer
ta a determinata non requirit ofi
lium. Circa ingressum aut religi
onis tria pnt considerari. Primo
quidem ipse ingressus religionis
fm se. Et sic certum est q est me
lius bonum. a qui de hoc dubitat
quantuz in se est: derogat christo

qui hoc ꝯsilium dedit Vnde aug.
in li. de verbis dñi. Vocat te oriẽs
vxpꝰ a tu attendis ad occidentẽ;
a hoiem mortalem a errare potentẽ
Secꝯ modo pot ꝯsiderari religiois
ingressus p opationẽ ad vitesey
q̃ ingressurus ẽ: a sic non ẽ locus
dubitationi: qe illi q̃ religionẽ in
grediunt: nõ ꝯsidunt de sua vtute
sed de diuina. Fm illud psa. xl. Qui
sperant in dñ.o mutabũt fortitudi
nẽ: assumẽt pennas suas sicut aq̃
le: current a nõ laborabũt: ambu
labũt a non deficient. Si tũ sit ali
qꝗ speciale impedimentũ: puta in
firmitas corpalis vel onera debi
tor vel aliqꝗ hmodi: in his requi
tur deliberatio a cõsiliũ cũ his: de q̃
bus speratur q̃ pfint a nõ impedi
ant. Vnde dicit in ecclastico. xxxvij.
Cũ viro irreligioso tracta de sanctate
a cum inuisto de iusticia Qua si di
cat: nõ. Vnde sequit. Nõ attẽdas
his in oi ꝯsilio: sed cũ viro scõ assi
duꝰ esto. In quibus tũ non ẽ diu
turna deliberatio hñda Vñ ihero.
in epla ad paulinũ. Festina q̃so
te a herenti in salo nauicule funes
magis precide q̃ solue Tercio ãt
pt ꝯsiderari modꝰ intrãdi religio
nẽ a quã religionẽ aliqs ingredi
deat a de talibꝰ pt haberi ꝯsiliũ cũ
his q̃ non impediant. Vtq; autẽ;
impubes possit ingredi religionẽ
hes ꝯ nouiciꝰ. ff. j. a ij.

Vtrũ aliqs deat inducere
alios ad religionis i
gressum. Re fm tho. ij. ij. q. vlt. In
ducentes alios ad religionẽ: nõ so
lũ non peccãt: sed a magnũ premi
um mẽtur. dicit enim Ja. vl. Qui cõ
uerti fecerit pctorem ab erro ẽ vie
sue: liberabit aiam suã a morte: et
operit multitudinẽ pctõrũ: a dañ.
xij Qui ad iusticiã erudiũt multos
erunt q̃si stelle in ppetuas eterni
tates Posset tũ ꝯtingere circa hꝰ
modi inducti onẽ triplex iordina
tio. Primo si q̃s violenter aliũ ad
religionẽ cogeret. qꝰ phibet. xx.
q. iij. pñs Secꝯ si q̃s simoniace ali
um ad religionẽ trahat: muneri
bus datis v. q. ij. q̃ pio Nec tũ ad
hoc ptinet: si aliqs alicui pauperi
neãa ministret in seculo nutricẽ
eũ ad religionẽ: vel si sine pacto a
liq̃ munuscula tribuat ad famili
aritatẽ captandã Tercio si mẽda
cijs eũ alliciat Imminet enim sic in
ducto periculũ: ne cũ se deceptũ in
uenerit retrocedat: a sic fiãt nouis
sima hois illius prioꝛa prioribus
Math. xij.

Vtrũ adultꝰ ingressus reli
gionẽ possit ad sel'm
redire. Re. Qd'm ẽ nouiciꝰ in pba
tione positꝰ redire pot libere infra
annũ preterq̃ in tribꝰ casibꝰ Pri
mus ẽ si scienter receperit hitum
qui dari pfitentibꝰ ꝯsuevit: qꝰ hꝫ
locũ in illis religionibꝰ in quibus
hitus nouiciorꝫ est distinctus ab
hitu pfessorꝫ: q̃ p talem suscepcõ
nẽ intelligitur tacite pfessus A. Et
idẽ q̃n hitus nouiciorꝫ ẽ indistinc
tus a illũ gestauerit p annũ inte
grum: vt in c. v. de regula: li. vi. B.
Secꝯ si fecerit pfessionẽ. Tercio si
euidẽter apparet q̃ talis absolute
voluerit vitã mutare: quod tũ nõ

presumitur nisi data pbacone vel
operentibus indicijs oñdatur. A
Et hoc casu cui quis voluerit vitam
absolute mutare assumendo hinuz
etiā nouicij: videt tacite pfessus a
obligat⁹ religioni in gne: ex. de re
gu. consulti. Et ideo si postea contra
hat matrimoniū: non vz fm gof.
a inno. ibidē. vbi etiā cui in no cen.
transit dñs an. de bu. in dcō c. con
sulti. Et hoc videt doctoz cōis s ma
nisi forte ingrediens ad vnā a ad
nullā aliā religionē se obligaē in
tenderet. Nā hoc casu si ex aliq ra
tionabili cā non possit in intenta
religione pfistere nulli obligat a
mōnium otra here pt: put no
tat dñs pe. de anchorano in c. osti
tucōz de regu. li. vi. Qñ aūt ḋs pre
sumat vitaz voluisse absolute mu
tare vel seculo renunciaē dictū est
s. nouici⁹. F. iiij. in addicōne. Et in
eo F. datus tangit id qd in hoc F.
pōnit. B. Sz in predcis casibus di
stingue. qz si aliqd predictoz tri
um fecerit in aliq religione medi
cantiū: non erit ppter hoc illi ordi
ni obligatus: sed gnaliter ali cui
ordini: ex. de regu. non solū. li. vi.
In alijs vo ordinibus ac: vt s. noui
cius. F. v. circa mediū

Vtz seruus ingredi possit
vel recipi in religionē
Re. Non pt ingredi: nec dz recipi si
nesciatur qz sit seru⁹ siue si est per
sona incognita: a nesciat vtrū sit
seruus vel liber. Et si ingressus fue
rit a infra trienniuz petitur a dño
suo debet reddi cum oibus q attu
lit: fide tñ accepta de impunitate ip
sius. Post triennīū vero repeti nō
pt: nisi essz tam longe qz inuenirī
non posset. xvij. q. ij. si quis incog
nitus. a erit dictū tpus a tpe scie
dñi: ar. in dcō c. si quis incognit⁹
A. Aug. aūt dicit a tpe ingressus
sed lau. iob. a alij plerique doctores
dicunt a tpe scie: vt in sum. li. v. ti.
viij. q. lxiiij. vbi notantur etiā oi
a q in hoc F. hñtur fm ray. a glo.
Vbi etiā idem dicūt de obligatis
ad rōcinia reipublice. B. Et hec in
telligenda esse in oi genere seruo
rum: etiāsi sint colonī originarij.
siue ascripticij. de quibus hēatur F.
seruus. i. F. iiij.

Quid si seruus ingressus
monasteriū recipiē
ad pfessionē ante dictū terminū.
Re fm ray. Credo qz debet remane
re in ordine a monasterium debet
satisfacere dño. qz fuit in culpa re
cipiendo. ar. di. liij. si seru⁹. Vl.
dicit qz si erat incognitus: a pba
bat forte p falsos testes qz esset li
ber: dz restitui dño si petat: ext. de
ser. nō or. c. de seruoz. Con. hos. A
Et idē fm eosdē est si talis dolose
intrauit religionē sciens se seruū.
Sec⁹ si bona fide putabat se liber
tum vt in sum. eo. ti. q. lxv.

Quid si talis post facta p
fessionē fuerit dño
restitutus a postea manumissus
sit: nunqd tenetur redire ad mōa
sterium. Re fm vul. Sic. qz q̄ntuz
in eo fuit: monach⁹ fuit. A. Idem
in sum. eo. ti. q. lxvi. B

Vtrū ligati ad rōcinia pos
sint ingredi vel recipi

in religione. &c. Si fuit obligati ad
rōcinia reipublice nō sunt recipie
di. dis. liij. lege. Sed si obligati fuit
ad rōcinia priuatorū: honestū est
q̄ prius de rōcinijs se expediāt. A
nō aūt est necārium fm glo. ray.
a in decā q. xxiiij. B Vtrū aūt sic ob
ligati possint ordinari: vide s. ob
ligatus p totū.

¶ Vtrū ille q̄ est obligatus ad aliq̄d soluendū
possit ingredi religione. &c. fm ra
ym. Ingredi pōt non obstāte ob
ligacōne vel iuramēto: dūmō nō
ex voluntate vel intencōe subtrahēdi
debitū hoc faciat ꝗ ex caritatis fer
uore Nec facit iniuriam creditori:
q̄ excusat̄ auctoritate spūsancti:
cui nemo resistere pōt xix. q. ij. due
ex. de regula a transe. licet. Sz mo
nasterium tenet̄ satisfacere de his
q̄ ipse ortulit monasterio. xix. q. iij
si qua mulier. C. de epi. a de. do no
bis. ff. i. Q̄z si nihil contulit mona
sterio: q̄ nihil habebat: inanis ē
actio quam excludit inopia debi
toris. xiiij. q. vi. si res. ff. de dolo.
nam is. Si tamen post ingressum
religionis occasione eius monas
terium aliqua adquireret puta p
successionem hereditariam vel do
nacōm seu ex testamento teneret̄
monasterium quantū illud esset
ar. in dicto ca. si qua mulier. Cō.
inno. hosti. a tho. ij. ij. q. vl. Pote
rit etiaz vt ait ray. in monasterio
existens scribere vel aliud honestū
opus facere ad liberandū se dum
modo non negligat ꝓpter hoc di
uinum officium. dis. xix. clericus a
xxi. q. clericus. Et deducentur ex
pense fm quosdam: ne sit onero
sus monasterio. xvi. q. vi. de lap
sis. Sed addit inno. q. aliqui ad
dunt non deducendas expensas.
q̄ ex quo altari seruit: de altari vi
uere debet. xij. q. ex his. Et hoc p
babilius videtur: dummodo non
impediat̄ i aliquo ab obseruātia
regulari. A. ab obsequijs regule
et religionis quibus est sp astri
ctus. Ideo ad predictā solutionez
non tenet̄ fm vl. a in sum. li. iij. ti.
xvi. q. v. B

¶ Quid si sit obligatus ad aliquid faciendū. &c.
fm host. Nihilominus ingredi
potest quod promisit asi hoc non
pōt saltē pficiat paliū nisi manus
eius specialiter electa esset. q̄ tūc
non licebit ei p alium facere: nisi
de licentia eius cui pmisit. ar. C. de
cadu. tol. l. i. ff. ne aūt: ex. de offi. de
le. c. fi. Potest etiam satisfacere ei
cui pmisit: siue de bonis que cōtu
lit monasterio siue operando ali
quid: vt ei satisfaciat. de hoc vide
in precedenti. ff. A. Et ibi tactuz est
q̄ ad huiusmodi operationez nō
tenetur: nisi forte propter vitan
dum scandalū q̄n occurreret. a sic
intelligi pōt q8 hic dī. B

¶ Vtrū rector qui iurauit re
gere ciuitatem p an
num: siue magister qui iurauit le
gere: vel capellanus qui iurauit
seruire in capellania: possit ingre
di religione. &c. fm ray. Sic. Non
enī iuramentum violat qui illud
in melius ꝛmutat: ex. de iureiu. per

uenit. Ita inno. a goff. Hos. qui idem
Sed addit. Consulo q̃ pri⁹ imple
at q⁹ p̃misit: ex. de iureiur. debito
res. hoc em̃ tutius est: nisi ab illo
vel illis quib⁹ iurauit: possit licen
tiam obtinere. A. Hoc o filiū non vi
detur tonū p q⁹ ingressus religio
nis retardet. a in c. debitores. non
inducitur aliq⁹ impedimentū vel
retardatio tonī: sed solū dī q̃ qui
iurauerūt soluere vsuras soluant
Nec etiam obstat c. omissum: ex. de
spon. vbi cōsulitur q̃ qui iurauit
o trahere matrimoniū p verba de
pnti prius contrahat: a ex hoc in
grediatur religionē. qe p talem o
tractū non retardat religionis in
gressus fm glo. ray. a in sum. cō.
ti. q. vi. vbi hec omia notantur. B.
Vtr̃ ꝓter obsequia pntum debe
at quis retrahi ab ingressu religi
onis habes s religio. i. ii. Et vtr̃
o iugatus possit ingredi vide infra
votum. iiii. i.

Vtrū epi. archidyaconi
presbri curati possint
ingredi religionē. Re fm tho. ii. ii.
q. vlti. Obligatio voti ppetui ad
vacandū diuinis o bsequijs cōpe
tit ꝓprie epis a religiosis Presbite
ri aut curati a archidyaconi non
obligantur voto ppetuo a solem
ni ad curam aiarum retinendam
sicut ad hoc obligant epi. Vnde
epi prelatum deserere non pnt
absq̃ auctē romani pontificis: ex
tra de regula. licet. Archidyaconi
autē a presbri curati possunt libe
re abrenunciare epo curam eis cō
missam absq̃ licētia pape: qui so
lus pt in votis ppetuis dispensare
A. Et etiam epi nisi in casibus pti
culariter exceptis vt infra votum
v. i. B. Vnde manifestū est q̃ ar
chidyaconis a presbris curatis liz
ad religionē transire etiam epo o
tradicente: vt. xix. q. ij. due sūt Be
neficia autē alicuius talium toto
tempe ꝓbationis non debent alie
ri o ferri: nisi ipsius o sensu vel nisi
o stet q̃ voluerit absolute mutare
vitā vel ꝓfessionem fecerit: vel ha
bitum ꝓfessoz scienter receperit:
sed interim seruiet beneficio p ali
um cui de portione cōgrua ipsi⁹ be
neficij pui debit: ex. de regu. benefi
ciū. li. vi. excoicati possunt ingredi
vel recipi in religionē vide sup ab
solutio. iii. i. fi. A. Et ibi de hoc ple
nius in addicōe. B

Vtrū illi qui nō sunt exer
citati in obseruātia
preceptorū deant ingredi religio
nē. Re fm tho. vbi supra. Sic. Nā a
dnus matheum publicanū qui in
obseruantia preceptorū exercita
tus non erat: vocauit ad o filiorū
obseruantiā: vtz Luc. v. Ingredi
em̃ religionem non solūz expedit
his qui sūt exercitati in preceptis
vt ad maiorem pfectionē peruenī
ant: sed etiam his qui nō sunt exer
citati vt facilius pctā vitet vtz. q̃
p vigilias. ieūnia a obedientiam
tolluntur occasiones pctōz a lux
urie. gule a hmōi.

Ingressi monasteria se a su
a dedicāt do Oia
em̃ eoz bona monasterio intelligūt
ee collata. C. de epi. a cle. A. immo

de sa. san. de. B. in auten. ingressi. a. xix. q. iij. qui ingredientib9. Hoc tñ in multis locis non seruat de cõsuetudine: in q̃bus ex quo quis ingressus est ꝓpinqui eius tõ immobilia occupãt: nisi q̃tenus de illis dedit mõsterio fm osuetudinem religionis. Idem fit alicubi etiam circa mobilia. Et fm ray. de cã cõsuetudo vz si est approbata vel obtẽta per xl. annos. Nã minori tpe nõ currit otra eccãm prescriptio. A. Talis osuetudo nullatenus videt valere cũ deroget ingressui religionis spoliando ingredientẽ bonis suis a sic est irrõnabilis a inualida. ext. de osue. ca. fi. nisi forte qñ ꝓpinqui essent honesti a egentes a monasterii non indigeret. B

Vtrũ per religionis ingressum osequat quis remission ẽ oim pcõꝝ. ex fm tho. ij ij. q. vl. Rõnabiliter dici pt q sic: sicut p assumpcõz crucis. Si em̃ aliquibus elemosinis factis hõ pt statim satisfacere de pecis suis fm illud damie. iiij. Pcta tua elemosinis redime. mlto magis in satisfactione p oibus pecis sufficit q aliquis tõliter se diuinis officijs mãcipet p religionis ingressum q excedit oẽ genus satisfcõis etiã publice pnẽ: vt hẽtur. xxiij. q. ij. admonere. sicut etiã holocaustũ excedit sacrificiũ: vt greg. dicit. Vnde in vitaspim legit q eandẽ gratiã osequunt ingredientes religionẽ quã osequunt baptisati. Si tñ p ingressum nõ absolueret ab oi reatu pene mhilominꝰ ingressus religionis vtilior est et q̃ pegrinatio terre scẽ ad promotionẽ in bonũ q8 preponderat absolucõni a pena. A Hoc latius tetigi in quadriga li. v. ti. xlix. f. xxi iij. B

Quid de eo q dolo inductꝰ intrauit religionem fe fm ray. Non pt allegare decepti onẽ cuius oditio melior facta est ex. q metus cã. cũ dilectꝰ a de conuer. oiu. ex ptea c. veniens. A Cõsol. a addit q idem est etiã si quis ex falsa cã intrauit: vt si putauit sponsã suam leprosã a non erat: extra de conuer. coniu. ex parte. ij a notatur in sum. li. iij. ti. xxviij. q. x. B

Quid si quis ingrediat religionẽ sub odicõne aliq̃ fe fm wil. Si ponat cõditio otra sbam religionis: puta q licet ei tenere ꝓpriũ. A vel etiã vsufructum fm eun. wil. a in sum. li. v. ti. viij. q. xviij. B. non vz monachatus. Bene tñ potest aliqua tenere ad vsum de osensu prelati. Si vero oditio apponatur otra aliquã pticularem austeritatẽ: vt puta vt liceat ei comedere carnes tunc si scit hoc otineri in regula vel ostitutione quam pfitetur: tenet. Secus si nescit id in eis otineri. A. Sup his vltimis a ver. si vero a ꝗ mi videtur wil. dixisse. Sed vt patet in dicta q. xviij. ñno. ait q si ad ingrediẽtẽ diceret. tu debes pfitri regulam beati august. a bene potes cõedere carnes: a in illa ecca essent cõstitucões q nõ comederent carnes bene posset comedere carnes: cum

nec hoc regula habeat neq; vniuersalis ostitutio. nec ei posset aliq̃d imputari nisi esset scandalū. Et tūc posset ad aliū locū mutari. Sed Hosti. dicit q; hoc casu licebit p̃ dicto carnes comedere nisi forsitan ei cōstaret de cōsuetudine vel cōstituti one illi⁹ monasterij: vel hoc notoriū esset omnib⁹. Item fm Innocentius est si diceret sibi. Profitere regulā beati benedicti. Nam cum fm eam omnes generaliter abstinere deberēt a carnib⁹. fa tuitati eius imputādū est si credit ei qui promittebat sibi q; liceret comedere carnes. Con. Hosti. Addit postea Inno. Alij dicūt q; ex quo summittit se obedientie alicui⁹ non obstantibus talib⁹ promissiomib⁹ tenet seruare regulā a ostitutiones eius rij. q. nō dicatur. Et hoc videt verius. cuiu⁹ qui sequitur debeat se oformare homis moribⁿ eorum cum q̃b⁹ conuersat. xxv. di. Fal. autē v. quotiēscūq; B

Quid si aliquis videns aliqs monasteriū vbi monachi splendide viuūt cogitat hūc ordinē bene possum sustinere a sic ingrediturs. Re. fm ray. Dico indistincte q; si fecerit pfessiōem non potest ad seculū redire. quin potius si erat pitus et sciebat ea que seruāda erant. intelligitur se obligasse non ad id qd fiebat: sed qd fieri debebat. Item si erat simplex: a fuit ei explanata regula a cōditiones ordinis a pfessus fuit Si vero nō fuit ei exposita austeritas regule. tūc si solūz ad illam vitam intendebat se obligare nō ad supiorem a hoc expssit. non cogetur ibi manere: sed transibit ad alium ordinē quem sustinere possit. Si vero non expssit deb; remanere. nec potest allegare dolum vt supra. in Fantepenult. dictum est. A. Con. p̃ dictis Hosti. Et addit q; talis cogendus est: vt vel professionem ab initio institutā in eodem loco faciat a religiōem seruet vel locum exeat: a peniteat dimittat. in quo nec abusus ostrarius nec numerus defendit annoruz. extra de elec. cum cām que inter p̃sbiteruz Etsi omnes deficiant alij inducant alteri religionis. extra ne de. vel mo. relatū. Etsi illi similiter deficiant. tūc locus mutata institucōne autoritate ordinarij pōt p seculares clericos retineri. Et sic potest intelligi. extū de reli. do. inter q̃tuor. Item ray. addit Vel sic indistincte q; talis d; remanere: qr dol⁹ alioq; vel simplicitas vouētis nō excusat in talib⁹ Et dicit glo. ei⁹ q; hoc bene pbatur. xx. q. iij. ostituit vt in sū. co. ti. q. xvii. Sed certe non videt q; votū se extēdat vltra intentōz pure a simplex vouētis vt in. c. exijt de ver. sig. li. vi. B

Religio. iij. quo ad votū ingrediēdi. Vt tū pueri possint se voto obligare q̃ ad ingressuz religionis. Re. secdm Tho. ij. ij. q. vlt. Votum simplex cōsistit in sola promissione cū intentione mentis deliberaōe. Et h⁰ votū habet efficatiā ex iure dino

que tñ duplicit tolli pt Vno mo
p defectū deliberacōis vt pz in fu
riosis quorū vota nō sunt obliga
toria · vt ext · de regu · sicut tenor · Et
ea dē ratio est de pueris q nōduz
hnt debitū vsum rationis p quē
sint dolicapaces · quē quidē pueri
hnt vt frequēti circa · xiiij · ānum
Puelle vero circa · xij · qui dicūtur
ām pubertatis · In qbusdā autez
anticipat: a in qbusdaz retardat
fm diuersā disposicōem nature ·
Alio modo impedit efficaciā sim
plicis voti si qs deo voueat illud
quod nō est ꝓprie ptātis · puta si
seruꝰ etiā rationis vsū hns vouet
se religionē ingredi · aut etiā ordi
netur ignorāte dño · dist · liiij · c · si
seruꝰ · Et qꝫ puer vel puella infra
pubertatis ānos naturalit fūt in
potestate patris ꝗtū ad dispositi
onē fuevite potest pater eoꝝ votū
reuocare vel acceptare si sibi placu
erit · vt expsse dicit de muliere Nu
mer · xxx · Sic igit si puer ante tps
pubertatis votuz emittat nō obli
gatur · Si tñ ante habeat vsuz ra
tionis obligat quidem ꝗtum in
se est ex suo voto: sed potest reuo
cari p autoritatē patris: qꝫ ordīa
tio legis qua vnꝰ homo subditur
alteri respicit illud qd in plurib⁹
accidit · Si vero ānos pubertatis
excedat non pōt reuocari autorita
te parentuz · Et si nōdum haberet
plene vsū rationis nō obligabitur
quo ad deū · A · Idem in sū · li · iij · ti ·
xxviij · q · xi · Et ad de fm rap · a i sū ·
li · v · t · viij · q · xxx · q si impubes dolī tñ
capax emittit aliꝗd votū ꝗ otinētie
videt ꝗ sit obligatꝰ nisi pat stati
cū audierit reuocet · xxxij · q · ij · mu
lier · Et idē est de iuramēto fm glo.
eius · a Tho · Et idē dicit glo · de voto
otinētie a de voto circa ingressum
religionis: qꝫ non pōt reuocari ni
si stati reuocet v ipsa die · ar · Nu
meri · xxx · vbi dicit · Et in alter die
distulerit sentētiā Item dicit glo.
qꝫ si impubes doli tñ capax voue
rit se seruatuz cōtinentiā a ingres
suz religiōem cū venerit ad etatē
vel cū mortuꝰ fuerit pater · pōt pa
ter illud irritare ꝗ otradicēdo stati
fm cōem opinōem · lz Aug · dixe
rit qꝫ non pōt · Sed dictuz Aug · sa
tis pōt verificari nisi votū impube
ris ex iusta causa fuerit dispensa
tū · vnde vt ibidē patet Inno · dicit
Credimꝰ qꝫ etiā impubes si dolica
pax sit a votū fecerit abstinentie
vel pegrinacōis vel aliud qꝫ debz
illud adimplere postꝗ patriā po
testatē exiuit: qꝫ potuit se obliga
re deo sicut a dyabolo · ext · de delic ·
pue · c · v · Tñ cuz talibus est facile
dispensandū a ꝗmutandū: qꝫ licz
in aliquo sint capaces non tñ mlt
a cognoscit cuz sint inexpti · Cō.
Host · Itez vt ibi patet ray · dicit ·
qꝫ si impubes intrat religiōez pōt
extrahi a patre vel tutore ifra an
nū a diez a tempe scīētie fm glo.
eius Idē Goff · a Hosti · xx · q · ij · c · v
a · ij · a · ar · xvij · q · ij · si qs incōgtus
a extra de cōcess · pbēn · qꝫ diuersita
tē · Si vero ponatur in religiōe ab
alio · puta a patre vel tutore si ipe
non consentit potest egredi qm vo
luerit vsqꝫ ad etatē legitimā · xx · q

i·puelle·a·q·iij·pñs·Si aũt ꝛsen
tit licet cõsensus ille q̃ fit ante an
nos.s.pubertatis nõ teneat·exire
tũ non potest priusq̃ puemiat ad
etatẽ legiti mã·xx·q·illud·mstar
carnalis mẽmo nij·ext·de de spon.
impu·de illis pmo·Sz q̃ cito pue
nerit ad etatẽ pfectã pt egredi·xx
q·iij·pñs·ext·de regu·cũ sim⁹ Itẽ
vt patet ibidẽ Inno·dicit·q̃ si im
pubes de cõsensu parentũ vel tuto
rũ tacito vel expsso intrauerit reli
gionẽ eum vlteri⁹ reuocare nõ po
terũt·ext·de regu·significatũ·a q̃
si impubes vnũ tm parentẽ habe
at ille solus eũ offerre põt:asi ha
beat tutores alios q̃ parentes·tũ
pentes inuitis tutoribꝰ eum pñt
offerre·Idem etiã credũt aliqui a
si sit auꝰ qui habeat filiũ aut nepo
tez in potestate·q̃ pat̃ inuito auo
eum poterit offerre a non ecõuer
so: quia in hijs spiritualibꝰ ius
nature pfertur positiuo vel ciuili·
vt in dicta·q·xxx·B. Cetruz de vo
to solennis pfessionis·dicetur in
se.c.

Vtz liceat aliquos de voto
obligare ad religiõis
ingressum.c.Ꝓ fm Tho·vbi supra
Vnũa idem opꝰ voto factũ lauda
bilius est q̃ si sine voto fiat·vt di
citur·F·votũ·i·Ꝓ·xi·qui incipit·vtz
melꝰ·Et ideo obligari voto ad in
gressum religionis fm se est lau
dabile·A·Idẽ in sum·li·iij·ti·xxvi
ij·q·vi·Tamẽ nisi hoc fiat cũ ma
turitate potest esse causa discrimi
nis·vnde ab inductõe taliuz voto
rum a similiũ p que renũcietur se
culo infra annum pbacõnis frẽs
mendicãtes õino debent abstine
re vt in·c·non solũ·a·c·se·de regu.
li·vi·B

Vtz qui vouit ingredi reli
gionẽ teneat.c.Ꝓ fm
Tho·vbi supꝛ·Votuz est pmissio
deo facta de hijs q̃ ad deũ ptinent
Vt autẽ dicit Gregꝰ·in epistola
ad Romfaciũ Si inter homines solent
bone fidei cõtractus nulla racõne
dissolui· qñto magis pollicitatio
quã quis cum deo pepigit solui si
ne vindicta nõ poterit·Et ideo ad
implendũ illud qꝰ homo vouit ex
necessitate teneꝫ·Vnde glo·sup il
lud pꝰ·vouete a ẽddite.dicit Vo
uere volenti osulitur:ꝫ post voti p
missiõez reddition necessario exigi
tur·Teneꝫ ergo quis ex necessita
te implere votũ dũmodo sit aliq̃d
qꝰ ad deum ptineat·Manifestuz
est aũt q̃ ingressus religiõis ma
xime ad deũ ptinet q̃ p hoc hõ to
taliter se mãcipat dimis obseq̃is
Vñ relinquit q̃ teneꝫ ingredi.s.
fm q̃ se obligare intẽdit· ita.s.q̃
si se intendit absolute obligare te
netur q̃ citius poterit legitimo im
pdimẽto cessante. Si autẽ ad cer
tũ tempꝰ vel sub certa cõditiõe·te
netur adueniẽte tempe a cõdicõe
existente. A·Idem in sum.eo.ti.q
vij·B

Quid si illi noluit eũ recipe
Ꝓ fm Tho·ij·ij·q·lxx
xviij·Si q̃dẽ intẽtio sua fuit se ob
ligare ad religiõis ingressuz pnci
palia ex oñti elegit hãc ẽligiõez l
hũc locũ q̃si sibi magis ogruẽtez

tenet si ibi recipi non pot aliā religionē intrare. Si autē principaliter intendit se obligare ad hāc religionem vel ad hūc locū pter spālem placentiā hmōi religionis vel loci illi⁹. non tenet aliā religionē intrare si illi nolūt eū recipere. Eandem sm̄am ponit idē Tho. eo. li. q. vlt. A. Si aūt incidit in impossibilitatē implēdi votū ex pria culpa tenet facere qd pt a insup pm̄am agere de culpa pterita. Si autem dubitat quā intencōem habuit. debet tutiorē viam eligere sm eundē Tho. a De. vt in sum. li. a ti. viij q. v. Et ad pdicta facit quod positū est supra. religio. ij. ij. in additione. B

Vtrūm ille qui voūit vnā determinatā religionē intrare licite possit induci ad aliā. Re. sm Tho. ij. ij. q. vlt. Quia in maiori intelligit min⁹. ideo ille qui obligat⁹ est voto vel iuramēto ad ingressū religionis minoris. pt licite induci ad hoc qd ad maiorē religionē transeat nisi sit aliqd speciale qd impediat puta infirmitas vel etiā spes maioris pfect⁹ in minori religiōe. Ille vero qui obligatur voto vel iuramēto ad ingressū maioris religionis. non pot licite induci ad minorē religiōz: nisi ex aliqua euidēti causa a cū dispensatione superioris. Si tamē ingrediat a profitet. vide infra. religio. v. ij.

Vtrūm ille qui voūit ingredi religiōez teneat ibi ppetuo remanere. Re sm Tho. vbi s. Si voūes intendit se obligare non solū ad ingressū religionis: ſ ad ppetuo remanendū. tenet ppetuo remanere. Si āt intendit se obligare ad ingressū cā experiendi cū libertate remanēdi vel nō remanēdi manifestū est q remanere nō tenet. Si autē in voūendo de hoc nihil cogitauit videt obligari ad ingressum sm formā iuris cōis que est vt ingredientib⁹ detur ānus probationis. Vnde non tenet ibi ppetuo remanere. Si tū tali intencōe intraret vt stati exirz ñ videt satisfactū voto qm voūendo h⁰ nō intendebat a ideo tenet vt saltez velit experiri an ei expediat manere. A. Idem si. li. iij. ti. xxviij. q. ix. vbi a ad ditur sm Inno. q cū quis in voūendo nō distinguit cui regule se deuoueat intelligit se voūe regule illi⁹ m cuius mamb⁹ facit pmissiōez. ar. c. q dei timorez. ext. de sta. mo. vbi etiā hec notat Inno.

Religio qrto quo ad pfessiōz. Vtrū iuuenes possint pfessionem facere. Rñ. sm Tho. ij. ij. q. vlt. Professio est solenne votum qd facit esse monachū vel religiosum. qd quidem subditur ordinationi ecclesie pter solennitatē quā habet ānexaz. Et q ecclesia respicit illud qd in plurib⁹ est. professio ante temp⁹ pubertatis facta q̄ tumcūq aliquis habeat vsum rationis plenū vel sit doli capax nō habet suū effectū vt faciat pfitentem iam esse religiosum. A Idem

sum · lib · iij · ti · xxviij · q · xi · B · Ad de
hic qd dicitur supra · nouicij · fi ·
a · ij ·

Que est pfessio expssa a q
tacita siue psupta · ⁊c ·
Professio expssa est q fit ī manu
abbis siue plati recipiētis eaz vel
in manu eius quē platus ad hoc mit
tit · ext · de regu · a trāse · ad applicaz
Tacita vero fit p suscepcōz habitus
pfessoz Item si manifeste ondit q
velit vitā mutare. Item si gestat hi
tū etiā nouicioz p annū vbi non
est distinctus in colore vel scissura.
Vide hoc sup · nouicius · fiiij · A · Et
de hoc dicuz est dari sup · religio
ij · fij · ai addicōnibus · B · Si autē p
fessio fiat infra annū vide ibidem
fiv ·

Vtz ille q fecit pfessiōz taci
tam teneat ad oēs ob
seruātias regulares · ⁊c · Ex fm Tho · i
iiij · di · xxxiij · In ōni casu teneat ad
triavota religionis principalia: ⁊ ad alias obseruātias quatū trās
gressio ex dissimulacōne platoz
inducit qui duz videntes nō corri
gūt indulgere videtur nō videtur
obligai ptipue si sit simplex qui
talia discernere sufficēter nesciat
Con · Al · A · Hec videtur vera quo
ad illa que platus potest dispen
sare · Alias videt obligari ad om
nes regulares obseruātias · vt su
pra · religio · ij · fi · cum addicioni
bus · B

Religio · v · quo
ad transitū ad aliā Vtrū
liceat trāsire de vna religione ad ali
am · ⁊c · Ex fm Tho · ij · ij · q · vlt · Trāsi
re de vna religione ad aliā nisi p
ter magnā vtilitatē vel necitatē nō
est laudabile · tū qz ex hoc plerū
qz scandalizant illi q relinquūtur
tū etiaz qz facilius aliquis pficit in
religione quam ostuerit q̄ in illa
quā non ostuerit ceteris paribus
Vū in collacōnibus patz abbas ·
Nestorius dicit vnicuiqz vtile qd fm
ppositū qd elegit sūmo studio ac
diligētia ad opis incepti pfectōz
puenire festinet: a nequaq̄ a sua
quā semel elegit pfessiōe discedat
Et postea racōem assignās dicit
Impossibile nāqz est vnū eūdem
qz hoiem simul vniuersis vtilib
fulciri · quas si qs voluerit simul
attēptare in id cū incidere necesse
est vt dū oēm sequit nullam inte
gre obseqtur · Diuerse enī religiōes
pēminēt fm diuersa virtutū opa
Pōt tū aliqs de vna religiōe lau
dabilit trāsire ad aliā triplici ex
cā · Primo qdem ex zelo pfectōris
religionis in q non attēdit excellē
tia fm solā artitudiem vite: ⁊ pri
cipalit fm illud ad qd religio or
dinatur a oītr fm discretōez ob
seruantiarū fini ppionatarū vt
supra · religio · i · fiiij · Et in hoc casu
ppter humilitatē debet quis pete
re lnīam que tamē ei negari non
pōt dūmodo cōstet religiōem illā
artiorē esse · Si vero de hoc pbabi
liter dubitetur est in hoc supioris
iudicū requirendū · ext · de regu · a
trāse · licet · q si non petita licentia
trāsiuit non pt repeti fm Mil · A ·
Hoc vez si trāsiuit i casu licito lz ñ

seruiato mō. Sec9 si in casu illicito: qz tūc posset repeti. ar. c. fi. extē de regu. B. maxīe si pfessiōez in hac secda regula fecit. Secdo ppter dcia tionē religionis a debita pfessiōe puta si in aliq̄ religiōe artiori inci piāt ipsi remissi9 viuere. laudabi liter trāsit aliq̄s ad religiōz etiā mitioē si meli9 obseruet. q in hoc eē requitur supioris iudiciū. Tercio vero ppter infirmitatē vel debi litatē ex qua interdū pueit q nō pt aliq̄s artioris religionis statu ta seruare qui possit statuta serua re latioris. Et in hoc casu dispēsacō ē ncāria. A. Idē in sū. eo. t. q. xv. B

Vtz religiosus semper pos sit trāsire ad artioem religiōez. Rx fm Inno. Etiāsi ostet eā esse artioē trī non poterit trāsi re si ex suo trāsitu prior religio in currat grauez iacturā vel infa mi am. ar. extra. de regu. q trāse. licet ri. q. iij. si q̄s vero. Nā q ipse nō de bet eē causa scādali. extra de renū. nisi cum pridē. Sz cōmunem vtili tatē que est vt nō fiat iactura illi cōgregacōi debet pferre priuate que est vt sit in artioi religiōe. A Idē in dicta. q. xv. B. Abbas quo qz q̄ immediate subest pape non pōt transire sine licētia pape. extē de ofue. cū venerabilis. A. Con. Al bricus. B

Vtz qui iam pfessus est i latioi tneat ad wtū qd fecerat de artioi. Rx. Remanē potest in latioi: qz p secūdū wtū solenne derogatum est primo qd fuit simplex. trī p wto primo nō cōpleto erit ei pna imponēda. ex de regu. q trāse. c. qui post wtū. li bro. vi.

Pone qz aliq̄s regularis impetrauit licentiā transeūdi ad artioē religionē po stea pēnitet eū. nūquid primū te nētur eum recipe. Rx. fm Wil. Si nō inuenit artioē religionē vbi recipiat: vel si nō poterat sustine re austeritatē illius q reuerti vult ante factam professiōem non pōt repelli ptextu prioris licentie vel re nūciationis. cuz facta fuerit ex eā .s. vt trāsiret ad artioē religiōz q eā secuta non fit. Sec9 si pfessiōez fecerit in secunda. A. Con. Albri cus. B

Quid si abbas q cōuētūs licēcia uerit aliquē simpliciē q ipse renūciat simpl'r nō ex aliq̄ causa nisi forte ex odio Rx fm wil. Nō valet lrā: qz hoc est dare lrām vagādi Trī fm Aug9 repelli pōt qui nō vult ferre pēnaz de culpa quā forte ommisit. A. Con. Albri. B

Vtz tona q mōchus tulit suo mōsterio sequanē eū si trānseat ad secūdū mōsteriū. Rx fm Hosti. Si exeat ante pfessio nem non est dubiū qz cum rebus suis pōt exire. extra de regu. q tran se. statuim9 Intelligē nisi ea abso lute q irreuocabiliter donasset. Sz si post pfessiōem q sine licētia trā sit ad aliud monasteriuz res sue primo monasterio remanēt: q q ipm recipit imputet sibi. Si vero cum lrā: vel etiā inuit9 ex aliqua

cā vadat ad secūdū monasteriū
tunc vsufructū rex q̄s otulit deberet
sed mōasterio q̄diu vixerit ne ei
existat onerosus. Sic intelligē. xvi
q. vi. cōsuetudō. A. Potest. c. de lap
sis. B. Et. xvij. q. v. Si q̄s rapuerit.
A. Idē i sū. o. eo. ti. q. xxv. fm Ost.
q̄ etiaz addit. Si vero fit secularis
qui reliqt ostortū spūale seu religi
onē vel ecclāz indistincte tona sua
recupat. vt aperte innuit extra de
cle. oiu. q̄ a re. in fi. Et subdit Vel
dic ad saluādas opiniōes maio
rum q̄ tona ipm tacite sequūtur
Si autē expsse otulit se a sua a est
paup qui non hz vnde viuat. tūc de
temēitate canonica sine otradicti
one cuiuscuiq tona recupat. ar. ex
xxvi. di. nō satis. xvij. q. iiij. q̄ cun
q̄. di ab sustētari pt nō recupat.
sicut nec si debisset sine se. xvij. q.
iiij. sūt q̄ oes. Et hoc nisi grā fiat
vel nisi aliq̄ oditio apposita fuisz
ex de odi. appo. veruz. Et subdit in
dicta. q. xxvi. Pōt hoc intelligi qn
aliquis ingredit ecclesiā secularē
tanq̄ oversus. Naz si tanq̄ cano
nicus nō sequerētur ipsum tona
tacite. Et sic etiam tenet consuetu
do. B.

¶ Religiosi mēdicantes si
dines nō mendicātiuz etiā de lma
ppe nō hūt tocē vel locuz in capto
etiāsi ab alijs eis ocedat. nec pōt
tēre prioratū. nec aliquā administra
cōem vel quecūq officia etiā
ānua. nec tanq̄ vicarij vel ministri
vel loca cōtū tenētes. nec pōt q8
cūq aiaz regimē exercere. A. nec
pro se nec p alijs. Et q̄ equid in cō
trariū attēptatū fuerit est irritū
ipo iure. quouis pūilegio nō ob
stante. vt in tex. qui sequit. B. Ex
tra de regu. a trāse. vt professores. i
de. sicut a tactuz est supra. electio
primo. Ex. xxvij. q. incipit. Quis nō
potest.

Reliquie et corpa sanctorz.

Antiq̄ reliqe
nō dūt extra capsā ondi nec expo
ni venales. Inuētas vero de nouo
nemo debet pblice venerari nisi au
toritate Romani pōtificis fuerint
approbate: a plati nō pmittāt q̄
illi q̄ accedūt ad eorz eccās causa
veneracōis decipiātur falsis fig
mētis. sicut qndoq̄ occasiōe que
stus fieri cōsueuit. Dūtur hec ext.
eo. cū ex eo. a de ose. dis. v. placuit.
Et nota q̄ reliqas emere vel vēde
re fm ray. A. Potest fm glo. eius.
vt in loco de q̄ statim. B. a goff. sy
moniaci est. A. Idez q8 hic nota
tur in sum. libro primo. ti. xiiij. q.
xxij. B

¶ Vtz sanctorz reliquie pos
sint furtiue subtrahi
vt honorabilis reponātur. c. Re. fm
wil. Nō. Nā sacrilegiū est q̄ tens
aufert sacz de sacro. A. s. etiā non
sacz. vt in. c. de q̄ stati. B. xxvij. q
iiij. q̄ squis. A. Cō. Vl. vt in sū. eo.
ti. q. xxiij. B

¶ Cui9 autoritate reliquie seu
corpa sanctorz de loco
ad locū sunt trāsferenda. c. Re. Non
sunt transferenda sine cōsilio pnci
pis. s. p apē: vel sine licentia epōrū

a sancte synodi. de ose. di. v corpa
A. Alr incipit. de loco. B. Et hoc sic
notat ibi vez est cui corpus traditu
est sepulture ppetue. C. de reli. l. vl
ti. nisi ncitas immneat a tuc suffi
cit autoritas psidis puincie. C. de
reli. l. v Si aute no est traditu ppe
tue sepulture bene pnt transferri
sine alicui autoritate. C. de reli. ß
nec dñ. Et nota q pallegate leges
de omib corpibus loqui videtur.
A. Et ita est veritas qe loquuntur di
cte leges de omib corpibus gene
raliter. Et idem qd in hoc. Ff. notat
in sum. eo. ti. q. xxiij. De istis etia
reliquijs tactu est supr. canoniza
tio. B

Vtz licerat portare reliqui
as ad collum. Re. Sm
Tho. ij. ij. q. xcvi. Sade racio est si
cut de verbis scriptis: qe si portrnt
ex fiducia dei a sanctorum quoz fuit
reliquie no erit illicitu. Si aut cir
ca hoc attendere ad aliqd vanu
puta qvas eet triangulare a hu
iusmoi. qd non ptinet ad reuere
tiam dei a sanctorum esset superstici
osum a illicitu. De verbis aute seri
ptis habes infra. sortilegium. ij.
Ff. ij

Renuciatio pri
mo comunitr quid sit.
Re. Renuciatio est iuris pprij spon
tanea refutatio. Na iuri alieno re
nunciari non pot Item si renucia
tio non esset spontanea: ß coacta
non obesset repetere volenti. extra
eo. sup hoc. A. Hoc fuit dictu Ho
sti. vt patet in sum. lib. iij. ti. xxvi
q. xxiij. B

Ex quib causis petenda vel
admittenda sit renuciatio
epatus. Ru. Due sunt cause pba
biles siue apparentes: sed non fuit
sufficientes. Prima est ppter fuge
melioris vite a religionis. Secuda
est causa ppie humilitatis. Hee
due cause no fuerut acceptate. ex
de renu. nisi cu pridem. in pncipio
Sut alie cause sufficientes sex vt
ibi dicit Prima est osciencia crimi
nis. s. talis p qd ipsius officij exe
cutio etia post pactam penitentiaz
impedit. Secuda est debilitas cor
pis ex infirmitate: vel senectute. s.
p quaz impotens redderet ad exe
quendu officiu pastorale. Tercia
est defectu scientie. Quag aute de
siderada sit eminens scientia in pa
store. est tamen competens toleran
da Quarta est malicia plebis. no
qp. p qualitet culpa detrat gregez
deserere ne mercenario compatetur
qui videt lupu venientem dimittit
oues a fugit. Sed de supioris licen
tia tuc demu potest non tam timi
de fugere qp proude delinare cum
oues conuertuntur in lupos a qui de
buerat humiliter obedire iaz irre
uocabiliter contradicit. Quita est
graue scandalu. cum alr sedari
non pot licitu est epo petere essi
o ne ne plus tpalem honorem qp et
nam videat affectare salutem. Sz de
hoc vide infra. scandalu. Sexta est
psone irregularitas vt puta si sit
bigamus aliquo modo. de quib su
pra. bigamia. No tu ppter quali
tet irregulaitate dz ei dari lma vt

si non sit natus de legitimo matrimonio si est occultus a ille laudabilitē suum impleat officium. A. Dūmō non sit natus de adulterio vel de scorto Nam tales omnino remouentur. vt in dicto. c. nisi. et ibi glo. B. Si vero ꝓter alias causas petat eps licentiā renunciandi non debet cōcedi. vt in dicto. c. nisi cum prudez. A Predicta etiam notantur in sum eo. tit. questi. xxiiij. B.

Quis effectus renunciatōis. c. Effectus est vt qui renunciauit ad id cui renunciauit regressum non habeat nisi ex nouo iure cōcesso vel antiquo restituto. extra eo. cum inter. a. c. ex trāsmissa et. c. cum in presentia. a. c. sane. Et qui sel renunciauit epatui ꝓter scientiā crimis āmō non potest eligi nec postulari. Secus si ꝓter malitiam plebis. extra eo. post translatōem. Renunciātio aut est cōpetens puisio facienda ne in vitupiū ministerij defectū in tempalib⁹ patiatur. ex. eo. ad supplicationē. In qua puisione dignitatis a scientie ratio habenda est. ext. de preben. de multa. ad finem. Similiter a quātitatis reddituū beneficij cui resignat. ex. de vita ho. cle. qui. a de pben. nisi essent. xij. q. ij. bone rei. extr. de dona. apostolice. ff. plti. a vltī. A. Idem in sum eo. ti. q. xxxv. fm Hostien. B

Renunciatio. ij Qualiter debet fieri renunciatio officij. vel beneficij ecclīastici Redz esse voluntaria. Nā inuit⁹ nō potest renunciare. vij. q. v. quis. ext. q. mte. cau. ad audiētiā Ite dz fieri pure a absolute. ex. de offi. dele. ex pte. Nā fiqs renunciet alicui beneficio seu rei spūali aliq dato vel promisso: simonia esset. A. Naz sēp simonia omittit nisi renunciatio pure fiat fz Host. a in sū. li. iij. ti. xxvi q. xxxij. vbi hec notant fm eū. B. q si nō pcedat datio vel pmissio. si solū ictio. esset simonia mētal q p pnitētiā abolet⁹. ext. de symo. mandato. vide j. simonia. ij. ff. iiij. A. ibi patū de hoc vī dici. B. Item debet fieri ipuemēnt in scriptis. ij. q i. ff. ecce. a. c. qualit. A. Allegata nra loquūtur in renunciatōe epatq que debet fieri in scriptis. Forte in alijs scriptura non est necessaria Et hoc videtur innui in dicta. q. xxxij. B. Et debet fieri in manu illius a quo habetur institutio vel confirmatio. ext. eo. admonet. Fallit tamen in epo qui non potest renunciare nisi in manu pape. ext. eo. nisi cuz prudē. in fi. Similiter nec electus eps postq fuerit ofirmatus. extra de transla. inter corpalia. Nec itrusus. vt infra. ff. plt. A. Similiter a abbas immediate ptinens ad romanā ecclīaz. nō potest renunciare sine licentia sedis aplice spāli fm Ray Qui etiā addit q si al renunciatio fiat. tenet in pūdiciū renunciantis. sed non in pūdiciuz ecclie vel prelati. in cui⁹ manu debuit renunciare. Itez dicit q potest quis simplici benficio renunciare sicut vult. Et glosa eius dicit q hoc potest ad minus de consuetudine. Sz prius dictum est magis regulare

scilicet q fiat in manu eius cui est instituere. vt in sum. eo. ti. q. xxxiij vbi etiam additur fm Hostie. q cū renunciatur alicui iuri renunciatio faciēda est aduersario vel seruo publico seu alteri recipienti nomine aduersarij. B.

¶ Quō renūciat iuri scripto. ℟ Talis renūciatio ex certa scientia facienda est Idcoq si tal' renuncians ius ignorat est ei notificandū. ar. in Autēn. quomodo oportrat epos. fi. igitur ordinandus. coll. v. Nec em potest qs renunciare ei quod ignorat. ff. de inoffi. testa. l. si mater. A. Idem in dicta. questi. xxxij. fm Hosti. B.

¶ Quō quis renunciat iuri expsse. a quomodo tacite. ℟ Expresse. cum dicit Quietum clamo ius tale. vel similia. ex. de deci. ex multiplici. A. Hoc verum quando quis renunciat quod sibi debetur. vt patet in text. allegato. B. Tacite vero cū facit oppositionē. A. s. sup iure quod sibi cōpetebat. Nam opponendo videtur iuri suo renunciare secūdū formā oppositōis vt in. c. de quo statim. B. ex. de elec cum inter pmo. Item tacite renunciat faciendo contra vt exhibendo honorē illi cui electioni otradixerat. ex. de his que fi. a ma. p. ca. ex ore. Similiter recipiēdo aliquid ex testamēto quod impugnabat. ff de inoffi. testa. Si ppones. ex. de sē et re. iudi quod ad cōsultationem Vel si petentis legatū aduocatus vel procurator fuit. ff. de inoffi. testa. l. fi. A. Idem in dicta. q. xxxij B

¶ Vtrū clericus qui impetrauit beneficium si subijciat se misericordie canonicorum intelligatur renūciasse. ℟ Non. extē. eo. veniens. Quinetiā si redddat eis litteras suas a ipsi sint imisericordes debet talis officio iudicis restitui. ex. eo. sane. Nā deceptis a non decipientib' iura subuenīt. ext. de re. pmu. cum vniuersorum. Sed si renunciet litteris p certa pensiōe p uatur pensione a litteris. ext. de rescrip. ad audientiā. A. Con. Albi a facit qd notat in sū. e. t. q. xxx. B

¶ Pone q eps non tenetur trauit si p simoniā et hmōi. quomodo renūciabit instante morte. ℟ fm Host. Renunciabit mente a in manu archiepi si potest. al' in manu simplicis sacerdotis sub hac oditione si papē placuerit. a si qualuerit vadat q citi' potest ad eū a pateat ei. ar. ext. de sen. exco. non dubium. a. c. ca noscitur. fi. fin. Sed a caueat ne morā presteta fruct' sibi appriet. sed fideliter custodiat vel in utilitatē ecclesie expendat. ar. ex. de offi. or. cum vos. a de offi. or. c. pūti. li. vi. Al' ad restitutionem omnīū tenetur. ext. de preben. dilecto. fi. Tamen talis fm Hosti. de licentia p prij confessoris quē sibi pt eligē. A. Hoc videtur verum si legitime fuerit ordinatus. alias cū ab initio non habuerit executionem sui ordinis non videtur q possit sibi eligere confessorem tanq episcopus ar. l. non dubium. C. de legi. B. poterit vite necessaria stricte recipere.

ar. lxxxvi. di. nō satis. a. c. pascite.
Talis etiā si titulū non habeat. tm
possessionem. quā de facto habet.
non debet dimittere sine licētia pa
pe. sed a fructib9 debet abstinere.
extra. eo. post translationē. ff. iij. A
Con. Inno. quia addit. Et idem in
omnib9 suspensis siue ab homine
siue a iure dici potest. vt in sum. e.
ti. q. xxxiij. ad fi. B.

Vtrum quis possit renūciare p alīū. ꝛc. Rfm Hostie.
Potest p alium habentes speciale
mandatum. extra. de offi. dele. cuz
olim. ff. qerero. Idem videtur si ha
bet generalem administrationez
ff. de pcura. l. cum libera. A. Immo
incipit pcurato. vbi dī. Procura
tor cui libera generalit administratio
rerū omissa est pt exigere. nouare
aliud p alio pmutare. B. Secus si
tm generalis pcurator esset. ex. de
plen. dilecto. primo responso. a de
reli. do. c. plt. A. Melius videt facē. l
mandato. ff. de pcura. Et idē qd in
hoc. ff. notat. in sum. eo. ti. q. xxx. v
ad fi. B. Et an talis pcurator reuo
cari possit. videf. in se. c. ff. fi.

Renūciatio. iii.

Quis potest renūciare. ꝛc. Rfm Hosti. Renūciare potest is ad
quem illud quod renūciat ptinet
extra. de regula. ad aplicam. a. c.
statuimus. A. Idem in sum. libro.
iij. ti. xxvi. questi. xxx. v. B.

Vtrum papa possit renūciare. Rp pōt libere resignare
et maxime cuz se isufficientē agno
scat ad regendum vniuersalē eccle
siam. extra eo. qm. libro. vi.

Vtrum clericus possit renūci are foro suo. Rp Renūci
atio facienda est autoritate illoz
quoz interest. extra. de offi. archi
ad hoc. ff. fi. Ideo clericus non pt re
nūciare foro suo sine cōsensu epi.
qr ex hoc preiudicaretur ipsi epo
extra. de foro ope. significasti. Alio
quin quilibet clericus de vno epatu
posset sibi ostituere iudicē in alio
epatu. ff. de iudi. l. v. Et de hoc vide
sup. iudex. i. ff. ij. Eadē ratione nō pt
clericus renūciare priuilegio illi. xv
ij. q. iiij. si quis suadente. Nā etsi acti
onez iniuriarū remittē possit cū
ad ppriā psonā. xxiij. q. iij. si is. in
iuriam tamen eccle siue collegij
sui in psona sua illatam remittere
non potest extra. de sen. ex co. cum
dilectus. ff. fi. A. conuuncto. c. conti
git. primo. eo. tit. B.

Que pena si clericus ita renū ciet foro suo qrespon
deat coram iudice seculari. ꝛc. Rp. si cau
sa ciuilis sit cadit a cā. alioqui fi
um locum amittit. extra. de fo. ope.
si diligenti. A. Ibi dicitur. Et si pro
cess lata sit sniā locū suū amittant.
et hoc in criminali actōe. In ciuili
vero pdant qd euicerint si locū fi
um maluerint obtinere. B. In cri
minali vo locū amittit. Et si ñ ha
bet locum siue digmitatem potest
aliter extraordinarie punīri. Et sic
patet qr potest tacite ēnunciare qr
tum ad damnū suum. xi. q. iij. pla
cuit. Sed et multomagis punīēdus
ē si expresse osentiat et respōdeat. Si
vero trahat ad iudicē secl'arez. vide

sup. iud. ex p̃mo. F. p̃k't. A. cõiunctis addicõmb9. Et idem quod in hoc. F. notatur in sum. eo. ti. q. xxiij. secũdum Hosti. B.

Qñ aliq̃s expectat p̃mã p̃ tẽdã prime vacaturaz i aliq̃e eclesia si ali9 obtinens prebẽdam tenuẽ fraudulenter renunciet vt expectãti p̃cludat via ad pinguiorẽ que sperat vacare. ñ ipedit primũ expectantẽ. Et si prebẽda pinguis postea vacans cõferat isti q̃ renũciauit p̃uatur ipse vtraq̃. ex eo. si tr. li. vi. A. Ibi dicit q̃ de dcã fraude debz saltem p aliq̃s pbabiles cõiecturas apparẽ. vt q̃ dicte renũciacõis tpe is q̃ p̃bẽdã vl dignitatez pinguiorez habebat ifirmitate gui detinebatur vel aliq̃d aliud imminebat ꝓter quod illius prebenda vel dignitas vacare in primo probabiliter credebatur. Et subditur. Cetereuz si predcõ renũciantí hmõi prebenda vel dignitas forsitã pinguior cõferatur eo ipso dcã fraus intelligatur esse pbata a idem renũcians oino careat habita a ambita. B.

Vtrũ renũcians possit permitẽ. Eo. fm Hosti Si quis mittat nunciũ ad superiorẽ vt cedat. permitẽ pot q̃ diu res est integra. extra eo. lecte. Sec9 si nõ est integra. ex de. elect. in causis. F. vlt. A. Idẽ in. sum. eo. t. q. xxxi. Et videtur q̃ res nõ sit integra qn superiori exposita renũciacõe cepit cogitaẽ sup acceptacõe. ar. dicti. F. vlt. B. Sed a si talem p̃curatorẽ ignorãtem. A. s. cõstituiuz ad renũciãdũ vt pz in tex. allegato. B. reuocauerit. tenebit mihi omnus cessio fcã antẽq̃ reuocacõ puenat ad eum ñ maliciose fuerit factũ q̃n puenerit ad eũ. vt in de. cuz illusio. extra de renun. A. Ibi dicitur. Si q̃s ad cedendum pontificali vel alij cuilibet dignitati vel bñficio p̃curatorem spõte ac libere constituerit a ipsum ignorantẽ postmodũ duxerit quomõ liceat reuocanduz tenet cessio facta p eum antẽq̃ ad ipsius vel illi9 in cui9 manibus cessio fuerat facienda noticiã reuocacõ huiusmodi deducta sit nisi forte p ipsos aut alios maliciose factũ fuerit quo minus ad eos vel eorum alterum ante cessionem potuerit reuocacio peruenisse. B. Qui vero impetrauerit licentiam cedendi cogendus est. A. s. cedere. vt i. c. q̃ sequitur. B. Extra co. quidam

Renũciacõ. iiij.

Que p̃sit renũciari. Vtrũ hales vocez i electione possit renũciare. Rñ. supra. electõ p̃mo. F. ix. A. Et idez q̃ ibi notatur in sum. libro. iij. tit. xxvi. q. xxij. secundum Hostien. B.

Vtz debitor possit renũciare pbacõm solucõis per testes a huiusmodi. A. Istũ huiusmodi non poit Hosti. vt pz i sum. eo. t. q. xxvij. vbi. hec. nota. B. R. Licet. q̃daz dicat q̃ vz renunciacio. rñ fm Hostiẽ. non videtur verum. quia ius probãdi p testes propter communez vtilitatem inductum est. Vnde vsus testium

frequēs a necessariꝰ est. ff. de testi
l. i. respōso primo Ergo tali iuri re
nunciari nō potest. ar. ff. de postu
quos prētor.

¶ Vtr renūciacō iuris possit
fieri in futurū. Keñ. fm
Host. Si lexiā est. A. s. ex qua ius
alicui oritur cui renūciatur. B. po
test p futuro renunciari. Al' non.
quia qꝫ non est renunciari nō po
test ff. de pac. tres fratres. ff. de cō
trah̄. emp. a vendi. in lege. A. Idē
in sum. eo. ti. q. xxviij. B.

¶ Quid si quis renūciat om
ni iuri sibi cōpetenti
a petituro sil'r a ir̄is impetratis a
impetrandis. Keñ. fm Hosti. Quo
ad futurū si generalis sit renuncia
cō non ualz. vt in precedēti ꝯ dictū
est. extra. de osti. cū accessissent. Si
vero specialis in quib uscdā iuribꝰ
a sequat' general renūciacō valz
A. si q̄busdā specificatis sb̄sequa
tur renūciacōis clausula general'
vt. i. sū. eo. ti. q. xxix. vbi hec notat'
B. ¶ qñ mulier tutele officio fūgi
pōt. l. fi. circa medū. a in Aurent.
vt liceat matri a auē. ibi posita

¶ In summa nota fm Hosti. q
renūciari possunt omnia iu
ra cōpetentia circa seruitutes etiā
si ānalia sint. ex. ꝫ sepul. in pnitia.
a de dci. ex ml'tiplici. A. Host. di
cit q possunt renūciari iura etiā si
scripta. puta circa seruitutes cōpe
tētia. Et si hec etiaz annalia sint in
futurū renūciari possūt. vt in dicto
c. in pnitia. a. c. ex multiplici. vt. fm
sum. eo. ti. q. xxx. vbi hec nota. B.
Iē iura cōpetētia circa bñficia siē
a ipsa beneficia renūciari pnt. vt
dictum est supra. renūciacio ij. ꝯ. i
a renūciacio iiij. ꝯ. i. Iē oia iura o
petentia p aliqua instrumēta sicut
etiam ipsa instrumenta renunciā
tur. C. de fi. istru. l. iij. extra. de pac
cum pridem

Reprelalie Di

cūtur represalie qñ aliqs
oriundꝰ de vna terra spoliatur vel
dammificat' ab oriundo de alia ter
ra. vel etiam si debitū nō solutum
ei tūc dat' potestas isti spoliato q
satisfaciat sibi o tra quēlibz de tra
illa vñ est ille spoliator vel debitor

¶ Que ritur ergo. vtrū sint li
cite. Ket si in que sint
a legibus phibite tāq̄ naturali
eq̄tati contrarie q̄ alius pro alio
grauatur. nichilominꝰ specialiter
prohibet' ne concedantur vel extra
dantur. A. s. p interp̄tacōez cū fue
rint generaliter cōcesse nō exp̄ssis
psonis ecclesiasticis. vt. i. c. etsi de
q̄ infra. B. cōtra personas eccles
asticas vel bona ipsarum p̄textu cu
iuscūq̄ o suetudinis. Et qui contra
fecerint nisi reuocauerint infra an
nū A. s. a tpe o cessiōis vel extēsiōis
vt ibi. B. si psone sint singulares
sūt excoicate. si vniuersitas ē inter
dicta. ext. de iniur. et dam. da. a si
pignoraciones. li. vi.

¶ Sed pone q̄ aliqs expolia
tꝰ portat ir̄as ciuitatis
seu ab ciuitate vbi manz expoliās
a petit iusticiā nec fit ei. nūquid in
hoc casu p̄t o cedi repsalia. Videt
q̄ sic. q̄ hoc mō nō grauat' alius

pro alio. sed potiꝰ puniꝰ rector
vel ciuitas in suis ciuibus ꝓpter
negligētiā Vnde. xxiij. q. ij. c. dom
nꝰ deus. dicit q gens vel ciuitas
plectēda ē q vindicare neglexit qꝰ
a suis ciuib⁹ imple factū ē. vel red
dere qꝰ p iniuriā ablatū est. Satis
videt concordare Tho. sed a sed. q.
xl. a Jo. and. sup dcō. c. a si pigno
racōes. ita tamē q etiam in hoc ca
su ad clericos non extendat. a q si
bi de reb⁹ nō auctoritate ꝓpria sed
iudicis satisfaciant vt idē Jo dicit
A. Joh. and. in dicto c. etsi pigno
rationes. in nouella. dic fm archi
diaconū a etiā vil. q intelligit de
auctoritate iudicis spoliati p̄cedē
te prima snia sup negligentia a de
fectu iusticie. Sed in alios autez de
auctoritate iudicis spoliantis seu
iusticiam facere negligētis. Et sub
dit fm Guido. q p̄mū dictuz pōt
intelligi. verū quādo nō p̄t haberi
recursus ad iudicem spoliātis seu
iusticiā facere negligētis qꝰ dicit
raro posse contingere. B.

Residentia. scz

clericorū in suis eccles'is.
Vbi nota q qui habz be
ficium cū cura tenetur ad residētiā
extra. de elec. licet canō. li. vi. Simi
lit a qui habet quecūq alia bene
ficia quib⁹ hoc cōpetat ex statuto
vel p̄uilegio seu cōsuetudīe appro
bata. vt Inno. ponit. extra. de de.
non resi. clericos. Et addit intellige
omne beneficium residētiā req̄rere
nisi ctrariū cōstet. Et eandez quasi
sniam ponit Host. diffusius. dicēs
q quilibet clericus teneturē residere
extra eo. c. fi. siue magnū sit benefi
ciū vt episcop at⁹ vii. q. i. puenit. a
debet crisma conficere. ordines cele
brare. a quolibet die dñico diuis
officijs interesse. de cons. dis. iij.
cps. nisi iusta eā ipediat vt ibi dē
Similiter etiam si modicū sit bene
ficium. vt extra. eo. oquerente. Et
debet beneficiatus interesse matuti
nis a vespis. al' si incorrigibil' sit:
de ponit. xcii. dis. c. fi. Et vide supra
clericus. i. fi. A. idez qꝰ hic notat
in sum. li. i. ti. vii. q. xxvii. vbi a ad
dit fm Hosti. q is cui tanq̄ bene
merito assignantur pensiones aliq̄
seu stipendia ad residētiā nō tene
tur. Talis tamen ad antidota ob
ligat. a si offendit ecclesiaz a qua
tenet beneficium tanq̄ ingratus
priuatur. B.

Vtrū quis ex consuetudine
possit recipere fructꝰ
beneficij in absentia. Ro fm Hosti
Potest. vt extra. de cōsti. cū omis
A. Et ibi hoc notat glo. q etiam di
cit q secꝰ est de iure cōmuni. Sz a
puto hoc intelligēdū in q̄tū p hāc
consuetudinē ñ deroget dīno cultui
vel al'nō sit irrōnabil'. Al'secꝰ ex
de cons. c. fi. B. Sed talis consuetu
do contrario statuto tolli potest.
vt si ecclesia sit ministris destituta
ita tamen q prebenda absentis as
signetur subrogato. extra eo. cum
dilectus. Sed si tale statutum face
rent canonici propter ꝓpria com
moda. puta vt inter se diuidāt illꝰ
qꝰ absēs consuevit accipe sivz ex. de
cons. cū oēs. A. Idē i dcā. q. xxvi. B

Quō dericus i beneficio de beat residere. Rñ. fm Posti residere debz in pria psona seruiendo ecclesie. extra eo. qa nō nulli a se. Et debet seruire in suo ordine extra. de. si. pbi. posuit. Pa tū em esset sui presētiam exhibere a cuiaz prie ecclesie negligere. A. Idē in sum. eo. li. q. xxvii. vbi a addiuir fm eundez. Et hoc est otra puam consuetudinem qrundam ecclesiaruz que reputant canonicos residentes exquo presentes sunt. licet non intrent ecclesiam. B.

Vtz non residens possit excusai ex aliqbus cāis. Rñ. Excusat primo qdem si iusta sit cā sue absentie. vt pter inimicias vel aliquid huius mōi. extra. de. iur qtuor. Et tūc tenet pvicariū deseruire vt supra. dericq i. fi. Et idem intelligi si pīs sit ꝗ sine sua culpa impotens sit factq aut infirmus extra. eo. ci. dilectq. viij. q. i. pītiū. Sedo si de lnia prelati cā rōnabili sit absens extra. eo. relatuz extra. de elec. licet canon. li. vi. Al etiam sine lnia prelati pegrinari nō potest. de cōnse. dis. v. non oportet extra. de vōto. magne. ff. verum. Tercio si habeat ecclesiā prochialez pt ex dispēsacōe epi esse in studio p septez annos. vt supra ecclesia. ij. ff. Quarto si haberet super hoc specialē priuilegiū haberet etiaz absens p residente. vt habes in. ff. se. A. ad illud quod habet B. ai. ff. se. hac qd nota. i. sū de cā. q. xxvii. B

Cbunt a alie cāe in qbus non residens habet pro residente. Prima est si sit i seruitio pape. extra. eo. cui dilectus. Secunda est si vnus vel duo ex canonicis sint in seruicō pri episcopi. extra eo. de cēso. c. a ad audientiam. Sed episcopq suffraganeus si moret cuiz archiepo non videtur residere. ar. extra. de. offi. ordin. pastoralis. Et nota qꝗ qui est in seruitio pape vel epi sui recipit quidem fructq beneficij preter victualia sine quotidianas distributiones q̄ non solent absētibus dari. vt in dicto. c. de cetero. a extra. de pben. licet a extra. de cle. nō. resi. c. i. li. vi Et de hoc vide sup. beneficiū ij. ff. pl̄ A. Potius videt. ff. fi. B Tercia ē si se ñ absētat in fraudē. ꝗ ecclie sue iura fideliter prosequitur. extra eo ex pte In quibus casib pōssit qs pvicariuz deseruire. vide supra de ric. ff. fi a infra. vicari. ff. i

Res iter alios acta ac vide infra sentētia. ff. ix. a. p

Restitutō. rei a liene pmo communiter Vtruz quis teneatur statim restituere. Rñ. secunduz. Vto secunda secunde. q. lxij. Sicut accipere rem alienam est cōtra iustitiam. ita a detinere eam. quia p hoc qꝗ ali quis detinet rem alienam in uito domino impedit eum ab vsu rei sue a facit ei iniuriā. Manifestū est autem qꝗ nec per modicuz tempus licz in peccato moriari sed quī libet tenetur statim peccatum deserere secundum illud. Ecclesiastici

X. iiij.

xxi. Quasi a facie colubri fugẽ peccatuz. Et ideo tenetur quilibet statim restituere. vel petere dilacõem ab eo qui potest vsum rei cõcedere.
Con. Kay. A. Ista petitio dilacõis vel remissionis facienda ẽ p se vel p aliũ qñ debitor est impotẽs ad solvendũ secũdũ eundẽ. Tho. secũda secũde q. lxij. arti. viij. Et hoc nisi ex ip̃a petitõe sequeret revelacõ peccati seu aliud scandaluz. ar. c. officii. extra. de. pe. q re. Et ad p̃ dictorũ dariorez intelligẽtia distinguendũz est. quia aut debitor ẽ potẽs restituere. aut nõ. p̃mo casu tenetur statiz restituere vt dictũ est. secũdo casu. aut est impotens oino. aut non ommino. Si ommino excusatur. q ipossibilium nulla est obligatio. ff. de. re. iuris. l. impossibilium. q ideo sufficit hoc cãu q proposat restituere cũ poterit. xiiij. q. vi. si res. Si non omnino tũc tenetur statim restituere id quod potest Et fm Kay. in ti. de rapto. ff. forma. ista potentia videt considerancda vsq ad mendicitatẽ suam q sue familie. reseruata sibi solum extrema necessitate. Et idez nota. i sum. libro. ij. ti. v. q. lxxxvij Sed certe nõ solũ extrema. ſ etiaz magna necessitas videtur excusare a restitutiõe. extra. de fur. c. si qs ꝓter. vbi dicitur q si quis ꝓter necessitatem fames furatus fuerit ã restituat aut tres ebdomodas peniteat. Et sic non cogitur precise restituere. Et illud. c. intelligitur i necessitate etiam non extrema fm glo. q Inno. ibi. Vnde ad clarius hoc intelligẽdum. iterũ sub distinguendũ est. q aut debitor est in articulo extreme necessitatis aut nõ primo cãu non tenet ad restitutionem. qm extrema necessitate oia sunt ꝯia. l. i. ff. cũ in eadẽ. ff. ad. l. rodi. de iactu. Vnde q sup. iiij. sen. dis xv. dicit Scotꝰ q si detinens rem alienam ẽ in extrema necessitate q ille cuiꝰ est res. nõ. sed habet aliq̃ citra necessitatẽ extremã dicimus q ista res ẽ detinentis iure poli. q in extreme necessitatis articulo ad p̃uidendum necessitati nature via omnibꝰ extrema necessitate detẽtis est cõcessa extra. de. verbo sig. exijt qui seminat. li. vi. Si ambo sunt in extrema necessitate si prius dominus deuenit ad eaz debet reddi domino duplici iure. Tuz quia priꝰ fuum. tum quia iam ex ista sua necessitate factũ est suum. Si vero pꝰ deuenit detinens factum est suum q tũc domino postea deuenẽti ad istam necessitatẽ non debet reddi. quia cessauit dominiũ eiꝰ in re ista q factum est alterius iure poli. Si ambo simul deueniant dicimus q debet reddi domino quia nunq̃ cecidit a dominio. Pro hoc facit q duobꝰ concurrentibus p̃ualet qd est potiꝰ. ff. de. sta. hom. l. queritẽ. Et subiungit. Scotus. Si detentor deueniat ad p̃m guiorem fortunã tenetur restituere quando occupauit cessãte extrema necessitate. Sz si nũq̃ ante extremam necessitatẽ occupasz. tũc iuste simplicit occupasz. scilicet rem suam nec ad aliquaz tenetur restitutionẽ. Hec ille. Tutius videt q si deueniat ad po

tentiam restituat sicut a qui cessit
bonis. De hijs q̃ po. ce. bo. l. j. Nõ
tamen tenetur nisi in quãtũ facere
pt. l. iij. ff. de cessi. bo. Et i hoc vltio
casu intelligit facere posse deducto
ere egrat. ff. de re. iuris in cõdemna
tioe. Sed o casu qñ debitor nõ est
in articulo necessitatis extreme. ã
restitutio est certa aut incerta. Si i
certa. vt quia non inuenitur credi
tor vel eius heres. restitutio facie
da est pauperib⁹. extra. de vsu. cu z
tu. Et tũc debitor impotẽs poterit
se liberare ponere i manu epi ad que
pertinet prouisio pauperũ a eps si
viderit secũdũ deu z expedire poteit
ei relaxare debitũ vt pauperi in to
tum vel in pte vel prestare ei dilatio
nẽ vt paulatim eroget pauperib⁹
vt a ponitur in. dicta. q. lxxxvi. in
fin z. li. ij. ti. v. ad fi. Sed in eo qd lo
quit ibi de pniario vt possit hoc fa
cere. pot intelligi si ipse penitẽtiari
us habeat sup hoc auctoritatẽ ab
epo. alias se non pot. quia iure nõ
cauetur. Ideo dñs An. de bu. i dcõ
c. cũ tũ in. i. q. dicit penitentiariu z
hoc non posse. sed a qñ apud debi
torẽ aliquid relaxatur ab epo vel
ab alio habente ab ipso auctorita
te z debet orare vel alia bona facere
p hijs quotũ ille res sunt quibus
detentur. a in quantũ veniat ad fa
cultate z p illis facere elemosinas⁹.
vt si non potest facere qd debet sal
tem faciat qd pot. sicut dicit Tho
sed a sede. q. lxij. arti. ij. in eo qui ñ
pot mẽbrũ abscisum vel sublata z
famam restituere. quia debet in pe
cunia vel alio modo quo potest ꝛcõ
pensare. Si restitutio ẽ certa. a qs
scit siue pot sciri pticularis psona
cui debet fieri. tũc si debitor ẽ i tan
ta necessitate a creditor in tanta fa
cultate q debitori teneretur p ele
mosinã subuenire. debitor nõ tene
tur ad restitutionẽ. Nam hoc casu
ipse creditor teneretur retro redde
re. Vñ. xl viij. dis. sicut hi. sup verbo
inuadere dicit glo. q possunt pau
peres cogere diuites ad eis pstã
dum non p viam actois sed denũ
ciatiois ad ecclesia z que pt diuites
cogere ad hoc agendum. Item ge
neraliter debitor non tenetur ad
restitutione z eo casu quo creditor
rationabiliter deberet nolle sibi fieri
restitutionem vt dicit scotus super
iiij. sen. dis. xv. vbi subiungẽs ex
empla dicit. Debet enim velle qui
libet restitutiõ z sibi nõ fieri qñ est
in preiudicium coitatis vel recipiẽ
tis restitutiõ z. quia debet velle bo
nũ suũ a bonũ omune. Debet etia z
velle non fieri restitutiõem quan
do esset i diffamacõe z restituẽtis
q debet magis velle famã primi
q̃ illud modicũ suũ statim. Cõsilie
d z magis velle q vitet magnũ in
omodũ primi restituentis q̃ mo
dicũ in omodũ suũ vel nullũ in illa
modica dilacõe restituẽtis. Ex hijs
seq̃t q qñ est restitucõ dãnosa rei
publice vel ei cui fit vel diffamatia
restituẽtis vel nimis nõbilit dam
nosa nõ tenet ad ẽstituẽdũ ꝫ suffi
cit q statũ ex affectu restituat a q
actu restituat cessantibus inconue
mentijs hmcinde. Et ex predictis
etiã subinfert. Qñ ablatio fuit oc

multa. tunc nõ tenetur ablator se p
dere. nec p oñs p se ipsũ ẽstituẽ. sed
p aliã psonam secretã a fidelẽ. a ex
pedit q p ofessorem quia sibi est
crimẽ detectum p ofessiõez a de eiꝰ
fidelitate q restituat fidei fue omiss
ũ satis debet credi. Patet igitur B
differri restituciõez quousq; volun
tas tal psone a opportunitas ha
beatur. hec ille. B

¶ Cui restituenda est res furti
ua vel rapta seu al' male
accepta. ¶ Rñ secundum Ray. Si cui
res subtracta fuit etiam si non sit
dominꝰ rei sed sua interfit ex causa
honesta tem non esse furreptam.
vt puta q̃a haberet in ea ius pig
neris vel vsuz aut aliqd huiusmõi
ff. de furtis. l. is cuius Si vero ipse
cui nunc res ablata est furatus fu
erat eam. nõ sibi sed dño erit resti
tuenda vel ille cui prior fur vel rap
tor furripuerat si sua vt dictuz est
interat ex cã honesta. Et fiat cau
te q̃ tum potest p religiosum a hꝰ
mõi ita q nulli persona furis pro
datur. Itaq; regulariter restituciõ
spoliatis facienda est. iij. q. i. reite
grãda. a fere p totam questionez.
a extra de resti. spo. fere per totum
Fallit tamẽ qñ non tm iste male
accepit ꝫ alius ei turpiter dedit. de
quo faciendũ est vt dictuz est su
pra elemosina. ff. fi. A. Et ibi latiꝰ
in addicõe. B. a B infra. ff. añ pl't. A
Et ibi de hoc dicetur. Et ad maiorez
hꝰ. ff. declaracõem potest generaliter
dici q restituciõ facienda est prin
cipalibꝫ vel eorꝫ heredibus si mue
mũtur. al' paupibꝫ. extra de vsuris
cum tui. Sed in hoc clarius distin
guendo dicendũ est. q aut quis ob
ligatur rõe turpis recepcõis in q̃
principaliter etiã dãs. aut al'. Prio
cãu non tenetur restituere dãti. q
in pari cã turpitudinis potior est
cõditio possidentis. ff. de condi. ob
turpem cãm. l. si. ob turpẽ. ff. porro
a. C. eo. l. ij. Et iõ hoc casu cũ ẽstitu
cõ non fiat p sone principali saltẽ
debet fieri paupibꝫ tanq; si ñ inue
niretur principalis vel eiꝰ heres.
p dictũ. c. cũ tu. Fallit in accepto
p symoniaz. q debet restitui illi ec
desie. in cuius iniuriã acceptũ. est
extra. de symo. c. de hoc. Itẽ etiaz ñ
erogat paupibꝫ quãdo turpiter ac
ceptuz ipo iure applicaret fisco vel
priuato quia de alieno ñ põt fieri
elemosina. i. q. i. non est putanda
Et hoc etiaz notat in sũ. li. ii. ti. viij
q. xxxij. Et accepto hoc casu cui res
applicaret ipso iure fisco vel priua
to. licet turpiter accipiens nõ coga
tur restituere ẽpiter dãti. tamen si
vellet posset restituere eidez danti.
Nam iure nullo phibet hoc. Et pe
ne sunt restrigẽde. de pe. dis. i. c. pe
ne a in. c. odia. de re. iuris. li. vi. Et
nota in. sum. li. ij. ti. viij. q. xxv. ad
finem. Est etiam casus in quo licet
dans nõ fuerit in turpitudine pti
ceps. non tamen ei ꝫ paupibꝫ fit
restituciõ. q dans ex obligacione
dedit. licez accipiẽs turpiter recepe
rit. videlicez qñ iudeus vel paganꝰ
fuerit aliqd lucratꝰ a xpiais occa
siõe officij publici. Illud enim de
bet conuerti in vsus paupũ xpia
norꝫ sm quidã etiam epi diocesani

extra. de iudeis. cum sit. Sed o casu
qui obligacō est aliunde q̄ ex dcā
turpi cā. distinguendum est. Aut
nō inuenīuntur creditores seu eorū
hēdes. de hoc dicit infra. restitutio
vi. Aut inuenīuntur a tūc aut ob
ligatio est psonalis. a de hoc dicē
tur infra. restitutio. ii. Aut obligacō
ē realis. vt quia habz q̄s rem ali
enā a tūc si habet a nullo vel saltē
a dño dari est. quia sp domino est
restituenda. ff. de rei. ven. p. totuz
a. C. eo. q̄ cuiq̄ dādū ē q̄ suū est
ff. de iustitia a iure. l. iustitia. ff. iu
tis precepta. Sed si habuerit ab
alio aliquo titulo translatiuo. pu
ta per donacionem vel vendicōez
vel similem. similiter restitutio fit
domino rei gratis. C. de furtis. l. i ci
uilez. Si vero habuit titulo nō trās
latiuo puta in cōmodatū vel loca
tū vel etiā sine titulo forte q̄ sustu
lit. illi videtur restituēda a quo ha
buit. C. locati. l. si quis oductōis.
Vbi dicit q̄ oductor debet omino
locatori rem reddere. licet dicat se
dīm. a postea agere ꝗ domino Sz
hoc debet intelligi q̄ nō cōstat de
dnio nec poterat in cōtinēti pbari
Al' bene audire mouens questio
nē de dominio. ff. depositi. l. bona fi
des vbi dicit q̄ quādo fur deposuit
rem apud dominū dicte rei. dnus nō
cogitur reddere. Cogitur ergo in
hoc casu habens rem illi restituere
a quo habuit nisi statiz possit de
suo dominio pbare. adeo q̄ si etiā
a furere. p̄done quis habuit tñ de
bet ei restituere quādo habuit cau
sā ab eo. vt pz in dcā. l. bona fides.

Sed si non habuit cām ab eo pu
ta quia ei p furtū vel rapinam ab
stulit tunc quādo p furtuz puto q̄
non debeat furi p̄ori restitui. quia
nullus male fidei possessor hoc casu
habet ius repetendi. Nam ei datur
actio furti cui interest ex honesta
cā. ff. de furtis. l. cui interest. a. l.
is cui interest Itē nemo dz ex im p
bitate sua ꝗsequi actōez. ff. de fur
tis. l. itaq̄ ff. i. Est tam casus i quo
fur actōez furti habz. ff. de fur. l. q̄
vas ff. si ego. vbi dicit. Si ego po
tienda restimēta tibi locauero a
tu Ticio cōmodaueris ticio q̄ fur
tū factū sit. tibi datur actō furti q̄
tua interest cū michi tenearis red
dere. a mihi a diuersus re dat actio
q̄ furtuz. fecaris Ticio cōmodādo
Hoc itaq̄ casu fur aduersus furez
actionē habet. Hec ibi. Et hoc iō ē
quia a principio habuit rez de vo
luntate domini eam sibi locādo p
ter q̄ intererat ei etiā ex honesta
causa. Al' sec. vt patet ex p̄ dictis
Quando autez p rapinam quis rē
abstulit a fure vel p̄done tunc vi
detur ei restituenda q̄ etiaz predo
est restituendus extra. de restitu.
spo. c. in litteris. Imo nec domino
licet rapere rez suam nisi in casu de
quo supra. bellum ff. i. a. ij. Al' per
dit ius suū. Et nō dnus tenet ad ex
timationē rapte rei regl'arit. C. vñ
vi. l. si quis in tantam. Qui ergo
furatus est furi vel predoni non te
netur furi sed domino vel alii ha
benti ius in re restituere. Secus est
i raptore Sz in quocunq̄ cāu dēm
ē deberi furi vel p̄dori fieri restōnē

si occurrat dominus in repetitione debet
dño potius restituere. dicta. l. bona fi
des. Imo etiam si dominus non repe
teret quia ignoraret ꝗs haberet.
debet qui habz dño denunciare vt
ipsa recipiat. extra. de furtis. q. cū
fure. dūmō fiat sine periculo furis
xrii. q. v. hoc videtur vbi dicitur q
peccata primi eis ruelanda sunt q
pñt prodesse a non obesse. Et quod
dictū est de domino occurrente ad
repetitionem cū fure. idē est de omni
alio pretendēti aliqd ius honestum
qr sp illi facienda est restitutio qui
fouet maius ius. dcā. l. bona fides
a est ar. in. l. grīē. ff. de sta. ho. Et.
ideo qui vicerit filio vel seruo pecu
niaz tenet restituere patri vel domi
no cui est. ff. de alea. l. fi. Imo filij
etiaz tenent restituere patri res que
spectant ad eos iure proprietatis sed
vsufructus ad parentes quod est re
gulare. Fallit in castrensi vel quasi
castrēsi peculio. Item in bñficialib
vt. in. c. si annū. xiiij. extra. de iudi
ci. vi. quia eas nō possunt administ
rare vel obligare a min aliena
re. C. de ho. que li. l. fi. Filij autez fa
mil. Et assignatur ratio ibi. Meli
us ē enim coartare inuenilis calores
ne cupiditati dediti tristem exituz
sēciant qui eos post dispsum expe
ctat patrimoniuz. Propter qd in
omnibus hijs casib vidēt patri
restitutionē fiei debere. Et idē videt
eadē rōe in omnib filibus. vt. si
ꝗs accepit rez a pupillo restituat
tutori. Sed cui restituent res eccle
sie. Dicēdum q plato si nō est in
culpa. Si vero est i culpa vt qr res
ecclie ipe dissipauit. vel ex carnali
affectu a non iusta cā donauit qd
facere nō potest cuz episcop a qli
bet prelatus rez ecclesie sit pauper
a nō dns a odicōnem ecclie me
liorare potest. deteriorez vero facere
non debz. extra de donā. c. fraternita
tē. tūc ppt principium culpe nō vide
tur q debeat se intromittere extra.
de. de. diu. diuersis. Et iō fiet resti
tutio successori eis. dicto. c. fraternī
tatem. Vel si adhuc nō est successor expendat in vtilitatez ecclesie. ex
tra. de symo. de hoc. Hoc etiam no
tatur in sum. li. ij. ti. v. q. xviij. vbi
a de talibus dicit. Sed cui fiet resti
tutio. Et sbdit. dicit Raym. Credo
q auctoritate iudicis pēnitentialis
debeat fieri ecclesie cui sic iniuriose
ablatū est. ita q illi eidem q dedit
nisi cū turpiter dedit. tunc enim non
sibi sed successori suo potrit fieri
vel superiori. vt dic. Host. vel in vti
litatē ecclesie conuertitur. vel etiam
eiusdē loci paupib si hoc expedire
videbitur: eroget. ar. xvij. q. iiij. Si
quis in atrio. Hoc vltimuz. s. q de
tut paupib dicit glo. Ray. q me
lius est cū indigent paupes vel sa
tis abundet ecclesia. Alioquin me
li est q in vtilitatē ecclie paupis
conuertatur. Idem Vl. Satis con.
Tho. sed a sede. q. lxij. ar. v. a arti
vlt. Quod autem hic dicit Raym
de auctoritate iudicis pēnitentiali
glo. dic. Si tamen sup talib dispē
sandis habeat potestatem. hec ibi
Et ad predicta attendant accipi
tes a deicis de rebus ecclesie cum
non indigeant vel non conuertant

in vtilitatem ecclesie vel non alia iusta racone. sed potius occasione consanguinitatis vel amicicie quia tenentur ad restonem. vt a Vlp. ponit dicto arti. v. Et multo fortius si accipiat ex causa turpi. vt ex meretricio. ludo. vel alia quacuq turpi ca: vt a notat in fu. li. ij. ti. v. dicta q. rvm. Quicq tamen licet dns ocurrat i repetico e no preferitur si quis forte habuit rem ab eo qui etiam otra dum teneret actonem puta qe est vsufructuarius Na magis ei mi est habere rem q dmi. quia dominus habet proprietatem que obstitit in nudo iure du est p se separata a vsufructuarius habz ius vtendi a fruendi. ff. de vsufruc. p totu. a. C. a Insti. eo. ti. Immo etiam si ipse dominus fustulisset teneretur furti. ff. de furtis. l. cu res. ff. si bona fide. Item si esset qui posset rem retinere racone impensarum factarum in ea. ff. de furtis. l. si is qui comodasset. Ibi dicitur q si dominus furatus e rem comodatario. id est ei cui comodauit: non tenetur furti nisi comodatarius potuisset rem retinere racione impensay in re factarum. Idem est si rem haberet obligatam propter eam dem rem. Item qd dictum e de re aliena restituenda dsio. idem p omnia intelligendum est de re affectata. puta q p vim compulsiua alteri data e. Na illi e restituenda qui vim passus e. ff. q me. cau. l. metu. ff. cu aut. B

Vtq quis absoluatur a restitucione si is cui debebatur remisit siue donauit. Re. Absoluitur si e psona que donae posset. de quo vide supra. donacone i. ff. ii. Que donacone postq facta est postea ex pma non reuocatur vt Ray. ponit. De hac etiam. q. vide infra restitucone m. ff. plt. A. Et intelligere hoc si remissio fiat libera voluntate creditoris al non valeret. vt infra. ff. plt. a dictum est supra tellum primo. ff. x. m. addicone. B

Quid si persona cui debebat restitui defucta est. Re. fm Ray. Restitutio facienda est heredibus. Sed hic distingue. qe si heres e aliquis i toto vl in pte. tunc fiet ei restitucone sicut contingit in toto vel in pte. Si autem heres constitutus est in aliqua determinata quantitate. puta in centum vel etiam in domo a non plus. tunc restitucone non debet fieri heredi A. qe scipt heres in certa quantitate vl rebus pticularib no e heres sed potius legatarius. C. & he. insti. l. q ciens. B sed illi vel illi qbus testator reliqt disponen residuum bonorum. A id est veris heredibus vel executoribus a testatore deputatis secundum dispoicone testantis. cui voluntas omino seruada e. xiii. q. ij vle. B

Vtq quis teneatur restituere rem cum fructibus Re. fm. Ray. Quilibz male fidei possessor tenetur restituere rem cum omibus fructibus percepti. a qs ipe dns percepisset si possedisset. extra. de restispo. guis. ff. & odi. fur i re. ff. de rei vendi. si. nauis. ff. generalit. Et intellige frcs q supse deductis expensis illq fiunt gra fructuum qrendorum congregandorum a obuandorum q deducait

tam a male fidei q̃ a bone fidei pos
sessore. ff. de peti. here. l. si a pre. J.
vt. Possessor autē bone fidei non
tenet de fructib9 quos percepit. q̃
diu fuit bone fidei possessor si iaz cō
sumpti sūt. ⁊ de extantibus tenet
C. de rei ven. l. certū. A. Hic latiꝰ ē
distinguendū. Aut quis obligat
ad restitutionez rei aliene. Aut al
teri debite. Si em rei aliene. tūc si ē
male fidei possessor qui statiz dicit
male fidei cū scierit rez ad aliū p
tinere. extra. de p̃scrip:e. si. tenetur
omes fruct9 restituere. C. de rei ven
l. certū Sed hic tū distinguit. Nā
si talis possessor nō habuit titulū
dazq̃ tenet omes restituere nō
solū preceptos ⁊ etiā qui percipi po
tuerūt p dnm rei si rez habuisz. ff
de re iuris. l. generaliter Si vero ha
buit titulū puta donacōis vel ven
dicōis vel aliū solū tenet de percep
tis. l. si fūduz. C. de rei vē. Fallit qn
titul9 est habit9 p metū. quia tūc
etiā tenet de percipiendis. l. ⁊ aptꝰ
ff. q̃ metē. vbi glo: addit etiam
tres alios casus videlicz qn titulus
habetur cōtra interdicta leguz. l.
quēadmodū. C. de agri. ⁊ censi. li
ri. Itē quādo habetur in fraudem
creditorum. Itē qn emit res fisci si
ne solemnitate q̃ si est bone fidei
possessor nō facit suos fruct9 natura
les. viz qui nascit sine industria
hominum. vt poma ⁊ similia. ⁊
illos tenet restituere. nō tn vltra
q̃ ex illis sit factus locupletior. l.
vtq. ff. de peti. here. Fruct9 vero in
dustriales ⁊ puemētes ex industri
a hōis nō tenet restituē n extātes
sed post litem cōtes. omnes q̃si p
cōtestacōem fit cōstitutus male fi
dei. dicta. l. certum. Putarem tamē
q̃ si habuit iustam causaz litigā
diq̃ nō teneatur nisi in q̃tuz fact9
us sit locupletior. ⁊ videtur pbari
in. l. illud. ff. de pe. here. vbi expsse
dicitur q̃ cōuētus de hereditate n
tenetur de reb9 pditis post acep
tū iudicium si habuit iustā causā
litigandi. Et de istis fructibus est
plena ⁊ mgra glo. in. l. ex diverso
in principio. ff. de rei ven. Si alterz
debite. dicendum est q̃ si debet mi
chi res que non fuit mea. puta q̃
fuit vendita vl promissa post cep
tum iudicium ⁊ cōtestacōem litis
detentur cum re omnes accessiōes
id est fructus. ac si illo tpe fuisset
res michi tradita. ff. si. cer. pe. l. cū
Sed si michi deberet res q̃ fuit mea
⁊ ad aliuz sine cā puemit puta sol
ui rez quā extimabā me debere cuz
non deberez. tūc sit cū re debet omes
accessiōes ⁊ fruct9 ⁊ alia q̃ ipi rei
a principio quo fuit data euene
runt. ff. de odi. me. l. in debiti. in p
cipio In omnibus autē sciendu
ē q̃ bone fidei possessor nunq̃ tenet
vltra q̃ sit fact9 locupletior. dicta.
l. vtq. de peti. here. B. Et nota q̃ q̃
solum vsum rei furatus fuit. non
sufficit si restituat rem. sed tenetur
etiam ad extimacionē vsus. Con
Hosti. ⁊ Vl. Et eodem modo tene
quis restituere dāna si qua domi
nus rei propter eius absentiā pas
sus fuit. xij. q. ij. si quis de ecclesiis
de quo vide infra. vsura. ff. xvi.
qui incipit. Vtrum vsure possint

et ff. xxvi. qui incipit. Sed nūquid
est vsura. a ff. vsura. vi. ff. plt. A. Ad
predictorū intelligentiā sciendū
q interesse quod alicui debetur cō
sideratur aliquando respectu lucri
cessantis. aliquando respectu dāni
emergentis primo casu extimatio
non debet deduci in infinitum. sed
vbi rei principalis est extimatio
interesse nō debet excedere duplū
rei principalis sed vbi est incerta
fit extimatio ad arbitriū boni iudi
cis. adeo q in immensū nō pcedit.
l. vna. C. de senē. que p eo quod in
teresse pte. secundo cāu videlicet re
spectu damni emergentis si venit
interesse ratione omissionis consi
deratur solū interesse intrinsecū.
ff. de adi. emp. l. si sterilē. Secū pvē
ditorē. vbi dī q si frumētū vel sinni
le nō fit datū emptori suo tpe non
veniet extimatio. q a animalia sūt
mortua ex eo q nō habuit bladū
suo tpe. Nā illud interesse extrinse
cum est a re. sed tenevenīet vt deb
nat pretiū quo res valuit a tpe
quo debuit dari. q hoc ē interesse
intrinsecū quod cōcernit rem. q ve
nit ex ipsa re. Extrinsecum vero qd
non ex re venit sed ppter rem vt in
exemplo pposito. Predicta aūt pu
tawera si dānum occurrit creditori
ex simplici omissiōe debitoris vt
si creditor erat incursurus dānū
etiāsi debitor nihil sibi pmisisset.
q nō habebat quomodo aliūde
sibi pvideret. Secus si ei omissiōe
aduenit etiā cōmissio vt q creditor
aliēs sibi pvidisset vt non morerentur
animalia eius si nō fuisset deceptus p
missione debitoris hoc enim casu in
teresse venit ratione cōmissionis.
id est falsē pmissionis. q ideo debe
tur interesse etiā extrinsecū. vt sta
tim patebit pīsertim in foro scien
tie vbi quis tenet primo satisfacē
omne damnū quod eius dolo vel cul
pa primo incurrit. vt in. c. si culpa
ext. de iniurijs. Propterea hoc ca
su sahio meliori iudicio tenet etiā
de morte aīa liū. si vero ratione cō
missionis debet interesse cōputat
interesse etiā intrinsecū. ff. de acti.
emp. l. Julianus. In principio. vbi
dī q dās tignū viciatū tenebitur
etiā de ruina domus. Et sic illa extia
tio cōsiderat hoc casu etiā multo vl
tra duplū rei principalis. non tū
in infinitū. licet enim veniat ruina do
mus. nō veniet si forte oportuit ipm
ppter hoc p multos annos vel vsq
in tps vite oducere domuz. Facit
ff. de ser. corrup. l. in hoc iudicium
et. l. neratius. vbi corruptor serui te
net nō solū de seruo sed etiā ꝗ om
nibus rebus quas seruus tunc fugi
ens tulit. nō de alijs quas postea
successiue furatus fuerit. B.

Quid si i ipsa re furtiua fecit
quis expensas. Respo. m
vil. In foro pnie si expensas fecit
ad oservatōz rei. vt pascendo equū
siue ad opportunā melioratiōez. vt
puta curādo aīal morbosū. vel nue
endo porcū a hmōi. deducē eas pt
exq satisfacit. al' intēgliet dānum
passo. Idē Vl. A. In foro autē iudi
ciali dicte ipēse nō oputant. vt i sū
li. ij. ti. v. q. lxxv. vbi hec notantur
Ad plenioreē ātē materie intelligētiā

Verum quis possit petere sumptus factos in re aliena. Dicendum est quod aut fecit nomine domini rei. aut nomine proprio vel tanquam in re sua. primo casu clarum est quod potest imputare. Nam utiliter gessit negocium domini. l. v. a. ij. ff. de neg. ge. a p totum. Intantum quod si dominus tollat rem prius quam soluat sumptus committit furtum ff. de furtis. l. si is. qui commodasset secundo casu quando fecit in re propria clarum est quod pviam petitionis nullo modo potest imputare. l. si in area. ff. de condi. in de. sed pviam retentionis quando quidem sicut ibi. vnde distinguendum est. quod si male fidei possessor a principio. nullo modo potest imputare. l. ex argento. ff. de o di. fur. a i Inst. de re. diui. iu. ex diuerso. nisi respectu fructuum. Nam vt dicit glo. in. c. quis. ext. de resti. spo. fructus dicuntur qui supsunt deductis expensis que fiunt gratia fructuum querendorum. colligendorum. a conseruandorum tam in bone fidei possessore quam in male fidei. etiam per domibus. ff. de petit. here. si a domino. iu. fructus et. l. plane. in fi. a. Ede fruc. a litis expensis. l. v. Nam nullus casus interuenire potest qui hoc genus deductionis impediat. ff. famil. hercis. fundus qui. primo responso in fi. et. ff. so. ma. fructus. Fructus enim intelligunt deductis necessariis expensis. ff. de op. seruo. l. fructus Si vero a principio fuit bone fidei potest solum tollere quod fecit sine lesione rei. ff. de rei ven. l. Julianus scribit l. si in area Ita tamen quod si dominus vellet dare pcium illarum rerum vel si vellet tollere illud in quo tantum noceret a sibi non prodesset non est pmittendus. quia non est cedendum malicijs. ff. de rei vend. l. in fundo. glo. tamen in Insti. de rerum diui. iu. litterae. Et quod quod scripsit in paginis alienis bona fide etiam reddito libro hoc actionem in factum contra dominum paginarum. ff. de rei ven. in rem. Sed glo. Jo. co. iu. ex diuerso. dicit quod non datur ei actio p. l. si in area. ff. de o di. in de. Istud secundum potest intelligi de subtilitate iuris. primum autem de equitate a in foro penitentie quia non est equum aliquem locupletari cum alterius damno. vt i. c. locupletari. de re. iuris. li. vi. Et sine culpa a causa rationabili non debet quis priuari labore suo. vt in. c. sine culpa. eo. ti. Et si dominus rei non sit potens vel si hoc precligat satisfiat sibi de re sua. ar. in Insti. de re diui. iu. si quis in aliena Item male fidei possessor non tenetur de fructibus qui percipi potuerunt ex melioramento quod ipse fecit in re. ff. de rei ven di. l. ceterum. Sed si semper fuit bone fidei id est quando habuit rem a quando edificauit si dominus rei est potens potest rem retinere donec sibi satisfiat de sumptibus. Si dominus est impotens potest solum tollere quod fecit secundum modum predictum dicta. l. in fundo. B.

Quid si res rapta reddit deteriorata. Ro. in Ray. Non liberabitur raptor. vt de deposito dictum est supra. depositum iu. vij. A. hoc clarius dicitur in. l. in re. ff. de condi. fur. B.

Quid si res rapta pijt. &c. fm Ray. Quocunq; casu pierit raptor tenet ad restitutionē. qe fuit in mora restituendi. et tenetur prestare extimationez eius secm illud tempus in q plus valuit. q si non fuit in mora vt qe obtulit rem domino loco a tempe debito. a dominus neglexit accipe non tenebit de casu. ff. de cōdi. furt. l. in re. A. Ibi hoc dare dicit. et notatur etiam in dicta. q. lxxv. in fū. li. ij. ti. v. B. Et que 8 raptore dicta sunt intelligē etiā de fure quocūq;. A. s. quo ad restitutionē. vt i dicta. q. lxxvij. B. Et vterq; etiā post restitutionem damni tenetur petere remissionem de iniuria saltem p aliquam interpositam personaz supplessovl expsso nomine furis fm q qualitas negocij patitur. A. s. cauendo semper reuelationez peci et scādalum ex. de pe. a re. officij. B

Quid si plures fuerūt raptores. &c. fm Ray. Si vadant simul quasi sit vnus exercitus quilibet tenetur in solidum. Nam et quilibet iuuat alios a facit eos fortiores. ad hoc extra. 8 homicidia dignū. Hoc dico fm Wil. qñ vnus sine alio non fecisset. Alias quilibz tenetur pro damno quod intulit. Si vero non iuerunt sil sed quilibet p se fecit damnuz quilibet tenetur pro eo quod intulit. Simili casu vide in fra. restitutio. in fi. prio. A. Et in eodē. c. de hoc dicēt. B

Quid si quis furatus fuit rem quādo plus valuit. et mō restituit quādo minus valet. &c. fm Al. in. ñij. Nō satisfecit nisi luez temporis in quo plus valuit: apponat. A de hoc dictum est supra. ff. vi. B.

Qualiter restituet q ipe diuit aliquem a osecutione alicuius beneficij. &c. fm Tho. secā sede. q. lxij. Aut ipe diuit eū iuste vt si intendēs honorē dei vl vtilitatē ecclesie pauret q detur alicui digniori a tunc in nullo tenetur. Aut impedijuit iniuste. vt puta si intendebat eius nocumētū ppter damnū. odiū vl vm dictam a hmōi. a tunc si impedijuit ne detur digno dico antequ firmatū sit q detur ei tenet quidez ad aliquam recompēsationē pēsatis obiitionib? psonay a negocij. A. secm arbitrium sapiētis. vt i fū. eo. ti. q. lxxvij. vbi hec notant. B. Nō tū tenet ad equale. qe ille nōdū fuerat adept? a poteāt multiplicit ipediri. Si vo impedit ne det post q iaz determinatum ē q det. pauans idebite reuocari tenet ad restitutionē eqlis fm Con. Pe. A. Con. etiam Vl. vt in sua facultate. Et ide iudiciuz de eo q impedit aliquē a osecutōe cuiuscū q muneris quod honeste recipet. dicta. q. lxxvij. B.

Qualiter satisfiet p his que restitui ñ pñt vt mutilatō mēbri stupy. a similia. &c. fm Vl. In his in qbz dānū neq in se neq in equalenti restituī pt satisfiet p recompēsationez faciēdā arbitrio boni viri. Idē Tho. secā sede. q. lxij. a in. ñij. dis. xv. A. Cō. etiā Pe. vt i fū. eo. ti. q. lxxx. B

¶ Qualiter restituet q̃ semina alicui agri effodit. vl qui damificauit alium eo q̃ suo tpe ñ solvit. Ro. fm Vl. Predicti nõ tenentur ad restituendum totaliter damnum. quia dubium est qualiter fructus agri pfecissent. vl an mercator danuz vel lucz in mercatione habuisset. sed restituet tantum quãtũ fructus agri in illo dubio vẽdi potuissent. vel quantũ mercator in illo dubio lucrum suum vẽdidisset. Cõ. Tho. secda sede. q. lxij. A. Idẽ in sum. eo. ti. q. lxxxi. B.

¶ Vtz quis teneatur restituere q̃cq̃d illicite acq̃sivit. Ro. fm Tho. secda sede. q. lxij. Circa illicitam acquisitionẽ et dationem distinguenduz est. Aliqñ enim ipa datio est illicita a cõtra legem. sicut patet in eo qui simonia aliquid dedit. et tal meret amittere quod dedit. vñ nõ debet ei restitutio fieri. Et quia etiam ille cõtra legem accepit nõ debet sibi retinere sed debet in pios vsus cõuertere. A. Immo debet dari illi ecclesie in cuius iuriam accepta est. extra. de simo. de hoc. B. Alio modo aliqs illicite dat. quia ꝓter rem illicitã dat. licet ipa datio nõ sit illicita. sicut cum quis dat meretrici propẽ fornicationem. Vnde a mulier potest sibi retinere quod ei datũ est. et si superflue aliquid p fraudez vl dolum extorsisset. tenetur eidem restituere. de hac materia habetur supr. elemosina i. fi. A. Et ibi melius in additione Sz de hac materia latius dicendũ est. videlicet q̃ aut illicita acquisitio fit ei iuria pri mi et contra eius voluntatem. aut cum eius voluntate. primo casu q̃s indistincte tenet restituere damnificato. vt extra. de iuri. c. fi. Ad hoc enim pertinet q̃cq̃d fuerit acq̃sitũ p furtũ vl rapinam vl p violentiã seu p fraudẽ a hmõi. Et fm Inno. in. c. qꝰ plerique. extra. de imu. eccle. hoc casu tenet q̃s ad restitutionez siue sit debitũ iure naturali et ciuili siue iure naturali tm q̃le ẽ qd debetur seruo. a ideo inde nõ faciat elemosinã ꝗ ẽstituat Si aũt sit debitũ iure ciuili tm vt si legatũ d q̃ potui detrahere falcidiaz v potui diminuere secdm legez illam. intrgꝫ soluere credens hereditatẽ sufficere ad oia. non tenet legatarius mihi restituere. Et subdit. Quidã tñ dicũt otrariũ. Ista secida ẽ vera saltẽ in foro iudiciali et etiã pemiẽciali ci lata fuerit sẽtẽtia. qꝰ hoc cãu error facti causat repetitionẽ licet nõ error iuris. C. ad. l. falci. error. Sz notãdũ ẽ dicuz Inno. p foro priali si sinia nõ fuerit in cõtrariũ lata iudiciali ter. Item dicit q̃ cõdẽnatus ad aliquid iniuste nõ tenet sponte dare licet sine parere deleat. secũdo cãu distiguẽdũ ẽ q̃ aut illicita acquisitio est respectu cãe aut respectu persone. Si respectu cãe puta quia ex causa turpi. dicenduz q̃ aut turpitudo est ex parte accipientis tantum. aut ex parte vtriusq̃. Si ex parte accipiẽtis tm. puta si recepit aliqd vt delictũ ñ faciat vl vt id faciat ad qd tenet. puta vt rem iuẽtam

restituat. Et datū est q̃ hoc cāu te
netur recipiens restituere dāti. l. v
a. ij. ff. de ob. ob tur. cām. Si turpi
tudo est ex pte vtriusq̃. puta si da
tur ad corrūpendum iudicem non
tenetur restituere danti. quia ī pa
ri cā turpitudinis potior est oditio
possidentis. ff. de ob. ob tur. cām.
l. si ob turpē. ff. porro. et. C. eo. l. ij.
Sed hoc casu an et qui a cui restitu
ere teneatur est magis dubium Et
primo videtur q̃ semper teneatur
restituere. ff. de offi. p̃si. l. illicitas.
in principio vbi dicitur. Item ne q̃s
iniqui damnum aut lucrū sentiat.
preses p̃uincie prouideat. Ad idē.
ff. de calum. l. in hereditē. vbi dicitur.
q̃ ouemt illicita lucra ab omnib
extorqueri. Et in foro iudiciali a cā
uili debet dari fisco. C. de modo mul
ctarum. l. mulctarum. Sed in foro
canonico vel pēitenciali debet ero
gari pauperibus. xiiij. q. v. non sa
ne. ad finem. et extra. de vsu. cū tu.
etiam si ex meretricio accipiatur.
Nec obstat quod dicitur Deutro.
xxi. vt non offeratur merces p̃sti
buli in domo dei. quia illud intelli
gitur quo ad oblationem altaris
vel sacrificij publicam. nō quo ad
priuatam elemosinam vt dicit Tho.
sed a sede. q. xxxij. arti. vij. Acquisi
tum tamen p simoniam debet resti
tui illi ecclesie in cuius iniuriam ac
ceptum est. extra. de simo. c. s hoc.
Contra predicta facit q̃d dicit in.
l. nij. §. i. ff. de ob. ob tur. cām. vbi
dicitur q̃ meretrix licet turpiter fa
ciat q̃ sit meretrix. nō tū turpiter
accipit q̃d ei dat etiam ex mētricio

Tho. i dicto. c. vij. distinguit q̃ qui
lex p̃hibet dationē et acceptionē.
tunc debet oio acceptum ex turpi cā
restitui. vt patet in simonia. et in
eo q̃d dat iudici ad corrūpēdum. et
in ludo p̃hibito. a ī multis sil'ib.
Si vo lex nō p̃hibet dationem licet
p̃hibeat causam dandi. tūc ñ cogit
q̃s ad restitutionem. vt p̃z ī lucro
meretricis. s q̃ dictū ē dicit em q̃
p̃t retineri. a de eo elemosina fieri.
Sed certe q̃tiens aliq̃d p̃hibetur.
et omne illud intelligit p̃hibitum
quod sequit ex eo vel ob id. C. de le
gi. l. nō dubiū. Et ideo cum lex p̃hi
bet aliq̃d g̃ et solutionē vel recepti
onē ex illa vel ob illam. et tanto ma
gis quāto ista solutio vel receptio
nō solū est q̃d cōsequens immo a
causa p̃ncipalis rem p̃hibitam in
ducens. q̃ sine ea turpitudo verisi
milit nō fieret. Ideo p̃ncipalis cā
p̃hibitionis stat in illa datōe vel
receptōe. ex quibus causat res turpis
Et ideo cum lex aliq̃d simplicit p̃hi
bet videt p̃hibere et dationem a re
ceptionē ex illa vel ob illā Secus si
nō simplicit p̃hibet licet illd notet
infamia. sic mētricium a sil'ia Et hoc
sentit glo. Ray. in ti. de rapto. §. Sed
quid de focariis. sup vbo tenet resti
tuere. vbi dicit. Quid de oibus illis
qui turpiter acquirūt aliquid. nū
quid possunt sibi illd ī aliquo cāu
retinere. Et subdit. Re. Vbi trāsla
tū est dñium in accipientē et non
cōpetit repetitio illi cuius fuit res il
la. distingui p̃t. q̃ in illis q̃ fūt p̃hi
bita q̃ mala. quedā sunt q̃ nō pu
nīt a iure ciuili in forma iudicij

nisi pena infamie vt histrionatus
et exercitium eorum qui pugnat
in arena vel duello vel opere meretri
cum solutarum. Et in talibus turpi
ter acquisita res retineri potest ad
vsum acquirentis. Quedam sunt
que pununtur a iure per corpora
lem penam vel per extorsionem tur
pium lucrorum. et talr acquisita
retinei non debent ad vsum acqui
rentis nisi ei dedat a pniario suo
tanqm alij pauperi sed debent in pi
os vsus erogari. nisi forte restituta
sint iam illis a quibus sunt habi
ta vel nisi qui habz restituere velit
eis a quibus habuit. ad quod tñ
non tenetur. Et ēstitutio huiusmo
di in foro pniali iudicanda est p
parte satisfactionis. Et ideo ibi la
te patet officium pēitentiarij. et
ibi forte potest dispensare sicut et
in limitando tempore pēitentie et
mensura ieiuniorum. In illis autē
que sunt mala quia prohibita sic
sunt tornéamenta. negociatio de
rici. lucrum aduocationis vel me
dicine in casibus non dessis eme
re bladum vel vinum vt postea ca
rius vendatur. facere serta floribz
ad vendendum quorum vsus ē fre
quentius ad lasciuiam et similia.
et his causis acquisita retineri nō
possunt. Et subdit. Licet autez hec
distinctio videat pbabilis. quia
tamen pene restringende sunt. a q
minis emungit elicit sanguinem.
verius credo qm licet in pdictis casi
bus bonū sit et salubre qm pēitēs
iudicat in foro pniali ad erogādū
in pios vsus taliter acquisita. nō ē
tamen opellendz ñ velit. nec iudica
dus nō ee in statu salūādozz si nō
velit hmōi pēitentiā accipere. nisi
in casibz a iure expssis vt i simoia.
de q expssum ē qm pecunia simonia
ca ē restituēda ecclesie in cuiz igno
minia ē accepta licet et hoc posset
intelligi qñ recepta ē ab hois eiusdē
ecclesie vel qñ de hoc agitur in foro
cānū. Sicr qñ quis aliqd recipit vt
faciat damnū vel iniuriā vel calūni
am alij. qe tūc nō ille q debit repetit
sed ille ottra quē datū ē. ff. de calū.
l. generaliter. §. illud. Quod tñ intelli
gitur qñ agitur in forma iudicij. quaz
seueritatē non oportet obseruari i
foro pniali. Glo. tñ eadem in ti. de
rapto. §. xij. ci rea pedagia sup vbo
tenet eim in fi. ait. qm tutius ē dicere
qm pecunia ex pacto symoniaco ac
cepta retineri nō possit etiā in foro
pniali. licet secus sit si absqz pacto
fuerit accepta. ar. a ottrario sensu.
extra. de symo. mandato. Nec ille.
Ex hac glo. a ex supdictis pt colli
gi qm acquisitū ex turpi cā qs iudi
cialiter tenet restituere nisi illa cā ñ
fuerit simpliciter phibita. s solum
a lege infamia notata. In foro aut
pēitentiali quando ēstitutio non
est facienda certe psone. de osilio ē
qm oia illicite acquisita erogent in
pios vsus. de ncitate aut nō ē nisi
iudicialis odēnatio facta fuerit vel
nisi in qm tū ofessori videat. Nam fo
ro pēitētiali qs restituere primo
nō tenet nisi in qm tum ipsum dam
nificauerit seu cōdemnatus fuerit
vt sepe postensū est. Et notat glo.
xij. q. ij. fraternitatis. Deo autez sā tis

facere debet p turpi cā sm arbitri
um ofessoris. xxvi. qvij. turpia. Et
quia Sapien. xi. dicitur. Per q pec
cat quis. p hec et torquet. innuēs
q quis debet puniri in illo in quo
deliquit idō cum in receptione ob
turpem cā fuerit deus offensus cui
us occasione deuentum est ad pec
catum. oneniens est q sacerdos in
quantum sm deuz pt facere iniun
gat penitenti q omne acceptum ex
turpi cā eroget in pios vsus vt sic
satisfaciat deo in quo offendit nisi
penitēs ostitutus fuerit in magna
necessitate. Et penitens debet se pre
parare ad restituendū et faciendū
quic qd cōfessori sm deum visū fue
rit. qa ad hoc obligat extra. de pe.
et re. omnis. Item etiā in foro peni
tentiali quis tenetur restituere qn
ius hoc specialiter exprimit. vt in
vsura vel symonia a sil'ibus. vt in
ludis aleay taxillorz. et simliuz p
hibitorz. vt sup ludus alee. Ji. nij.
vsqz ad finē. Item sm Inno. in. c.
quia plerizq. extra. de imu. eccle. in
glo. sua. versu. ypocrita autē. Ipo
crita qui sb forma boni xpiani cuz
non sit accipit elemosinas. tenet
ad restitutionem. Et subiungit q
forte nō tenet restituere illi qui de
dit. quia consecutus est mercedem
suā Puto q hoc sit nōbile dictū. a
q licet nō fiat restitutio illi qui de
dit. tn si datum est vel acceptuz ali
qua specialī cā a expssa puta in ca
licem vel altare vel in subuentionē
alicuius hospitalis vel quodcunqz
aliud. in illam causaz debet fieri re
stitutio. quia mlta equū est q q
res trāsferant sedm voluntatē dni
ipsarz. in Insti. de acq. re. do. Ji. p tra
ditionē. Et sic caueāt sibi omnes de
rici. layci. religiosi. heremite. a qui
cunqz alij q ostēdunt bonam vitaz
vt recipiāt elemosinas. Sz qd si p
causa honesta et inhonesta datur
res indiuisibil' puta fructus vie vel
alia. vel bos. equus et similia. an i
toto res debeat adiudicari cause ho
neste an inhoneste cū in diuisibili
bus natura potentioris solet ad se
attrahere minus potens. ff. de sta.
bone. l. querit. Hac. q. tāgit glo. in
l. iij. ff. de obl. ob turpē. cām nec de
terminat. Et licz mlta possent alle
gari hic in de. tn ppē breuitatē sal
uo meliori iuditio dico q res data
pro pte aduidicabit cāe honeste. a
pro pte cāe inhoneste. qe licet in se
sit indiuisibil' tn ē diuisibilis p re
ductionē ad extimatōz pecunie. ar.
ff. fini. regū. l. i. Ji. i. a. l. se. vbi pnit
casus in ponēdis fimbr. vt si ñ pos
sint bene poni tollat de terra vnius
et det alteri data extimatone illi a
quo terra tollit. Et sic i casu ppsi
to poterit res data retineri si adim
pleta ē causa honesta ppē quaz da
ta est et ps precij cōcernētis in ho
nestā cām erogabit sm ea q supi
us tacta sunt Quando aut illicita
acqsitio est respectu psone hoc oni
git vel qe aliqd accipit ab eo q nō
pōt dare vel qe aliqd dat ei q nō pt
recipere. primum cōtingit nō solū
cum aliquid accipitur a non vero
domino. sed etiam a rei domino cui
denegata est administratio seu alie
natio bonorz suorz. de quib dictū

est sup̄. donacō i. ff. i. a ibid. ff. ix. po
mitur an clerici possint donare. Item
regularit̄ nullus potest donare vel
per donationem recipere vltra quin
gentos solidos nisi p̄cedat certa i
sinuatio. Fallit in aliq̄bus casib9.
de quibus dictū est sup̄. ecclesia i.
ff. iiij. cū additione. Et solidus in le
gibus capit̄ p aureo. vt in Insti.
de pena teme. liti. ff. fi. et ibi glo. Item
regulariter non valet donatō inter
coniuges. et inter patrem et filiū
qui est in eius ptate. vt sup̄. dona
tio i. ff. v. cū sequentib9. Item regu
lariter filiusfamil̄ non pōt donare
vel administrare nisi sint res castren
sis peculij vel quasi. de quo supra.
elemosina ij. ff. iiij. et sup̄. peculiuz.
Item nullus potest aliquid dare in
fraudem creditorū suorū. al̄ recipi
ens ab eo tenetur ad restitutionē
cum distinctione. quia aut recipit
titulo lucratiuo aut oneroso. Si lu
cratiuo et creditores fraudant̄ oī
no tenet̄ ad restitutionē. ff. que in
frau. cre. l. qui autē. ff. similiq; m ō.
Et videt̄ intelligendū hoc qñ fraus
interueniebat tpe donationis. Se
cus si postea. q factum legitime re
tractari ñ debet. licet casus postea
eueniat a quo nō potuit inchoari.
extra. de re. iuris. factuz legitie. li.
vi. Nisi forte q̄s accepisset acq̄situ
ex delicto: puta ex vsura. Tūc enim
q̄cunq; vsurarius efficiat̄ nō sol
uendo talis obligat̄ ad restitutōz.
licet a principio ñ receperit in frau
dez creditorū. q nō ē equū vt ex do
lo alicuius al̄ cōmodū sētiat cum
dāno tertij. l. fi. in prin. ff. de eo per
quē factū erit. et q locupletari q̄s
nō debz cū iactura aliena. ex. d re.
iur. locupletari. li. vi. Et ita videt̄ eē
de mente dñi An. de bu. in. c. cū tu.
ad fi. extra. de vsuris. Et p̄dicta faci
unt q cum iudei communit̄ viuant ex
vsuris nec sint potētes restituē ac
cipientes p donationē vl̄ alio titu
lo lucratiuo aliq̄d ab eis teneātur
ad accepti restitutionē faciendam
illis a quibus iudeus accepit vsu
ras etiā si aliquid acceptuz ab eis
sit p pena. vt sup̄. iudeus i. ff. vi. q.
vij. Si vo titulo oneroso quispiaz
aliquid accepit ab eo qui non est
soluendo. puta q emit vel hūit p
ter opas suas. vel p pmutationez
vel aliā oneroſā cām: nō tenet̄ ad
restitutionē nisi sciuerit illud fieri
in fraudem creditorū. ff. q in frau.
cre. l. ait p̄tor. ff. q ait p̄tor. Et dicit̄
scire si creditores sunt sibi p̄testati
q fit in fraudē eorū. dicta. l. ait pre
tor. ff. si q̄s p̄tceps. Item qñ aliena
uit simul omnia bona sua. Ex illa enī
vniuersali alienatione fraus pre
sumit̄. ff. eo. l. omnes. ff. lutius. Item
etiam qñ euidēter hoc appareret vt
q scit aliquē ipotentez restituere.
et aliq̄d vēdere vel emere ad luduz.
luxuriā. gulositatem. vel alit̄ muti
liter consumendum. et sic in fraudez
creditorū. cū efficiat̄ minus potēs
ad solūenduz. Item illi creditores
tantum possunt predicta reuocare
in quorum fraudez facta sunt. Nō
autem alij creditores qui postea
facti sunt nisi ex pecunia ipsorum
esset p̄oribus satisfactū. dicta l. ait
pretor. ff. ita demū Ex hīs colligit̄ q

tum iudici cōmunicet ꝓter vsuras non sint soluendo accipiens aliq̄d ab eis etiam titulo onoroso: puta locatione. vendictione. vel simili ex quo manifeste fiūt impotentiores ad satisfaciendū tenet restituere illis a quibus accepte sūt vsure sicut cōtingit in vendēte eis gallinas vel alia ad gulositatē ptinētia vel pulcra vestimenta et alia silia ad pōpositatem. vel qui ad talia locant sibi opas vel ad tradendū vel ad polienda. Et generaliter quocūq̄ mō ab eis aliq̄d accipiat ex quo manifeste fiant ipotentiores ad restituēdum. licet etiam titulo onoroso. hoc fit in fraudem creditorū. et p oēs accipiens tenetur ad restituendū. vt ptet ex pdictis colligi. Item advertēdum q̄ ex pdictis accipientibus et non valentibus alienare aliqui tenent ad restitutionē statim Aliqui p restitutionem in integrū. Statim tenent qui res acceperūt cuius alienatio ipso iure nō valuit vt si maritus alienet fūdū dotalem. vel in quibuscūq̄ casibus iuris phibet alienationē. de quibus aliq̄d proxime tactum est. maxime si q̄s accipit a minore. xxv. annis donorem immobilem vel etiā p vēditionē sine iuris solennitate puta sine tutoris vel curatoris auctoritate vel sine iudicis decreto. aucte. Nā tenet statim ad restitutionē fm Inno. in. c. quia plerique. de imu. ec. v. si aūt ex donatione. Idē pt dici in emptore rei ecclesiastice qui non interuenit debita solennitas. tūc enim cōtractus nō valet. de quo sup. alienatio. Et omnes isti tenent ad restitutionem rei cū fructibus omnibus. de quo sup. xiij. cū addicōne. q̄ q̄ otra iura mercat bona fide nō p̄sumit habere. ex. de re. iur. qui otra. li. vi. Nisi sit forte p̄sona que excuset iuris ignorantia. vt in minor. mulier. rusticus. a miles. ff. de pba. l. cum in debito. ff. si aūt is qui. Per restitutionem in integrū tenet aliqui qui cōtractus ē solenniter celebratus. si ex priuilegio ecclesie vel minoris res pt ab eis tolli p in integrū restitutionē q̄ allegāt se in aliquo lesos Et hoc casu q̄ res talis habuerūt ñ tenentur restituere nisi obtenta restitutōne in integrū ab ecclesia vel minore fm Inno. in dicto. c. q̄a plerique. v. si quid dices in eo. vbi dicit non teneri eos ad restitutionē nisi in otrahendo vsi fuerint malitia. vel facta restitutōne. vt dictū est. Adde. Vel nisi interuenerit ñ parua deceptio etiā sine malitia. vt supra. emptio. xiij. Secūdo ratione p̄sone fuecedit obligatio ad restitutionem qui ei aliq̄d dat cui dari prohibetur. Et de hoc aliq̄ casus supra notati sunt. sic de donatione inter cōiuges a inter p̄rem et filiū sub eius ptate ostitutū. Nunc alij ponendi sunt videlicet ratione etatis et officij. Rōne etatis puta si soluat debitum pupillo sine tutoris aucte et iudicis decreto. Tunc enim res si efficitur pupilli nec liberatur debitor. et tenetur rem illam iteruz soluere si pupillus res solutam male cōsumpserit vel furto amiserit. Tamen si pupillus res illaz habet vel ex

illa sit factus locupletior. et petit ab
hoc debitū p exceptionē doli mali
submoueri poterit. i Inst. p quas
pso. no. acq. §. penult. Idē ppē eādē
rationē putarem in furioso. Rōne
officij iura phibent aliquib dari
vt rectoribus a iudicib. de quo su
pra. iudex. i. §. iij. cū additionibus.
Insup q aliqd dat iudici vl aduer
sario: puta pcuratori vel aduoca
to aduerse ptis admittit cāz. C. de
pena iudi. qui ma. iudi. l. i. Sz hoc ē
intelligendū nisi euidēter ostiterit
quempiā aliqd dedisse ne iusti
tiam paciat. vel vt iustitiā osequa
tur. Tūc enī etiaz datū pt repetere
et nullā penā incurrit. xnij. q. v. c.
nō sane. et ibi glo. Minoribus tū
officialibus q sunt in auxiliū recto
ruz et iudicū: pnt dona dari. et ipi
etiā pnt p iusto bnificio pstito ali
quid extorquere. dicto. c. ñ sane. ad
fi. Qd glo. dicit wx nisi sit eis certū
salarium ostitutū qz tūc si aliqd vl
tra petierint crimīe cōcussionis te
nētur et ad penā quadrupli. Item
epō vl alteri plato visitanti seu eo
rum familiaribus nil pt dari pter
pcurationē. vt infra. visitatio §. i.
et. ij. Sil'r nec saracenis seu infideli
bus vel hereticis in dispēdiū xpia
norū. vt infra. saracenus §. i. et in
processu annali curie. B

Quid de illis qui ponūt se
in manus creditoz
sed nō intendunt restituere. immo
sperāt qz p nihilo vel de modico q
etabūtur al' non ponerent se. Rñ.
fm frem Egidiuz in qlibet. Tales
quidē a peccato rapine nō sunt ab
soluti. quia pctm̄ p pniaz a ofessi
onem dimittitur. Sed vtz sint ab
soluti a debito ēstituēdi: distigue.
quia si creditor ppria voluntate di
misit nō tenet amplius restituere
Secus si deceptus vel coactus vel qz
putauit se nunqz aliqd posse habe
re. de hac etiam questione habes
supra §. iij. A. Ad predicta faciunt
que habent in fū. li. ij. ti. v. q. xxv.
et. q. lxxxvij. Et qd notat dns Pe.
de anchorano. i. c. qqq. de fur. lib.
vi. B. An qui male recipiunt a per
sonis ecclesiasticis teneantur ad
restitutionem. et cui vide sup. deri
cus. iiij. §. fi. A. Et ibi in additione.
B Vtz restitutio sit ps satisfactio
nis. vide infra. satisfactio §. ix. Ad
materiam etiaz restitutionis facit
infra. vsura vi. per totum.

Restitutio secū
dū. s. qñ debitor non ē solu
endo. Vbi sciendū fm Ray. qz si
simpliciter nō pt soluere doleat et
pponat ēstituē qzcito poterit. xiiij.
q. vi. si res. C. de cessio. bo. l. v

Quid si is qui tenet restitu
ere pluribus non pt
absqz magno detrimēto sue famī
lie. Rñ. fm Ray. Consulendū ē qz
petat dilationē et assignet eis cer
tam ptem de reddituib suis. Qz si
denegent dilationez et velint qz de
dat bonis: tenetur abqz dilatione
etiam si oporteret ipsum mendica
re. Vnde non dico habito respectu
ne egeat. Nam contra hoc nota. ex
tra de vsuris cuz tu. Tamen vt Vl.
addit sine culpa potest accipere vite

necessaia.s.extrema In hac.ques.
cō.tho.sed a sede.q.lxii.dicens sic.
Si non potest statim soluere ab in
stanti restitutione liberatus est pp
ter impotentiam.sicut et totaliter
a restitutione absoluitur si oino ē
impotens.debet tamē remissionez
vel dilationē petere ab eo cui debz
per se vel p interpositam psonam.
Idem esset si quis obligaretur eti
am vni. Et de hoc satis dictum est
supra.restitutio v in principio.B.

Quid cum debitori petenti dilationez alius cre
ditor vult dare.alius non.sed vult
q̄ detur tonis.s.Rñ.fm Ray.Stan
dum est maiori parti. Et intellige
maiorem partem vbi est maius a
fortius debitum.vnde si vni credito
ri plus q̄ reliquis omnibus debetur
:standum est voluntati illius de
danda dilatione vel petenda cessi
one.Si vero par sit debitum:stan
duz est maiori numero creditorz.
Si omnia sint paria: eligenda est
clementior sententia.s.q dilatio det.C.
de cessi.bo.l.fi.A.Et ibi ad dicē.Nul
la differentia inter ypothecarios et alios
creditores quantuz ad hanc electi
onem obseruandaz.Et ibi dicitur
de dilatione quinquennali.a hec
obtinet in foro iuditiali.Quo vero
ad penitentiale dictum est supra.
restitutio v in principio in addici
one.B.

Quid si quis tenetur pluri
bus a non potest sa
tisfacere oibus.fm quem ordinez
restituet.s.Rñ.Primo quidem si te
net ex furto vl rapina et res furti
ua extat:ista z restituet.quia nūq̄
fuit sua.A.Idez ē qualiter cūq̄ ha
beat rez alienā.q̄ semp dño ipsi
restituenda est.ff.et.C.de ri ven.p
totum.Idem etiam si habeat rem
que fuit alteri.a ab eo sine iusta
causa abdicata est:puta p metuz
vel aliter.q̄ similiter illi restituen
da est.ff.q̄ me.cau.l.metū.ff.cū au
tem.B.Secūdo restituet omnib creditoribz hñtibz pignera vl ypothe
cas priusq̄ hñtibus actiones pso
nales.C.qui po.in pig.ha.l.eos.
Tertio restituet alijs quib debet
quocūq̄ mō.A.Et hoc fm ordinē.
de quo in duobus.ff.se.B.

Bz quo ordine restituet hñ
tibz pignera vel ypothe
cas.s.k.Siue hēant pignus spāle si
ue omnia bona obligata vt in instru
mētis solet dici.debz eis restitui hoc
ordine q̄ qui por ē tpe.potior ē in iu
re.C.qui po.in pig.l.si decreto a.l.
si fundū.et l.diuersis.Excipiunt q̄
dam psone priuilegiate.Nā mulier
in dote por ē omnibus hñtibus taci
tam ypothecā etiāsi hēant prius pre
terq̄ filijs poris matrimonij agen
tibus de dote otra nouercas.C.qui
po.in pig.l.assiduis.Item preferē cre
ditoribus de quorz pecunia ipe res
emptre vel refecte sunt.Nō aut pre
ferē mutuātibus ad maliciā.et fis
co.C.qui po.in pig.in Autē.quo
iure.A.Et ibi patz q̄ mutuare ad
miliciam est qñ ex pecunia mutua
ta milicia ēpta est.et hoc in scripē
probato quo ad hāc materiā.Item
ibi de fisco nil dicit.§ 8 eo dicit in
l.quis.C.de priuile.fis.B.Nā tales

creditores omnibus aliis preferunt. A. Non autem preferuntur hypotecis priores ypothecam etiam tacitam. dicta. l. quis. B. Item qui expendit in funeratio testatoris preferre cuilibet habuit tacitam ypothecam. ff. de reli. l. plet. et. l. at si quis. Sed. Forte autem non est idem in habitibus expressam vt Azo dicit. A. Hoc dicit cum vbi forte. vt patet in glo. l. penult. ff. de reli. Et bene dicit forte. quia videt aperte contrariari. dicta. l. penult. que indistincte loquendo dicit. Impensa funeris semper ex hereditate deducet. quia etiam omne creditum solet precedere cum bona soluendo non sint. B. Et de materia pignoris vide supra. pignus.

Quo ordine restituet quod detinetur ex aliis causis. A. Ex actionibus personalibus. que de realibus dictum est supra. primo. Sed. B. Re. fm wil. Si detinet ex causa priuilegiata. vt in deposito illud primo restituendum est. ff. depositi. l. si hominem. Si vero ex aliis causis tunc siue ex contractu siue ex maleficio vel quasi: equaliter detinet ita tunc quod si aliquis amplius vigilauit in pecunia illi primo restituendum est. Aliter vero soluet pro rata. vt. ff. quemadmodum creditores. l. pupillus. A. Et ibi patet quod si debitor per se non exactus in iudicio vel extra gratificauerit alicui creditorum. illud quod datum est reuocatur. et diuidatur inter creditores pro rata. et notatur in sum. con. eo. ti. quemadmodum. B. Et in hoc vltimo casu iure quidem poli et si non iure fori excusaret. vt credit debitor si pietate motus gratificaret plurimum dignoti. A. Idem in dicta. quemadmodum. Et ad hanc materie declarationem distinguendum est vtrum debitor sit obligatus principaliter actione reali. et de hoc dictum est supra restitutio. iii. i. in additione. An vero sit obligatus principaliter actione personali. et tunc. aut est soluendo. aut non. Primo casu debet put tenet omnibus creditoribus soluere. et potest soluere non solum creditori suo. sed etiam creditori creditoris sui. et intelligitur facere meliorem conditionem eius et vtiliter gessisse negocium. nisi forte suus creditor prohibuisset sibi. ff. mandati. l. si pater. vbi dicitur quod si quis gerit negocium alterius domino prohibente nullam habet actionem contra dominum. Fallit in casu in quo etiam si prohibeatur potest solui creditori creditoris. videlicet qui secundum debitor est debitor ex eadem causa: ex quo et creditor. puta vnus conduxit domum quam et ipse locauit. Nam secundus conductor potest soluere primo locatori. vt. l. solutum. Sed. solutam ff. de pigne. act. Sed in casu qui non est soluendo et hic plures creditores quibus omnibus non potest satisfacere tunc debet satisfacere fm ordinem dictum hic. et in. Sed. precedenti. Sciendum tamen quod hec materia. s. quibus creditoribus debeat prius satisfieri licet aliquatenus patet per predicta. tamen in legibus longa est et magis pertinet ad forum iudiciale quo creditores inter se disceptent an debeant preferri. quam ad penitentiale vbi de conscientia agitur debitoris cui debeat restituere. Nam ipse ad conscientiam tuendam non debet alicui creditori propter affectionem vel amicitiam

tpalem seu carnalem in p̄iudiciū
aliorū soluere. ff. que in frau. cre.
l. pupillus. Sed in q̄tū ipe ꝛgnos
cit p̄mo debet dare quibꝫ magis te
net. et sic excusat. nisi crasse et su
pine ignorauerit. extra. de cle. exco.
mi. applicat. qd cōpiendit fm qua
litate p̄sone et loci. ff. de iur. a fac.
igno. l. regula. ff. ꝗ iur. videlicet vtꝫ
potuerit esse pitus per se vel habe
re copiam peritoꝝ. B.

Heres debitoris tenetur eo
ordine quo ipe debi
toꝝ. sed quo ordine teneat ad lega
ta. habes supra. hereditas. ff. vi. A.
Et ibi patet q̄ iste ordo ēt prius
satisfiat creditoribus defuncti B.

Restitutō tercio
q̄tū ad fautores raptorū.
Quid d̄ de his qui sequnt raptores
ad p̄dā. Re. fm Ray. Si illi q̄ seqūt
vel associat raptores sciunt vel ex
istimāt eos rapinā facere ꝓpē eoꝝ
sequelam siue cōsiliū siue exhorta
tionē. ita q̄ al'nō essent facturi: q̄li
bet eoꝝ tenetur in solidum. Si vero
ꝓter suā sequelam vel cōsiliū non
plus fecerunt q̄ al'essent facturi.
tūc tenentur tm̄ de his que inde ha
buerūt vel expenderūt. et de dāno
qd ipi vel aliqui de familia ipoꝝ fe
cerunt directe vel occasionalit. ar.
ad hāc distinctionē extra. de sen. a
reiudi. cū. J. et. a. et extra. de eta. a
quali. tua. a de sen. exco. inter alia
ri. q. iij. qm̄ multos. Idē Tho. sedā
sede. q. lxij. A. Cō. etiā Vl. a Host.
qui a addit q̄ si credit q̄ etiā sine
suo adiutorio vel instigatione dā
num fecisseūt. ꝗ non tm̄: teneat ad
id quod ꝓbabilit credit eos plus
fecisse ꝓpē suā instigationē vel ad
iutoriū. vt in fū. li. ij. ti. v. q. lxiiij.
B. Et simile sup. restitutō i. ff. ix. Ite
multo fortius tenent in solidū defē
sores et receptatores ipoꝝ. Sil'r a
mandatores. vel si eoꝝ noie facta
est rapina et ipi ratam habuerūt.
ri. q. iij. q̄ cōsentit. et. c. se. extra. de
resti. spo. cū ad sedē. in fi. A. Cō. cū
Ray. in p̄dictis Tho. et Vl. vt in p̄
dicta. q. lxiiij. Et de hac materia la
tius habes in. J. se.

Quot modis aliq̄ fūt fau
tores raptoꝝ ita q̄
teneat ad restitutōnē. Re. fm Tho.
sedā sede. q. lxij. Illi sunt q̄ his ver
sibus ꝛtinent. Jussio. cōsiliū. ꝛsen
sus. palpo. recursus. Participās.
mutus. nō obstās. nō manifestās.
Eosdem etiā vsus ponit wil. quorū
expositio fm eun. Tho. al. et Wil.
et alios talis est. Jussio. ille q̄ ius
sit. qui principal'r teneat ad restitutio
nem totius. Et intellige qn̄ ex sua
iussione secuta est ablatio rei. vel
nomine suo facta ratam habuit.
alias non. Tenet etiaꝫ qn̄ verisil'r
vel ꝓbabiliter credit ex sua iussio
ne secutam esse ablationem. vt in
dicta. q. lxiiij. B. Consilium. Hoc
iterum intelligendum quando ex
hoc est vel creditur probabilit dā
num secutum. Tunc enim tenetur
in solidum. alias non. Consensus
s. cooperationis. Si enim tantum
cooperetur q̄ sine eo non poterat
damnum fieri: tenetur in solidum.
Si aūt sine eo fuissꝫ factū: restituat

quantū nocuit p se vel p suos · aut
quantū de rebus illis habuit vel ex
pendit · A. Idem in dicta · q. lxiiij. Et
additur. Collige etiam ex hoc q̄ si
plures fecerūt damnū simul · et tū
vnus sine alio vel plures sine isto
fecissent · q̄ tenetur solue p rata · v
pro portione sua · s. quantum cōtin
git eum de damno vniuerso · si nō
potest distinguī damnū quod ipe
intulit ab eo qd alij intulerūt fm
Ray · et glo · eius · et Vl · et Inno · a
Hosti. Et addūt q̄ i hoc tū extima
tio habēda ē · vt qui strenuior ē ·
et qui timorē maiorem incussit ho
stibus in plus teneat · Item dicūt
q̄ si quis vadit cum raptoribus a
furibus et nō cooperatur eis ad ali
quod damnū faciendū nō videtur
teneri in aliquo si nihil receperit de
rebus ablatis. Caueat tū oscie sue
in hoc si patus erat defendere si for
sitan illi spoliandi res suas a p domi
bus defendere voluissent et ꝓpē sua
pūtiā et socioꝝ eius nō audebāt
resistere spoliātib⁹ vel domos suas
incendētib⁹ · q̄ sic nō pt liber esse a
restitutōe. Item dicūt Inno et Hos.
q̄ si aliq̄ etiā nō animo ledendi vel
defendēdi ledentes vadāt cū alijs ·
immo etiā si animo pacificandi va
dūt: excusānt nisi significēt adūsa
rijs · q̄ aliter aduersarij timore eo
rum nō auderent res suas defēdere
Vū idē ē ac si iuuarēt. B. Palpo · v
adulator laudās raptores qi strē
nuū. Et quidē si ex hoc secutus ē dā
num: in solidū teneat. A. Alī nō tene
tur nisi in q̄tū damificauit. Et idē p
oppositū in relligas i detractore vel
vitiipatore · vt in dicta · q. lxiiij. B.
Recursus · v receptator. Nā q̄ recipit
latrones et tuet eos vel rem raptā
dolose celat ita q̄ ipedit restitutio:
in solidum teneat. Participās. s. in
crimine furti vel rapine sociando
eos · sic in i. ff. dictū ē. Sz pticipās in
re accepta illud solū teneat restituē
qd scienter emit vel recepit. Si aūt
ignoranter · dic vt infra · restitutio · iiij ·
p totū Mutus · v q̄ videt furtū fieri
et dolose tacet cum posset ipedire.
Hic aūt nō teneat restituere nisi ex
officio ad hoc teneat. Nō obstās · v
qui posset obsistē · a nō facit. Et de
hoc eodē mō dicendū sic de muto.
A. s. q̄ ad restitutionē teneat qui ha
bet ex officio sicut sūt pncipes et re
ctores q̄ ex officio tenent iusticiaz
cōseruare · q̄ redditus qs hūt sūt
stipēdia ad hoc instituta vt iustici
am oseruent in terra · vnde tenent
restituere fm Tho · vl · et glo · ray ·
vt in dicta · q. lxiiij. B. Non manifes
stans · v q̄ scit vbi res rapta vel fu
rata est · et non indicat etiam cum
de hoc interrogatur. A. s. seruato or
dine euangelico seu alias · fm for
mam iuris. Aliter non tenetur res
pondere · vt supra · correctio ij. ff. iiij ·
B. Dic similiter non tenetur resti
tuere nisi ex officio ad hoc teneat.
Sed tamen videtur teneri extra · de
furtis · qui cum fure. A. Hoc · c. lo
q uitur quo ad peccatum vt patz
in dicta · quest. lxiiij. vbi hec omnia
notantur. Posset etiam quis hoc
casu teneri ad restitutōnem quan
do legitime productus in testez oc
cultat veritatem · q̄ tūc tenetur ex

officio manifestare. a ideo nō ma
nifestando restituere tenetur vt in
fra. testis iij. q. vtrum homo. et q.
fina. B.

Quid si vnus dictorum sa
tisfecerit. nunquid alij li
berabunt. Rñ. fm Ray. Si vnus sa
tisfecerit integrē de omni damno
et expensis et in cōmodo sine inter
esse: omnes alij liberantur. quia ñ
tenentur damnificato. Nam bona
fides nō patitur vt idem debitū bis
exigatur. ff. de iur. bona fides. Idem
Hosti. et Tho. Addit vlterius Ray.
dicens sic. Ille cui sic satisfit credo
q potest et debet q̄tum ad iudicium
anime cedere actionē illi qui totum
soluit. non quidem vt ab vno toto
exigat nisi forte a principali. si pro
partibus petat a singulis. Sed q̄
tum ad forum conscientiē nō tenet ce
dere. Nam qua fronte pt petere cessi
onem qui ex culpa sua damnat.
ff. de admi. tu. si plures ij. a. ff. de tu
te. et ra. distra. l. i. Sed nūc tractemus.
Vt et sicut Hosti. dicit. siue sit fa
cta cessio siue nō: alij qui nihil sol
verunt tenet ex conscia ad relandū
illum qui in solidum satisfecit qui
liber pro suis partibus. Nam solues.
vtiliter gessit eorum negotium. Vñ
tenetur habere ratum et ei satisfa
cere. ar. ff. de neg. gest. l. cum pecu
niam. a. l. pōponius. in fi. et. l. soluen
do. Tho. quoq sed a sede. q. lxj. q̄si
declarans dicit q si ille fuit princi
palis. vt puta p̄cipiens soluit. om
nes illi liberati sunt qui fuerūt ab
eo ad damnū faciendū inducti. A
nisi illi qui aliquid habuissent de
rapina. vt dicetur in. Ysc. B. Si vero
alius restituit tūc illi q̄ sunt princi
pales. a illi ad quos res deuenit: te
nentur restituere illi qui restituit.
A. Idem etiam in sum. li. ij. ti. v. q.
lxv. B. Et videt intelligendum q̄ si
isti tales nō restituāt ei. ceteri tenē
tur pro ptibus suis vt prius dictū
est restituere.

Quid si spoliatus liberalit
remittit restitutōnē. c
Rñ. fm Inno. Si dimittit p̄ncipa
li. vt raptori vel p̄cipienti. liberatus
est cōsiliator. et hmōi. quia libera
tus est is qui p̄ncipaliter teneba
tur. et qui res habuerat. sed si di
mittat cōsiliatori non credo libera
tos alios esse ad quos res peuene
runt nisi expresse intellexerit eos
liberare. Neq etiam illuz q̄ rapinā
fecit etiaz si de rapina nihil habu
erit. quia ꝗ iure naturali a diuino
conueniens est q̄ sublato princi
pali tollatur accessorium a nō eco
trario. extra. de osti. translato. Im
mo plus q̄ a si liberaliter absolue
retur principalis. nō ꝓpter hoc ab
solutus essz consiliarius si aliquid
ab euz peuenit de rapina nisi alius
pro eo satisfecisset et tūc iste osili
arius in casu aie. A. a. in foro conscie
et nō in foro iudiciali. vt in dicta.
q. lxv. vbi hec notant. B. tenet ei
qui satisfecit pro eo. A. etiam si sa
tisfaciens fuisset principalis in ra
pina. non autem offenso. quia ei
iam satisfactum est fm eundez In
no. et in dicta. q. lxv. B.

Quid in restitutione pōt
a predictis omnibus

exigi pena. vt de rapina a de omni furto maifesto pena quadrupli. et de alio furto pena dupli. Rx fm Tho. sed a sede. q. lxij. Omoi pene nō de betur postq fuerint adiudicate. in quo casu penaum vt Ray. ponit non liberat alium. xij. q. ij. cū de quotissimam. de hoc casu habes sup. pena. i. ff. pl't. A. qui incipit. vtruz qui omittit. De hoc etiam supra. pedagiū. ff. ij. et ibi latiūs additōe. B.

Restitutō quar

to. l. q tū ad emētes. Quid de his qui scienter emerūt de rapina vl furto. Rñ. fm Ray. Si hoc sciebat quis aut probabiliter credebat a emit cupiditate acquirendi sibi. s. vt haberet vl venderet alteri sicut vellet: indistincte tenetur ad restitutionez. neq liberatur alienando alteri. vel si res pereat morte vel quocūq casu vl si ei auferatur. Et ratio est. quia ipse furtum omisit rem alienam inuito domino otractando. ff. de furt. l. q. Fur autem semper est in mora. vt. ff. de con. fur. l. si pro fure. ff. cōditō. a. l. penult. Vñ neq pretium quod dederit potest repetere ab illo cuius res est. A. Facit. l. in ciuilem. C. de furt. B. a tenetur restituere omnem vtilitatem. vt supra. restitutio i. ff. v. Et si restituit rem deteriorem q ad ipm pueniit: non liberatur. Et si in aliquo tempore medio res fuit melior etiaz forte postq vendidit altei tenetur ad extimationez plurimi. ff. de cō. fur. l. in re furtiua. ff. de fur. l. qui inuēta. ff. cōmodati. l. si vt certo. ff. b in terdum. C. de rei vin. l. certū. Et idez intelligo de secundo et tertio a vltimo emptore malefidei. ff. de mino. sed vbi. A. Predictis con. hostiē. et Vl. Et addit Vl. q si res ēstituitur sufficit q fit adeo bō sicut erat quando ablata fuit. Si autem rem non habet: facienda est estimatio secūdum tempus in quo plus valuit. vt in sum. eo. ti. q. lxix. Qd potest intelligi veruz. nisi medio tempore res plus valuerit. et illo tempore interfuerit domini rez sibi redditā fuisse. quia forte vēdidisset vl vsq fuisset. ex cuius carentia oportuit eum aliam emere. Nam tunc tenetur ad omne interesse domini. fm eundem Vl. a in dicta. quēs. lxix. et ido non liberatur dando rem eiusdem bonitatis qualis erat tēpore quo abstulit. B.

Quid quādo quis emit bona fide. s. cum voluntate restituendi. Rñ. fm Ray. Si emit quasi vtiliter gerens negociū illius cui fuerat ablata res quam ipse videbat perire potest a spoliato petere id quod dedit pro ipa re. et quicquid expendit ad conseruationem eius. nisi cum re illa aliqd lucratus fuisset. quia tūc discōputaretur vsq ad quātitatem expensarū. Et breuiter dicendo quicquid sibi adest ex illa re tenet ēstituere. vt pensionē. et mercēdē. et fructus. et similia. et quicquid sibi abest potest repetere. et ratio est: qa vtiliter gessit negocium expoliati. A. Hoc veruz qñ negociū vtiliē gestū est. puta q veresimiliter expoliatus rem

non erat rehiturꝰ et redēpta ē par
uo p̄cio. alias cessat causa hmōi re
petitionis. et cōsequētur effectus.
extrā. de appella. cuz cessante. B. Et
hoc pt esse si res sine culpa sua pere
at vl amittatur. Sz licet in iuditio
anime credat tali emptori in iudi
tio tñ ostentioso nō crederet ei. nisi
publice hoc ptestaretur. ar. ff. de
neg. gest. l. mensemus. C. S fur. l. ij.
extra. vt eccliastica bene. c. vnico.
Et si tal emptor postq̄ fecit diligē
ter inq̄rī nō potuit inuenire cuiꝰ es
set res illa. q̄cq̄d res illa valet vltra
id qd isti emptori dederet dandū est
paia illius eꝰ res fuit. et sic liberatus
erit. A. Et dicit Ray. Cōsulo q̄p
hoc publice fiat vt euitet oīs suspi
tio. vt ī sum. eo. ti. q. lxxij. vbi hec
notantur. B. quia in hoc etiam vti
liter gessit negociū illiꝰ. ar. xij. q.
ij. quatuor. circa fi. Satis cō. hosti.
vl. a Wil. A. Tñ si talis ēptor pau
per esset hoc casu quando nō inue
nitur dominus rei sibi res relinqui
posset a prelato sicut alij pauperi
fm Vl. et Hostien. vt in dicta. q.
lxxij. B.

¶ Quid qñ quis habebat cō
sciaz q̄p res quā emit
vendere iuste. a nūc opit rez fuisse
vitiosam. s. ex furto vl rapina. ¶ Rñ.
fm Ray. Si temere credebat vl ig
norabat ignorantia crassa et supi
na vl ex negligētia nihil super hoc
cogitabat: tenet ad ēstitutionem.
A. s. sic malefidei possessor. q̄a lata
culpa equipat dolo. ex. de cōsti. vt
aiay. li. vi. B. Si vo emit bona fide.
tunc etiā postq̄p opit rem vitiosam
fuisse potest expensas retinere q̄s
existens in bona fide fecit circa rem
cōseruandā vel meliorandam a nō
tenetur de fructibus tpe bone fidei
perceptis. extra. de in integ. resti. re
quisiuit. extra. de re. ec. nō alie. ad
nostram. ff. de acqui. re. do. bone fi
dei Tenetur tñ de fructibus illis q̄
non essent adhuc cōsumpti sed ex
tarent ex quo īcipit habere malā
fidez. Cō. hosti. vl. et wil. A. De his
sumptibus et fructib9 dictum est
supra. restitutio i. Fiiij. et v. B. Itē
secundū Ray. et Hostien. si durā
te bona fide res perijt: non tenetur.
quia non erat in mora. Similiter
si alienauit. quia nō dolo desiit pos
sidere. et p̄tiuz ex re furtiua redactū
non est furtiuum. ff. de fur. q̄vas.
Ff. fi. ex. S alie. iudi. mu. cā facta. c.
v. A. Idez in sum. eo. ti. q. lxxiiij. ad
fi. Tamen restituetur preciuz quo
possessor factus ē locupletior si do
minus rem cōsequi non potest. q̄p
precium succedit loco rei. ff. de peti
tere. si et rem. B.

¶ Bz nūquid ille q̄ emit bona
fide. s. credens rem ñ esse
furtiuam. si post ea inueniat rem
esse alienaz potest petere a domino
precium. ¶ Rñ. Certe non. C. de furt.
l. in ciuilem. Sed agat ex tra vēdito
rem de euictione. A. Et si p plures
emptores successiue res transierit
vnus aget contra alium. ff. de mi
no. l. sed vbi. B

Restitutio qui

to q̄ ad edētes a īcipiētes
de rapia. Vbi sciēdū fm Ray. q̄p q̄

recipiūt dono: p̄cise tenēt ad resti
tutionem. Intellige sm Hosti. nisi
cōsūpsissent aliq̄ intelligeret fuisse
de rapina. C. 8 rei vē. l. certū. A. hoc
em̄ casu nō tenentur nisi in q̄tum
facti fuissent locupletiores. ff. de pe
ti. here. l. vt tum. B.

¶ Quid de vxore et familia q̄
scienter comedit a bi
bit et iduit de talibus. Rñ sm Ray.
Tenentur de omnib9 que sic consu
munt nisi in casu. s. cum agūt cām
spoliato tū monēdo et inducēdo ip
sum raptorem ad restitutionē faci
endam. Tunc em̄ nō tenentur. Nā
qui alterius negocium gerit vtilit
etiam ignorantis et absentis licite
recipit expensas siue secuta fuerit
vtilitas siue nō. ff. de neg. ges. l. ij.
et. l. pōpōnius. et. l. sed an vltro. Et
hoc intelligo p eo qpe q̄ circa tali
um correctionez laborauerūt. nō q
vxor et familia possit viuere toto ā
no de raptis reb9 p vna āmonitio
ne vl duab9. ß q̄ diu otinue istat
oportunis horis. Satis cō. hosti. vl.
et vtil. A. Satis pt oplendi p iura
et doctores q talibus rebus nec fa
milie nec cuiq̄ alteri licet vti. nisi i
casu extreme necessitatis. vt in fū.
li. ij. tit. v. q. lxviij. vl nisi in q̄tum
verisimiliter q̄s gereret vtilit nego
ciū eorū quorū fuit res a nō alit. ff.
de neg. ges. l. ß an v'tro. Ideo supra
dicta p̄dicatio nō excusaret qñ ve
risimilit nō p̄desset ipis dñis rerū. B.

¶ Vnde viuet vxor et famili
a raptoris. Rñ. sm
Ray. Si ibi sunt aliqua de iusto p̄
cio potest de illis cōsumere et expē
dere. si nō sūt alia. aliūde sibi vidū
querat. vl ab amicis aut cōsang
uineis. vel operando. vel etiam ele
mosinam querendo. Et idez dico si
etiam aliqua sunt ibi de iusto. sed
vl ita sunt mixta q nō possunt dis
cerni vel si possunt: maritus nō per
mittit. A. De istis rebus permixtis
Vl. dicit q non solum vxor his li
cite potest vti. sed etiam quicunq
alius cui vir aliquid de suo daret.
nisi per hoc fieret non soluendo. Et
idem dicit glo. ray. dum tamen in
mēte habeat viuere de licite acqui
sitis. vt i dicta. q. lxviij. Sed nisi ne
cessitas cogat dictum. Ray. tutius
videtur. quia in dubio tutior pars
est eligēda. extra. 8 homici. petitio.
B. Q̄ si nullo de predictis modis
victum inuenire pt: restat triplex
auxilium. Primū si potest habere
de dote vel sponsalitio. s. donatione
ei facta ꝓter nuptias: inde viuat.
Secundum vt denunciet talibus q̄
possunt prodesse. vel etiam si pba
ri potest denunciet epō. vt cōpellat
eum pascere vxorem 8 iusto. ij. q. v
si peccauerit. xij. q. v. hoc videtur.
extra. de iureiurā. quem admodū.
et extra. de pigne. ex litteris. et ex
tra. 8 dona. ꝓter nup. per vestras.
Tertium auxilium est. vt si esset in
arto posita tūc in necessitate posset
etiam de rapina viuere. quia neces
sitas non habet legem. de con. dis.
v. sicut. et dis. v. discipulos. A. Et
ibi patet q intelligitur de necessi
tate extrema. s. quando aliunde nō
pt honeste habere vnde viuat. Et
pz etiā ex notatis in dicta. q. lxviij.

vbi etiã hæc oia ponũtur. B. Quic
quid autẽ sic expendit deleat aio
apponat ꝗ citiꝰ potuit restituẽ a
vtat pcius. s. ad solã ñcitatẽ. Pos
set etiã viuere ipsa: a ꝗlibet alius
cui raptor daret de ꝓcio rerũ rap
tarũ ꝗs vendidisset: qꝰ ꝓcium rei
furtiue nõ est furtiuuꝫ. vt sup. re
stitutio. iiij. ff. pkt. Hoc dico si ma
ritus al' est soluẽdo. Secus si nõ ẽ
soluẽdo. aut p hoc fieret nõ soluẽ
do. A. vel post modũ efficiat non
soluẽdo. vt pot colligi ex dictis s.
restitutio. i. ff. xiij. in addicõe. v. itẽ
nullꝰ. B.

Vtꝫ frẽs ꝓdicatores qva
dunt ad raptores vt
eos inducãt ad pnãma a restituti
onẽ possint o medere 8 rapina. Re
fm ray. Siue inducãt eos in ꝓdi
cationeꝗnali siue in pfuasiõe spe
ciali excusãtur maxime si ap 8 ali
os non possint cõmode inuenire.
extra de sen. excõ. cum voluntate. Et
hoc intelligẽ cuꝫ moderamine. a si
sit spes de illorũ correctõne. Iteꝫ si
ꝓter eorum expensas raptoribꝰ
nõ subtrahatur facultas restituẽ
di nec i toto nec in pte. ar. ij. q. vi
antriorũ. ff. illud. Cõ. Post. A. Idẽ
videtur etiãsi raptores efficiãtur
aliquãtulum impotẽtes quando
verisimiliter per ipas admonitio
nes vtiliter geritur negociũ domi
norum rerum. dicto capitulo cum
voluntate. Et facit supra. ff. i. B

Restitutio. vi.

scilicet incertorũ a huius
modi. Si expoliati ignorãtur vel
non inuenitur tũc fm ray. distri
buũtur in pias causas in loco vel
saltꝫ in dyocesi vbi rapina facta
est. de cõsilio illius epi vel saltem
capellani. ar. dist. lxxxvij. diuine
a dist. lxxxviij. eps. a. xij. q. ij. con
cesso. a. c. ꝗtuor. vi. q. iij. c. fi. extẽ
de rap. c. v. Et scias hic fm vil. qꝰ
nõ oportet qꝰ restitutio fiat in dicto
loco nisi cõmode fieri possit. al' suf
ficit alibi fieri. Cõ. Iosti. Tho. ve
ro scda scde. q. lxij. dicit sic. Si ille
cui debet fieri restitutio sit õino
ignotꝰ debet homo restituere fm
qꝰ pot. s. dando elemosinas p salu
te ipsiꝰ siue sit mortuus siue viuꝰ
ꝓmissa tamẽ diligenti inquisicõe
de psona eius. Et si mortuꝰ sit debꝫ
restitui hæredi qui cõputatur qua
si vna persona cum ipo. Si vero sit
multũ distans debet sibi trãsmit
ti qd ei debetur: et ꝓcipue si sit res
mgni valoris a possit cõmode trãs
mitti. Alio quin debet in aliquo lo
co tute deponi vt p eo cõseruetur:
a sic dño significare. hæc Tho. Ad
dit Vil. qꝰ hic pensande sunt circũ
stãtie a qꝰ tam modica posset esse
ꝗtitas: a tam largꝰ a tam diues
ille cui deberet restitui qꝰ nõ opor
teret ei mitti. A. Pro ꝓdictorũ me
lioꝫ intelligẽtia duo videnda sunt.
Primuꝫ cui faciẽda est restitutio
quãdo non inuenitur pncipalis
cui debetur. Secũdum vbi debet fi
eri siue inueniat siue non. Ad pri
mũ dicendum qꝰ debet ꝓmitti dili
gens inquisitio. vt dicit Tho. Et si
nõ potest inueniri detur eius hæ
dibꝰ si possunt inueniri. Qꝫ si nec

hæredes diligēter inquisiti inuenī
unē erogetur in paupes. extra 8
vsu. cū tu. Et inter paupes pēligē
di sunt paupiores. Inē equaliter
paupes iustiores. Nam si ōmib
deberē misericordia: iusto amplio.
vt dicit Amb. i. li. de offi. a lxxxvi
di. non satis. Et. xvi. q. c. fi. dicit
Hiero. q in paupib non taz pau
ptas q religio attendēda est. Qui
autē dicantur magis paupes ha
bē. C8 epi. a de. si qs ad dedman
daz. Ff. vbi loquēdo quib detur
hæreditas quādo paupes indisti
cte fuit scripti hæredes. dicitur Quis
paupior est illis hoibus qui in o
pia tenti a in xenonē reposita hos
spitale. a xenos q8 est pegrinuz:
qē ibi recipiūtur paupes a pegri
ni. Sequit a suis corpib laboran
tes necessariū victum sibi nō pos
sunt afferre. Et infra. Si autē am
pliores in ciuitate xenones vel p
thochia sunt. Prothochiū idem
est xenon. a pthos q8 est primū
quasi prim. id est venerabilis lo
quitur. Ne incerta videat pecunia
rum datio tūc ei pthochio vel xe
noni qui pauperior esse dinoscit
easdem res vel pecunias assignari
hoc videlicet discutiēdo reuerendis
simo loco cū antistite vel sub eo cō
stitutis dericis. Si autē nullus sit
xenon. tūc fm de captiuis sancio
nem pro tempe yconomus sacro
sancte ecclesie vel eps hæreditatez
accipiat a fine falcidie rōe pau
perib qui in ciuitate sunt vel pen
tus mendicātes: vel alia sustenta
tione egētes eedem pecunie distri
buātur. Et infra. In ōmib autem
huiusmōi casibus celestes iracun
dias sacrosanctarū rerum admi
nistratōes expectent si qualecūq
lucrū ex huiusmodi gubernacōm
bus sibi acquisierint: vel si hoc cō
mitti ab alio cōsenserint a nō gē
uissima pena a interminacōe q8
pperaz factū est studeant corrige
re. Quo ad secūdum sciendum q
glo. in. c. cum tu. extra de vsu. sup
ver. supstitib. dicit q vsurarius
debet remittere rē ei a quo accepit
sumptib illius cui mittit: a si sup
tus excedit valorez rei: debet dari
pauperib a si ignorat vbi sit ille
cui debet restituere nō tenetur in
quirendo vagari. ff. de op. liber. l.
q8 nisi. in fi. hostiē. vt a ibi refert
domin Antho. de bu. diē q immo
debet rem mittere suis sumptibus
cuz sit male fidei possessor. Aliqui
tamē theologi dicūt debere cōside
rari circūstantias rei a qualitatis
psone cui debet fieri restitucō a iti
neris ꝓpter sumptus. Nam dicūt
q res posset esse tam modica a p
sona cui debet fieri restitucō ita di
ues q nō esset necesse ipsam mit
tere ad euz: sed posset tribui pau
perib. Sed si res est magni valo
ris a nō possit cōmode mitti. depo
natur in loco tuto a denūcietur do
mino si potest: vt a ptactum est.
Sed ad horuz intelligentiā puto
latius a clarius dicendū. Aut sci
tur psona creditoris. aut non. Si
scitur clarū est q debet restitui in
loco in quo inter partes fuerit cō
uentū: quia ml est tam cōgruum

humane fidei q̃ conuēta seruare. ff.
de pac. l. v. Si vero sup hoc nihil est
conuentū tunc si res est remota a lo
co ex defectu debitoris: puta ipsā
trāsferendo: dat̃ est q̃ tenet eam
suis sumptib⁹ mittē ad creditorē
ff. ad exhiben. l. §. si hereditas. ff. q̃
autē loco. qui. ff. est clauis huius
materie. Ibi enī dicit q̃ si quis pe
tit rem quaz hz alij exhiberi v. pū
tari in iudicio vt videat an sit sua
vel ꝓter aliam cām. q̃ dz ipsā ex
hibere in loco in quo petit sumpti
bus petentis nisi data opa re⁹ trās
tulerit a loco. tūc enī dz eam re⁹ su
is sumptib⁹ in loco exhibē vbi pe
tit. Ex quo tene colligit qd dictuz
est viz q̃ debet debitor remittē su
is sumptib⁹ qū res fuerit suo fō
remota a loco. Et ita intelligat̃ di
ctū Dost. sup recitatū. Verūtū si
hoc nō posset tute facere ꝓter pi
culū itineris a tempoz. bñ interiz
excusat̃ inq̃tuz durat piculū a nō
vltra. ext. de do. a otu. cum dilecti.
vbi dicit q̃ iussus venire ad ꝓpm
excusat̃ duz impedit: a non al. Et
ita pt intelligi qd dicit supra the
ologi. Qd autez dicit de deposito:
est osiliū non necessitas: q̃ nullo
iure hoc caueē. Si vero nō est peri
culū in mittēdo: §. debitori est diffi
cile ꝓter paupt̃ē vel ꝓter mag
nos sumpt⁹: p hoc ñ videtur excu
sari: q̃ difficultas dissolucōis ob
ligacōnis nō liberat debitorē. l. cō
tinu⁹. ff. illud. ff. de vlo. ob. Et dam
num qd quis sua culpa sentit de
bet sibi nō alijs imputari. ext. de
re. iur. c. damnū. li. vi. a. ff. de re.
iur. l. qd quis. Et iusti⁹ patitur
culposus q̃ innocens. nisi forte de
bitor esset ita paupa creditor ita
diues q̃ merito causā elemosine
deberet ei ēmittere vt pt colligi ex
dictis sup restitutio v. in pncipio
in addicōne. Et sm hoc pōt etiam
intelligi qd supra dicit theologi
videlicet q̃ debet haberi respectus
ad qualitatē psonaz. Al nonvi
deret̃ curandū q̃ res mittēda esset
modici valois. Nam damnū pas
so etiā minimū damnuz restaurā
dū est. ff. de dā. in fec. l. si ꝓprietari
us. Nec obstat qd dicit in. l. scio
ff. de mi. videlicet q̃ lex non curat
de minimis. q̃ ibi loquit̃ qñ ve mi
tur p ius spāle restitutiōis in inte
gz otra ius omune: vel qñ p illa
minima pīudicaret̃ maiorib⁹ eius
dem psone. Non tū putarez q̃ res
ita scrupulose sit accipiēda vt de
beat expēdi valde excedens pcium
ꝓ remittēda re valde parua. ff. de
excu. tu. l. §. hec. vbi dicit. Sz hec mi
nū scrupulosa sunt nec admittē
da. Nunq̃ ei scrupulositates mg̃
ne sunt admittēde. vt ibi dicitur.
adeo q̃ nec larga nec scrupulosa
interpt̃atio habeat: q̃ non debet
creditor velle magnū debitoris dis
pendiū pro parua sua vtilitate vt
dictū est supra. restitucō v. in prin
cipio in addicōne. Et sm hoc pōt
intelligi qd supra dicunt theologi
debere cōsiderari q̃ptitatem rei a di
stantiā itineris. Semp tamē puto
q̃ licet quis distribuerit alienuz
paupibus. si appareat domin⁹ cō
gruo loco a tpe debeat ipi restitui

a hoc qñ debitor nõ adhibuit de
bitam diligẽtiã ad inuenẽdũ do
minũ rei seu creditorẽ. Al' non: qꝰ
bona fides non patit' vt semel exa
ctũ iterꝫ exigatur. ext. de re. iur. bo
na fides. li. vi. Et sine culpa regula
riter nõ est quis punẽdus. vt in
c. sine culpa. de re. iur. li. vi. Jõ cõ
tra quosdaꝫ q̃ rapta erogauerũt
ex culpa paupib9. dicit' ext. de bo
mi. sicut dignũ. J. eos. Nõ em̃ alie
na cũ ipsa potuissent eis quoꝫ fu
erũt restituẽ debuerũt pauperibus
erogare. Sꝫ si in trãslatiõe rei resti
tuende nõ intueniat culpa debi
toris. tũc aut nõ intueniet factuꝫ
creditoris. aut sic. prio casu si res
cõcerniit commoditatẽ creditoris: pu
ta deposuit q̃s apud aliquẽ res su
as. hoc casu nõ tenetur debitor il
las ẽmittere nisi sumptib9 credito
ris. ff. depositi. l. si in asia. Sꝫ si res con
cerniit commoditatẽ debitoris: puta
qꝰ res est sibi commodata debet suis
sumptib9 remittere: vt q̃ sentit cõ
modũ sentiat a on9 vt notat glo.
in dicta. l. si in asia. Sed si res con
cerniit commoditateꝫ vtriusq̃ vt in loca
tione: puto q̃ sumptib9 vtriusq̃
debet remitti: quia q8 obtinet de
toto quo ad totũ idem de parte q̃
ad partẽ. ff. de rei vẽn. l. que de tota
Et si interueniet factum creditoris:
quia forte se trãstulit ad aliuꝫ lo
cũ videtur q̃ res debeat mitti sum
ptib9 ipsius creditoris. ar. l. q̃ ni
si. J. fi. ff. d8 op. liber. vbi dicit. q̃ li
bertus qui est in puincia tenetur
ire romã ad p̃standas opas pa
trono si ibi morat: vt bon9 patre
familias. Non autẽ si cepit vaga
ri p mũdum. Et interim dũ vadit
romam dies opaꝫ pereũt patro
no. Et sic videt' q̃ sumptu suo po
tent' sibi ope. Et in istis sumptib9
nõ computant' sumpt9 cibariũ appo
tantis: ꝫ alij nisi forte apportãs si
nõ impediret' in portãdo lucraret'
sibi ipsius: vt p̃batur in dicto. J.
quo autẽ. a in. l. ꝫ si hereditas. ff.
ad exhibẽ. Et hec loca hnt qñ debi
tor fuit bone fidei possessor. q̃ qñ
tenet' remittere rez videt' q̃ debeat
facere sumpt9 saltẽ vsq̃ ad locum
vbi prius habitabat creditor: qꝰ
in eo nõ grauat': ꝫ exinde non ꝓ
cãm p̃xime dictã. Si vero sit male
fidei possessor tũc a ipse tenet' rem
vsq̃ ad locuꝫ vñ hũit reportare.
Exinde vero si interest creditoris po
tius apportasse illas simul' cũ alijs
reb9 suis vsq̃ ad locũ ad quez trã
stulit domiciliũ: tenet' debitor ad
illud interesse exquo eũ damnifi
cauit in illo. Et ideo forte tantũ erit
interesse q̃ oportebit ipsuꝫ rem re
mittere sumptib9 suis vel reportãdo
Sed si creditoris nõ interest: non
tenetur vlterius portare q̃ ad lo
cum: vbi rem accepit. nisi sumpti
bus creditoris. vt p̃tactuꝫ est. Si
vero creditor non solũ ꝛcessit a lo
co: ꝫ etiã diuersimode cepit vaga
ri: tũc non tenetur sibi rem mitte
re. dicta. l. q̃ nisi. J. fi. Et sm p̃dicta
potest intelligi glo. ber. dicẽtis q̃
vsurari9 debet mittere rem sumpti
bus creditoris: a q̃ ñ tenetur cre
ditorem vagando inquirere. Sꝫ si
nescit' p̃sona cui dꝫ fieri restitutio

aliqui theologi dicit tez debere di
stribui paupib9 in loco vbi dam
num datu est vel saltez in dyocesi
de autoritate epi illius vel saltē ca
pellani vt a ptactuz est. Sed certe
autoritas capellani nō sufficit. vt
notat dnus An. de bu. in. c. cum tu.
ext. de vsur. Et autoritas epi non
est necessaria. vt infra. ſ. se. Qz vero
restitucō fieri debeat i tali loco vbi
damnū datum est nullo iure vide
tur pbari: ꝗ simpliciter dicunt iu
ra qꝑ fiat erogacō in pauperes. d i
cto. c. cuz tu. a extra de homi. sicut
dignū. cum similib9. Non obstat
c. ꝑ extrē. de rap. qꝑ ibi psona cui de
bebat fieri restitutio sciebatur a i
stabat apud epum. Alias epus
nō fuisset motus ad excoicandu
ex officio suo ñ ad peticiōem par
tis. extra de elec. in notuit. ad fi. a
ff. de dam. in fec. l. iiij. ſ. hoc autem
Vsi non mi tū si restitutio fit in lo
co vbi est damnū datū cuz ibi sit
principalis cui restitutio fieri deb z
vt supra dictū est. Bene autē esz
de ꝛsilio qꝑ in loco eo dē fieret. tum
qꝑ videt equuz qꝑ respublica bēat
cōmoditatē ex bois psonaꝝ suaꝝ
tum qꝑ nonunqꝑ in talibus locis
forsitan fieret distribucō illis per
sonis a quib9 res acceptē sunt. Et
ita tenet dnus An. de bu. in d. cō. c.
cū tu. B

C Sed nūquid est de ncitate
salutis qꝑ talis restitu
tio fiat autoitate supioris. ſ. Hel. Dec
questio disputata fuit p dominuz
Guidonē de abasia. arch. bonon.
doctorem decretoꝝ. a notat p eun
dem. xiiij. qꝑ ē. a dicit sic. ray. di
cit qꝑ si nō muemūtur sic spoliati:
vel etiaz ignorātur. tūc de cōsilio
a autoritate ecclesie siue supioris
pmitētiariij distribuātur in pias
causas ac. vt in p cedenti. ſ. habes
Sz Hostiē. dicit qꝑ restitutio male
ablatorū est vnus de casib9 ptinē
tibus ad epm. vt patet sm eū dez
extrē de iudeis. cū sit. C de epi. a de
nulli. C eoia de suc. in Auten. omis
Ad idem extra de testa. tua. ſ. i. sit
Auten. de eccle. ti. si autem. coll. ix
Et satis late ista psequit. extra de
vsuris. cuz tu. a in p dicta decre. de
iudeis. cū sit. a in suma sua de pma
ſ. vlt. circa fi. Et facit ad hoc. xij. q
ij. pcipinus Tu dic hanc sentētia
esse veraz in hoc casu a in alijs qñ
null9 deputat9 est qui hoc exequa
tur. xij. q. ij. de laycis. in fi. a nota
tur ext. de v. sig. cū tibi. in glo. q in
cipit. Nō intelligas. Nam vbi certa
psona a testatore deputata est
illa debet exequi: vt in p dicto. c. S
laycis. a. C de epi. a de nulli. a ex
tra de testa. tua. a. c. iohānes. a in
Auten. S ec. ti. ſ. si q̄s Immo credo
qꝑ ipē raptor bona incerta que de
bent pauperib9 dari pt dare sine li
centia epi vel alteri9 iudicis eccia
stici: vt satis colligit extra de vsu
ris. cū tu. ſ. i. ver. vel de hijs. Et h°
etiā innuitur dare extra. de homi.
sicut dignū. ſ. eos. in glo. qꝑ non.
Nec obstat extra. de iudeis. cū sit.
Nā ille decre. loquit nō de xpiano
ꝗ de iudeo cuius autoritas a dispē
satio merito suspecta habetur ab ec
desia quo ad pauperes xpianos a

ideo iuste dicit fm prudentiam bo
cesanam ne que suspicio cessat i fide
li xpiano: a sic nō dubito q eps
non hz se intromittere de talibus
nisi in defectū. Idem rndet dnis Sy
mon de fauilla capellanus dni pape.
a auditor dni portuen. Tho. etiam
nihil dicit de auctoritate epi vt pz
in pcedenti. ff. A. Qd hic dicit satis
vez videt cū iura q dicūt hanc di
stribucōem debere fieri paupib9.
sicut est dictū. c. cū tu. a extr. de ho
mi. sicut dignuz. a filia. nullam faci
ant mencōz de ista auctoritate epi
Et ad. c. cū sit. satis bene respōsum
videt. Nō obstant etiam alia in con
trariū allegata: qr in ipsis ñ dicit
q requirat auctoritas epi: ñ q epi
debet procurare q fiant hmōi distri
bucōes in pias causas. nō tamen
q nō possint sine eorū auctoritate
fieri. Immo in aliquib9 iuribus ex
psse dicitur q eps tunc se interpo
net cuz null9 est executor vel si est
qd debet nō adimplet. vt in pall.
l. nulli. a in. ff. fin autē p redemptio
ne captiuorū. a in. c. tua. extr. de re
sta. Posset tamen circa p dicta dici
q si distributio est bñ facta pau
peribus tūc non vicietur qr defue
rit auctoritas epi. Sz si fit facta ali
ter a iteruenit dol9 vel lata culpa
puta dedit suis cōsanguineis: vel
amicis qui nihil vel parū indige
bant: vel etiam scienter a dolose ele
git non eligendos q tunc epus po
test se intromittere vt iterū fiat le
gitime. Nam ad eius officiuz spe
ctat put dictuz est. Nec dicitur fa
ctum qd aliter factū est q debuit
extra de re. iur. qui ex timore. Et di
ctū est de lata culpa vel dolo. quia
fm Inno. in. c. sicut dignū. ext. de
homi. alia culpa in foro pniali nō
artat ad restitucōem. Sz de hoc la
tius dicet in se. c. Item puto q siqs
male distribueret nō excusaetur
qr interuenerit auctoritas epi. Nam
eps non habet se intromittere ne
gocio huic. nisi q bene fiat distri
butio vt dictū est. Ideo ambo cele
stes incurrerent iracundias. Cde
epi. a cle. si quis ad dedimandam.
ad fi. A

Restitutio. vij.

Vt materia hec melius in
telligetur. memorieq impmatur
aliqua ordinarie. summarieq vide
da sūt. videlicet. Qui teneatur ad
restitucōnem. Secūdo q tum tene
antur restituere. Tercio cui. Quar
to quando. Quinto vbi. Sexto qui
bus modis tollitur restituendi ob
ligatio.

Ad primū dicendu q ad re
stitucōem aliqui obligā
tur racōne illicite acquisicōnis. Et
ista illicita acquisitio aliqndo est
respectu cause aliquando respectu p
sone que nō potest dare seu non
pōt recipere: p sertim cum hoc cōtin
git in fraudez creditorū. Et de hijs
dictū est supra. restitutio. ij. xiij.
in addicōe. Aliqui obligātur ad
restitucōem racōne damnificatio
nis. Ista autē damnificatio aliqn
vtingit p cōmissionem aliqn per
omissiōem. Per cōmissionez vero
tollendo. deuastando seu impediendo

Tollēdo autē pletūq; cōn oēm vo
luntatē dn̄i rex. Pletūq; otra libe
ram volūtatē. Si otra oēm volūta
tē interdū dam: a hoc est furtū. de
quo dictū est sup̄. furtū. Interdū
palā: a hoc est rapīna. de q̄ s̄. rap
tor. a. Et ista rapīna aliqn̄ est mai
festa. sic̄ pz in aggressoribꝰ itineꝝ
Aliqn̄ coopta sub velamine belli
iusti cū sit iniustū. de q̄ sup̄. bellu;
q̄ñ. a. iij. vel p̄ textu iuste sme cum
sit iusta. de quo s̄. index. i. ff. iiij. p̄
sertim sub colore rep̄salia rum. de
q̄bus sup̄. rep̄salic. vel collectarū
seu tallia; de q̄bus sup̄. dn̄s. a ff.
tallia. Aut sub colore pedagiorū si
ue vecigaliū. de quo sup̄. pedagiū
Interdū vero aliq̄s accipit rē alte
riꝰ non otra oēm volūtatē eius: ꝗ
cōtra liberā voluntatē a hoc p vim
opulsiua. vel q̄si Vis opulsiua est
cum q̄sp metū cogit̄ aliq̄d dare.
Tūc em accipiēs cogitur restituē
vt. ff. qd me. cau. p totū. Sz nūq̄d
omis metꝰ causet hāc restituōz.
videt̄ q̄ nō: qr vam timoris nulla
est excusatio. ff. de re. iur. vam. Fa
cit etiā. ff. qd me. cau. l. metū. vbi
dicit non debere attēdi metū vam
hois: ꝗ qui merito in hoīe ostātis
simo cadat. In otrariū facit: q̄ eē
si nullꝰ interueniat metus: ꝗ solū
ob timorē reuerentie aliq̄d det̄ cō
tra voluntatē dantis. dat̄ repetiō
l. i. ff. que onerāde. ad si. ff. quaru;
rerū actio non datur. Ergo multo
magis qn̄ interueīt metus qualis
cuiq; q̄ metus magis cōtrariatur
volūtati dātis: a demōstrat maio
rem turpitudīnē a delictū in accipi
ente. Vñ qn̄cūnq; nō adest omino
libera volūtas dn̄i rerū seu credito
ris. rē accipiēs seu debitū non sol
uēs. semp remanet obligatꝰ ad
restituōem. vt a pz sup̄. restituō
i. ff. plt cum addicōe. Ad otrariu;
pt dici q̄ aut oditio metuētis nō
fit deterior. Et si nō adest iustꝰ me
tus ei nō subuenit̄. ext. de hijs q̄
vi. c. plt. vbi dicit̄ de religiosis q̄
busdā qui iurauerūt transire ad
artiorē religionē non p iustū me
tū. licet aliq̄ tutum circuienti fue
rint. q̄bus nō subuenitur: q̄ eoꝝ
cōditio non fit deterior. Et hāc rō
nem sentit ibi glo. Si autē metuē
tis cōditio fieret deterior. tūc si ha
betur respectus ad p̄sumpcōz. etiā
verū est q̄ ei nō subuenit̄. Nam cū
nemo p̄sumat̄ facile iactare suū.
ff. de pba. l. cuz de indebito. p̄sumi
tur q̄ qn̄ non interuenit iustꝰ me
tus. potius sponte q̄ coacte dederit
Et isto casu loquūtur iura q̄ requi
rūt metū qui caderet in ostantem.
Si vero loq̄mur de volūtatis verita
te: puta. q̄ ostat de volūtate cōtra
ria dantis. tūc omino quocūq; me
tu ductꝰ fuerit recipiēs ad restitu
tiōem tenetur. vt satis colligit̄ ex
p̄ dictis Et si affuerit metus qui ca
deret in ostantē non solū tenetur
recipiēs restituere: ꝗ etiā quicūq;
aliꝰ ad quem dicta res pueneriit
quocūq; titulo etiā oneroso: quia
hoc actio in rez scripta est a trāsit
res affecta. ff. qd me. cau. l. metū
Cum autē Ite m hoc casu metꝰ de
bet iudicari fm oditōnem p sone.
vnde a litera iudicat i muliere q̄ in

viro. vt notat glo. in. c. cum locū. extē de spon. a p cōsequens aliter in homie duro a forti. a aliē in fragili a molli. vt in sum. li. iiij. ti. xi. q. iiij.

¶ Quasi cōpulsiua vis est qn̄ nullo interueniente metus: ꝗ tn̄ ex tra voluntatē dātis aliq̄d extorq̄tur: puta ob reuerentiā: vt si patronus petit aliq̄d a libto: qd̄ libertus ex cedit nō voluntate mera: ꝗ ob reuerentiam ex qua nō audet negare. Nā patronus tunc tenet ad restitutionem dicta. l. i. §. q̄ onerande. ad fi. ff. quar rer actio nō dat. vbi etiā dicit glo. idem esse in vxore a marito a qꝫ vxor pōt reuocare renūciationem facta ob reuerentiā mariti vel etiā renūciationem iuris ypothece. Et idē dicit in clerico qui renūciauit p̄bende ob reuerentiā epi. vt ipsam renūciationem possit reuocare. Idē putarem in dno seu rectore vel officialibus a subditis a idem in similibus. Et sic quocūq̄ mō possumus exprelēdere nō esse de mera voluntate cedentis ad nos deuenire qd̄ alias nobis nō deberet. minuste tenemur a ad restitutionem obligamur. vt satis ex p̄dictis colligi pōt.

¶ Sed quid si q̄s cedit de suo alicui ob solam importunitatē petentis a nō ob reuerentiā vel aliam cām. ¶ Videtur qꝫ a isto casu teneat recipiēs ad restitutionem cum non habeat ex mera voluntate cedētis. In cōtrarium facit: qꝫ aliud est in cōcedēdo nō habere meram voluntatē: a aliud qꝫ ex post facto efficiat volens qui i principio fuit nolens. sicut Luce. xi. legitur de amico q̄ ab alio amico habuit p panes ꝓpter importunitatem petēdi: qui nō potuit habere i prima petitione. Potest tamē distingui qꝫ si donās ex post facto efficiatur mere voluntatis. donatio fit iusta qꝫ vult cum donat. qd̄ satis est. Sz si nec tempore dationis est mere voluntatis: ꝗ ideo dat vt tollat a te importunitatem importune petentis. recipiens tenet ad restitutionem: a hoc p̄sumit in dubio p quo facit. Ede peti. lo. fubla. l. li. x. vbi phi tet ne petant a principio lō damnatorum que sunt fisco acq̄sita. Et si aliq̄s obtinuerit sibi cōcedi nō valet cōcessio: qꝫ p̄sumitur p importunitatē obtenta. Ad idē extra. de rescrip. c. fi. li. vi. Fallit in pauper importune petente ab eo qui pōt ei subuenire: qꝫ tūc non dat repetitionem imo debet dās punire de tardatione a ita loquit qd̄ ponit Luc. xi. a Math. xxv. Sz quid si cōcedit aliquis alteri de suo qꝫ sperat sibi seruiri i aliquo ab eo cui cedit. ¶ Hanc cōcessionem esse licitam. Sz si accipiēs intelligit sibi cessum ex illa causa a possit sibi honeste seruire a nolit. puto qꝫ teneat ad restitutionem: qꝫ deficit causa cōcessionis a incipit habere extra voluntatē cedentis. Nō ob. l. si repetenti. Ede cōdato ob cām vbi oblitio in corde retenta nō inducit repetitionem: quia aliud est de iure poli: vbi iudicat secretū scientie a aliud de iure fori vbi regulariter non iudicatur de in

trinsecis. ext. de sp mo. c. fi. Alias
qlibet posset dicere. Cogitaui talē
cām: a lites fierent infinite. Prop
terea aliud iudicat de iure poli. xv
ij. q. iiij. c. fi. Vel etiā quo ad ius
fori pt dici q loquitur qñ od itio
nō apparebat. Secꝰ si apparet v
bis vel alio mō. ff. si cert. pe. l. certū
vbi dicitur nō interesse an ppriis
noibus res demōstret an ex circū
stāciis Et iō si recipiēs nō deserui
ret vel nō posset deseruire in eo qd
dās spabat. si a pncipio sciebat
odicōem inesse: tenet ad integrā
restitucōem. sicut si causa esset ex
pssa. vt pz ex pdictis Sz si non in
tellexit odicōem inesse nisi pꝰ con
sumptā rem dataz: non tenet nisi
inq̃tum ex ipsa factꝰ sit locupleti
or. ff. de peti. here. l. vt pz Itē aduer
tendū q in omi casu in quo sup̄ di
cū est dari repeticōez qñ q̃s debit
rem suā. pter q̃ in casu insti metꝰ
ipedit repeticio si solutio sit facta i
cām piam vt puta dotis. ff. de obli
nedi. l. cū is. ff. si mulier. vbi dici
tur q si mulier soluit quod crede
bat se debere a non debebat. si sol
uit in causa dotis ipedit repeticio
pter pietatem. Hoc puto intelli
gendum qñ dotis non fuit ex pte
recipientis: q nō pt q̃s licite retine
re qd dolose lucrat. ff. de re. iur. l.
nō fraudant. ff. nemo. a. ff. de dolo
p totū Itē nisi esset eadē vel maior
causa pietatis apud dantez. tunc
em ex pte dantis eēnt due rōes. s.
causa pietatis: a q suo errore spo
liatꝰ est: a ex pte accipientis vna
tm. Et due cause p̄ualent vni. i In
stit. de adop. ff. ß hodie. vbi dicit q
datꝰ in adop cōez non trāsit in ciꝰ
ptātem: ß si det auo materno. sic
q i eo occurrūt iura osanguitatis
a adop cōis Itē notandū q aliqñ
nō dat repeticio sb tracti vel abla
ti. vt in. l. v. in pn. ff. de alea. videlz
qñ de domo vbi retinet illicitus lu
dus tempe quo ludit quis aliqd
subtraxerit vel rapuerit. Nā dsm
domus pt etiā tunc ipune vel trā
re. vt ibi. Hoc tñ nemi osulerez
q faceret: q asi apud leges sit im
munis nō tñ apud illū qui Mat.
v. dixit. Si q̃s dixerit fratri suo fa
tue at. Itez hoc casu lz non teneat
restituē illi cui subtraxerit. nō tñ
pt ipse retinere. cū ex turpi causa
habuerit: a otra oēm voluntatez
dni rei. Vñ si nō restituat ei. tenet
saltē erogare paupibꝰ. ext. de usu
ris. cū tu. nisi forte dicat q pt sibi
retinē autoritate legis in penā lu
soris.

¶ Error etiā dantis cum ex
dubat ciꝰ liberaz vo
luntatē regulariter obligat accipi
entem ad restitucōem. cum a ipse
dans possit repetere. Circa qd di
stinguēdū est. aut datū erat om
mino indebitū a tunc omis error in
ducit repeticōnem. Et ita indistinc
te intelligat. l. cuius p errorē. ff.
de re. iur. Aut est omino debitum.
a tunc nullꝰ error causat repeticō
nem. ff. de condi. indeb. l. repeticio
nulla. Aut qd datur est debitum
non omni iure: sed iure ciuili tm:
puta. q debebatur p stipulacōez
eliisam p pactū de non petendo. qd

pactū qñ est nudū solūz tollit vīn
culū naturale q8 erat in stipulati
one: a nō ciuile. ff. de pac. l. si vnus
ff. pact9. Et hoc casu eodē mō ōmis
error inducit repeticōz. dicta. l. cu
ius. a sic accipiens tenet ad resti
tucōem. Aut q8 dat est debitū in
re naturali: ꝫ nō ciuili. puta qñ in
testamēto relinq̄tur legatū q8 di
minuit p. l. falcidiā. ſ. qñ facta sūt
tot legata vel fideicōmissa q̄ q̄rta
ps hereditatis apud heredez nō re
manet a hoc casu si soluēs errat in
facto: puta. qz credit bona hēdita
tis esse ampliora repetit. Imo. tñ
hoc casu dicit recipientē non tene
ri ad restituciōz in foro ꝛscientie: ꝫ
de hoc dictū est sup. restitutio. i. ff. x
iij. in addicōe in prin. Aut dās er
rat in iure vt qz credit se obligatū
ad soluendū ōnia legata. licet q̄r
ta ps hereditatis apud eum nō re
maneat: a tūc solutū non pt repe
tere: nec recipiēs tenet ad restituti
onez. Ead. l. fal. l. error. Predicta
tamen fallūt qñ aliquid solutum
fuerit in cām pietatis. vt patz su
pra. ff. primo circa fi. Cōtingit eti
am dāmficatio non solū tollendo
8 quo dictū est: ꝫ etiam deuastan
do. Et q̄litercūq̄ quis sic dāmfica
uerit primū vel occasiōem damni
dederit. ad restituciōem tenetur vt
ext. de iniur. c. si culpa. vbi dicit
Si culpa tua dātū est damnū vel
iniuria irrogata vel alijs irrogāti
bus opem forte tulisti. aut hec ipe
ritia tua seu negligētia euenerint
iure sup hijs satisfacere te oz. nec
ignorātia te excusat si scire debui
sti ex facto tuo iniuriā vel risum posse
ꝛtingere vel iacturā. Q̄z si aialia
tua nocuisse ꝓponas. nihilominus
ad satisfactōz teneris. nisi ea dan
do passis dānū velis liberare tripz
q8 tū ad liberacōz nō pficit si fera
aialia vel que ꝛsueuerūt nocere fu
issent: a quā debueras nō curasti
diligentiā adhibere. Sane lz q̄ oc
casiōez dāni dat damnū videat de
disse. secus tū est de illo dicēdum
q̄ vt nō accideret de ꝛtingentib9 ni
hil omisit. Et aduertēdum q̄ lz in
foro iudiciali q̄s teneat ad ēstitu
tionē ꝓpter damnū illatū etiam ex
ei9 leuissima culpa. vt. ff. ad acq̄l.
l. in lege acq̄lia. etiaz leuissima. tū
in foro p mali fm Inno. in. c. sicut
dignū. ff. eos. extra. de homi. ad fi.
mg̃ne glo. q̄s non tenet ad resti
tucōem nisi ex dolo vel lata culpa
ponēs exēplū vt siq̄s piceret ignē
in domū plenā stupa. Et idez videt
ibi tenē dñs An. de bu. nisi forte p
cesserit ꝛdēnatio. vt sup. restitutio
iij. ff. fi.

Predicta aūt dāmficacō
pt ꝛtigere aut
circa res aut circa corpus. aut fa
mam. aut mores. Si circa res. tūc
damnificās tenetur satisfacere p
rebus a in reb9 omne damnū illa
tū. dicto. c. si culpa. extra de iniur.
Si circa corpus Aut p verbera seu
p vulnera vel p mortē. primo casu
damnificās tenetur ad ōnis expē
sas factas in medicinis a medicis
a ad extimacōem opaz quibus
dāmficat9 caruit vel est caritur9.
Nō aūt fiet extimatio cicatricū

deformitatis corporis: qz liberũ corpus nõ recipit extimacõnem. ff. si q̃. pau. fe. di. l. ex hoc. a de hijs q̃ diec. vel effu. l. v. a. l. fi. et in. c. v. ex de iniur. q8 ad lrãm extractũ est ab Exo. xxi. ibi. Si rixati fuerit viriãc. Sedo casu qũ homo est mortuus si est seruus idem dicetur q8 de reb9 alijs q̃ fiat extimatio fm valorem serui. ff. ad. l. acqui. l. ij. in prin. Si est liber homo qz liberum corp9 non recipit extimacõem vt dictũ est taxat pena quinquaginta aureorũ. ff. de hijs q̃ deiec. vel effu. l. v. a hoc nõ occurrit interesse: ꝯ solũ penam. vt notat glo. in dicto c. v. de iniur. Et loq̃tur eo casu qũdo sine dolo homicidiũ factũ est. Naz aliter corpaliter homicida punit l. cornelia. de sicca. vt pz. ff. ad. l. cor. de sicca. p totum. Et qm̃ illa taxatio quinqginta aureorũ est pena. non debet in foro oscie nisi precesserit odemnatio. vt sup̃. restitutio. iij. fi. Verũtamẽ si aliquorũ interest. tenebit eis homicida ad interesse multomagis q̃ vulneratus ne al' peius ppetrans videat melioris oditionis. cõtra. l. nõ fraudãtur. nemo. ff. de re. iur. a vt etiaz satisfiat damificatis sicut decz. ext. de iniur. c. fi. Et qm̃ damnũ illatuz est ex omissiõe fiet extimatio etiã interesse extrinseci. ff. de ac. emp. l. iulian9. in prin. Et sic homicida tenebit alere filios occisi: a alijs subuenire quib9 occisus verisimiliter potrat a tenebat subuenire a subuenebat a hoc fm arbitriuz homiri. vt sup̃. restitutio. i. xi. a xij. Si damificacõ est circa famã multomagis ei9 debet fieri restitutio q̃ rerũ sublataz. qz fama preponderat reb9. ff. de re. iur. l. si in duabus. de quo sup̃. detractio. xiij. cum addicõe. Si circa mores. dicẽdũ q̃ corũpens alioz vitaz facto dicto: vel exẽplo. ad restitutiõem magis tenetur q̃ diffamator cuz sine fama possim9 saluari: sed nõ sine bona vita vel cõscientia. xij. q. v. nolo. a plusq̃ ali9 quicũq̃ damificator. in q̃tum anima mcõpabiliter ponderat õmib9 tpalibus etiã corpalibus. xxiij. q. iij. si habes. Vna. vi. q. vi. ex merito. dicit detractores sũt qui vitam moresq̃ bonoz corũpunt hijs q̃ substãtias alioz pdiaq̃ diripiũt Ideo talis corũpẽs iuxta posse ad bonos mores reducere tenet quos corrupit a si aliud non pot saltem oret a orari faciat: a alia bona que pt agat tam p pnia q̃ vt sup̃ hoc impetret diuinã gratiam. Qũq̃ etiã tenetur ad pecuniaz interesse. puta si seductorie vel violẽtur aliquã stuprauit. extũ de adul. c. v. vt si ex hoc mourit aliquod pecuniariuz damnũ vel etiam p recõpensatiõe iniurie. vt in simili de fama dicit Tho. ij. ij. q. lxij. arti. ij. Sed hec recõpensatio cuz sit pena nõ debetur in foro cõscientie nisi pcesserit condemnatio. vt sepe ostẽsuz est Tercio damificatio irrogat impedi endo vt ei quis iuste impedit aliquem a cõsecucõne alicuius iusti emolumẽti. nam tenetur ad omne interesse damificati. vt patet sup̃.

restitutio. ij. ff. Et ad pdicta debet
attendere qui qtidie pcurat ne offi
cia vel bnficia alijs detur vel pter
odiū vel vt ipsi impediētes seu co
ruz amici ea obtineāt lz qnqz sint
min9 ydonei qp ipsi ipediti Ite impe
diētes iusta muneā vel eleōsinas
fieri fortevitupando psonas: vel
alio mō vel ipediētes ouuamina
artificib9 vel alijs vn possint viuē
a silia faciētes de qbus nullā faci
unt ocsiam. Etsi ipediēs ne qs ose
quat omodū tenet ad restituēdū
poti9 tenet impediēs ne quis oseq
tur suū. vn. xiiij. q. vi. si res. Aug9
dicit Illud euidentissime dixerim eū
qui p hoie ad hoc interuenit ne ma
le ablata restituat a q ad se ofugi
entē qtum honeste pōt ad reddēn
dū nō opellit sociū esse fraudis a
crimis. Nā misericordi9 opam no
strā talib9 subtrahim9 qp impedi
mus. Et ad hoc attendāt omis ad
uocati: a pcuratores. a officiales
curiales a ciues impediētes aliqs
a oscutiōe iusticie: qr tenētur ad
restituēdū ez damnū passo. Nō ob
stat pdictis qp nō videtur damnū
pati q impedit a lucro. ff. de dam.
infec. l. pculus: qr ibi loquit quo
ad eū ad quē ptinebat tale lucr
qr ē suo pt facere q cquid vult. Se
cus q ad terciū ad quē nō ptinet
vt satis ex pdictis pt patere. Etsi
pdicta obtinēt in tpalib9 forti9 in
spualib9 mqtū fūt pciosiora Vn
non solū ipediens omodū spuale
obligat: ꝫ etiā q nō adiuuat ad
illud oseqndū etiā inimicū Vn in
omk. ferie. iij. dnice. iij. in qdrage

sima loqndo de ouiciāte Aug9 ait
Tu vides frēz tuū pire a negligis
pior es tacēdo qp ille ouiciādo. Si
g in nos aliqs peccat: magna cu
rā habeam9 non p nobis. Gloriosuz
est enī iniurias obliuisci. Sz obli
uiscere iniuriā tuaz nō vuln9 fris
tui. Et ex hijs pz qp ipediēs aliquē
a seruitio dei vel ingressu religiōis
tenet deo cui subtraxit aiam illaz
ecclie cui subtraxit militē pliantez
Potuisset enī forte multū pfuisse
eccē verbo a exēplo Tenet etiā im
pedito cui abstulit regnuz celoz.
Nā iuxta ter. in meditacōib9 ad
religionē vocari est ab infermi por
ta euocari a ad portā pdisi addu
ci Tenet a religiōi cui subtrahit
cōmilitonez ad interesse spūale a
tempale. Et ideo obligat reducere
subtractū ad eum statū vnde eum
retraxit: a si non potest tenet eum
cōtricōne satisfacere deo a ecclesie
a impedito a religiōi etiā ad ire
esse pecūmariuz. qtum sēdm exti
macōem verisimile dubij euent9
potest discrete estimari qp pfuissz
religiōi sēdm cōdicōnem psone
vt in simili patet sup. restitutio. v
ff. xij.

Et etiam sciendū qp ad resti
tucōem tenetur nō soluz
damnificās primum pdictis mo
dis. s. tollēdo. deuastando. vel impe
diendo p seipm: ꝫ etiā qui damni
ficauerit p aliū: vt si qs mādaret
damnificari. quo casu tenet a mā
dans a mādatarius. ff. de minr. l.
si solū. ff. si mādato. imo etiā si ad
iples exēdat fines mādati: tenet

ad ōmia rōne ꝯsequētie vt ím. c. fi. ext. de homi. li. vi. vbi dicit q̃ mā dans aliquē verberari lz phibuerit mutilari vel occidi: tñ tenet si mutilet vel occidat a efficit irregularis: q̃ poterat cogitare illud seq̃ Et facit ad multa. Et nō solū mādās: ſ a ratificās maleficiū factū noie suo: tenet non tm ad pctm: ſ etiā ad ōmia alia. extē. de sen. ex co. cui quis. li. vi. vbi ratificās verberacōem dericī factā noie suo excoicationē incurrit ac si mādasset Secus si nō fuisset facta noie ratificātis: q̃ tūc lz peccet ratificādo. nō tñ est excoicatus: vt ibi Jtē tenet quis ꝯ ōm dāno dato ab alio seu alijs q̃ sine ipō factū nō fuisset vt supra restitutio. iij. ím princi. a J. primo

Et non solū ad restitutiōem quis obligat cōmittendo vt dictū est: ſ etiam omittēdo cuz distinctōe. q̃ aut quis obligatur solo intuitu pietatis ad aliquid faciendum. aut aliqua specie obligacōis. Primo casu lz quis omittendo peccet nō tñ tenetur ad aliquā restitucōem. vt si q̃s non tribuat elemosinam ím digētī Math. xxv. Nā hoc casu nō obligat quis aliqua obligacōe quo ad hoies: q̃ ille cui debet fieri possit aliquid directe petere Vñ lz quis ex pietate teneat ím q̃tum pōt defendere proximū. xxiij. q. iij. nō ínferenda tñ p ista defensione potest pōci uz accipe. ff. q̃ me. cau. l. metum J. ſ licet Q̃ nō esset si ad hoc apud hoies efficaciter obligaret. Nam accipiens pōciū vt faciat id ad q̃ obligat. putavt restituat rez sibi commodatam vel aliquid aliud. ad restitucōem dicti pōcij tenet: q̃ turpiter accepit. ff. de obl. ob turpe cau. l. fi. Quo ad secūdū casum sciendū q̃ triplex est spēs obligationis. viz naturalis tm. ciuilis tm a naturali a ciuilis sil. Naturalis est q̃ ex ipsa natura cōis est oib9 hoibus: puta. q̃ q̃s obliget ex p missiōe. Naz nil tam cōgruit hūane fidei q̃ pacta seruare. ff. de pact. a ím pñ. Ciuilis est q̃ nō a natura ſ ab hib9 ad moralē vitā ínuenta est: putavt q̃s obliget post bienmū ex cyrogēplo a se facto. lz ní hil accepit. Naturali a ciuili qñ ín vno actu vtreq̃ ocurrūt vt i stipulacōe. Nā ibi est naturalē que cōsistit ím ꝯsensu ptiū: a ꝯuencōne Jn est a ciuil respectu solēnitatis a ciuili iure introducte. Et de hijs obligacōib9 a ij tētur ín Jnsti. de obli. a ibi i pñcipio p glo. Aut ꝯ quis est obligat9 naturali tm. aut ciuili tm. aut vtraq̃

Bi naturali tm quis obligacōne tenetur ex omissiōe tenetur: a debet illud dare seu facere ad q̃ obligat. sicut est q̃ debetur seruo ſm Jnno. ím. c. quia pleiq̃. ext. de immu. eccle. vbi mlta de hac materia pōnt. Hoc em casu non pōt habere seru9 quo ad se nisi naturalē: q̃ q̃ attinet ad ius ciuile seru9 pro nihilo reputatur. ff. de re. iure. l. q̃ attinet. Jtē de ret hoc dñs seruo: puta q̃ pmisit sibi. Nam si dñs non pmisisset vel

alias debuisset. nō deberet seruo: ſ
ipſi dño. cum oia acq̃sita p seruū
acq̃rant ipſi dño. in Insti. p q̃s p
so. nobis acq̃. §. i. Et ex hoc dcō Jn
no. pōt colligi q̃ q̃ ad forū pmale
potiū atq̃ dim̄ naturalē equitatē
q̃ iuris hūani seu ciuile ſ utilitatē
Et ideo qñ q̃s nudis v̄bis pmittit
aliq̃d daē vel facere. lz de iure ciui
li nō obligeē. ff. de pac. l. iuris gē
tiū §. ſ nulla. a. Ceo. l. legem. tñ q̃
ad forū pmale teneē implere p mis
sū: q̃ quo ad obseruātiā iter sim
plicē loq̃lam a iuramentū de nō
facit differentiā. xxij. q. v. iuram
ti. Et facit extra de pac. c. a. Sed vt
meliū intelligaē qñ naturalē equi
tas i foro pme pualeat ciuili iuri
distīnguēdum est. q̃ aut ius ciui
le nō obstat naturali vt in casu p
posito. Licet enim nō adhibeat ius
ciuile vinculū suū inter obligatio
nem serui a dñi vt seruus possit a
dño petere: tñ non obstat natura
li Vnde si dñs soluat seruo iā libe
ro facto. non pōt repetere. ff. de con
di. indē. l. siq̃ dñs. Et tunc pualet
eq̃tas naturalis vt pactum est.
Aut ius ciuile obstat naturali Et
si quidē ex causa. pualet ius ciuile
Et principes pñt ex causa contra
ius naturale statuere vt notat Jn
no. in dicto. c. q̃ pleriq̃. circa me
dū magne glo. v. Secus autē in
alijs: a pōnit exemplū in pscripti
onib̄. Et hoc verum nisi ius ciuile
cōtraiceē etiā iuri diuino: q̃ tunc
licet causa iuris ciuilis esset suffi
ciēs quo ad gubernacōem tempa
liū. tñ ex eo q̃ obstaret eterne sa
luti pualet ius naturale q̃ cōcor
dat cum dīno: q̃ generaliē omni
ostitucōni a ōsuetudini derogādū
est q̃ absq̃ pctō mortali nō potest
obseruari. ext. de pscrip. §. fi. Pro
ptrea lz ius ciuile nō requirat to
naz fidē in pscrip cōmib̄ nisi in pn
cipio. tñ ius canonicū a diuinū re
quirit p totū tempū. dicto. c. fi. Si
ne causa aūt non pōt ius ciuile cō
tra naturale. i Insti. de iure natuā
gē. a. ci §. ſ naturalia. Et iō nec hō
nec hūana ostitucō posset statuē
q̃ q̃s possz tollē alienū: ā ñ reddē
aut nō seruaē licitas ouencōes. ñ
ex iusta causa aurgēti. q̃ non vení
ret cōtra ius diuinū a detrimentū
salutis. puta si fieret ad punēdū
delictū alicui vel ptēr vtilitatem
publicā vel ne ipediremē meliora
Quia cōis vtilitas debz priuate p
ferri a maior vtilitas minori. ext.
de postu. tone.

Si vero q̃s ciuili tm iure ob
ligetur: puta. p cyro gra
phum vel alias autenticā scriptu
ram. in qua cōfitetur se recepisse
q̃ nō recepit a sic nulla equitate
naturali tenetur. tūc in foro cōsci
entie nō obligatur secdm Jnno. in
c. quia pleriq̃. extī de imu. eccle.
Idem dicit ibi Jnno. qñ quis obli
garetur ex sentētia iniusta: q̃ tūc
etiā nulla rōe naturali teneē. Nec
hijs casib̄ ius ciuile obstat natu
rali: ſ tm ptēr ignorātiā facti hō
statuit. Si enim apparet pecuniā nō
esse numeratā vel sentētiā iniustā
puta p cōfessiōem aduersarij eti
am in foro ciuili non cogeretur.

vt ibi notat Iuno. Veritatem dubietate facti instante si cogere p iudice soluere tz parere. vt a ibidem dicit.

Si autem aliquis obligere iure naturali a ciuili. tenere facere omino illud ad qd obligat Etsi omittit facere. tenet ad interesse pti siue obligere ex conuentione solem. ff. de re. iudi. l. si qs ab alio. §. si. vbi colligit regula q promittes aliqd facere si non faciat succedit obligatio ad interesse. siue ex contractu reali. vt emptione. venditione. locatione. conductione mandato. societate commodato. ff. de ac. emp. l. v in pn. vbi pz q vendito: ñ tradens rem venditam tenet ad interesse Vtz autem prise cogat tradere rem venditam tz sit magna qstio inter doctores vt nota. in dicta. l. v. vbi etiam disputatur p glo. puto tñ q sic sicut lit ep tra maxime in foro pnali in qpsa obligat etiam ex sola naturali obligatione. vt sup. §. ix. Que naturalis obligatio orit etiam ex nuda promissione. ff. de pac. l. v. a nihilominus obligat etiam ad interesse qd esset vltra rem. Et de sen. q pro eo qd interest pte. l. vna Item si qs detinet rem alienam obligat ex omissione vt omino cogat reddere. ff. de rei ven. l. q restituere Item ex omissione obligat qs tacite assumpte seu omisse sibi curam administrationis alicui. Et de negges. l. tutori. vbi dicit q tutor a curator tenetur omnia negocia sibi commissa gerere. a. Et mandati. l. in re mandata vbi dicit q omne omissum a neglectu in re quam qs accepit in curam suam non est culpa vacuum. Et ideo oes dni tenentur de omnibus damnis commissis p eorum subditos non tm eorum consensu: sed etiam negligentiali. Idem de officialibus a rectoribus puniatur. ciuitatum a locorum. Idem in omni gubernatore familie. vt maritus p vxore: a pr p filijs: a dns p seruis si eorum interueniat negligentia: qz tenetur ex officio curam hñe. Nam etiam consentire videt errati q ad rem cada q contigi dñt non occurrit. lx xxiij. di. consentiens. Et facit. xxiij. q. iiij duo ista. Facit etiam. Et de iudi. l. sacrilegium vbi dñt q iudex tenet ad reficiendas expensas pti si omisit qd erat sui officij. viz condemnare alteram pte in expensis. Bñ g attendat dñs a alij rectores locorum q non solum tenet de homicidijs a furtis a rapinis a alijs malis q sub eorum iurisdictione fiunt si fiat ex eorum malicia. de qbus Isa. i. dicit. Principes tui infideles sociij furum: sed etiam si fiant ex eorum negligentia licz ignoranter. Oro p dictis etiam facit qd habet in Insti. de obli. ex quasi delicto. §. i. vbi dicit q dns domus seu habitator tenet de hijs q habitantes in illa domo. cum ipso deiecerunt extra domum si ex hoc aliquez damnificauerunt. Idem dicit. ff. de hijs qui deiec. vel effu. l. v. §. i. Item ad hoc: qz dñt iniusticia ptiens qui secum socios iniustos detinz seu officiales. in Autem. vt iudi. sine q quo suffra. §. eos. v. a non solum ipsi. coll. ii. Ex hijs oibus pz q p sidentes alijs regimini seu gubernationi non solum tenentur de omissis p subditos qbus consenserit: sed etiam

fuerint negligētes. Immo q̃ plꝰ
est tenētur etiā de damno dato p
eoꝝ aiālia bruta si p̃ cessit eorum
culpa. alʒ sufficit illa dare. ff. si q̃
pau. feci. dica. l. i. §. i. a extra de iu
iur. a dā. da. c. fi. Itez p seruis dm̃
si nō fuerint in culpa tenētur aut
dare seruos pro noxa. aut reficere
damnū. Pro filijs autē pater i ni
hilo tenet: ꝯ filiꝰ castigatur. in In
sti. de noxa. ac. §. fi. Sz hec erit diffe
rentia inter filiuz a seruū a bruta
aiālia: qꝰ in brutis p̃sumitur dñs
culposus. si animalia sic ꝯsueuerī
facere: a nō p̃batur q̃ dñs adhi
buerit debitā diligentiā. dicto. c.
fi. de iniur. Sz in filio a seruo non
p̃sumit culpa patris a dm̃. nisi p
betur: puta. qꝰ fuerunt scientes a
non phibuerūt cum potuerūt. ff.
ad. l. acquil. l. in lege acquilia. eti
am leuissima. a. l. se. Et est racio:
qꝰ animalia cōsueuerūt magis ꝯ
freno teneri. Serui autē non tm̃ a
minꝰ filij. Verūtamen p̃sumit cul
pa patris a dm̃. si filius vel seruꝰ
dat damnū in eodem loco in quo
habitat simʒ cum eis vt p̃tactum
est. viz quando picit extra domū
in qua simʒ habitat. Similiter a do
minꝰ administratoz seu rector loco
rū videtur indubio culposus ex de
lictis omissis a secū habitantibꝰ
officialibꝰ a seruitoribꝰ. dicto. §.
eos. in Auten. Et p̃dicta faciunt q̃
fauētes vsurarijs vel etiaz nō phi
bentes vsuras exercēri vel nō com
pellētes ipsas restitui cuz possint
a habeant ex officio teneātur ad
restitucōem. qꝰ etiam dicit infra.
vsura. vi. §. qꝰ de regibꝰ. Item fa
ciūt q̃ absconderētes vel non exhi
bētes instrumēta vel publicas scri
pturas aliorū vel cōes libros raci
onū teneātur ad interesse partis
maxime si ex officio ad hoc tenebā
tur vt notarij a iudices. C. de eden.
l. is apud quē. Item argentarij a
campsores a facientes cōes racōes
Et hec omia p̃bant. ff. de eden. l. ar
gētarij in principio. a. §. cuz autē.
Ducuscq̃ dictū est qui obligātur
ad restitutiōem. Nūc dicendū est
q̃tum teneātur restituere. Et dico
q̃ quilibet tenet restituere quic
q̃d habet de alieno siue qꝰ ad ali
um spectat a q̃equid altri debz si
ue ex otractu vel q̃si. siue ex delicto
vel q̃si. siue ex testamēto vel ex q̃
cūq̃ alia causa honesta. xiiij. q. vi
si res. ff. de iusti. a iur. l. iusticia. §.
iuris p̃cep. siue obliget iure natu
rali a ciuili. siue naturali tm̃. a qn̄
q̃z etiā obligatur ciuili tm̃. puta
ꝓter sentētiaz. vt supra. §. ix. a se.
Item nō solum obligat ad pnci
pale debitū: ꝯ etiam ad totū oīs
viz ad restitucōem rei cū fructib
de quo sup̃ restitutio. i. §. iiij. in ad
dicōne. Et vtrū possit cōputare ex
pēsas factas in re. hētur sup̃. resti
tutio. i. §. v. cū addicōe. Item tenet
ad omē interesse creditoris. de quo
sup̃. restitutio. i. §. iiij. in addicōne
v. ad p̃dictoz. Item tenet ad omē
damnū non solū qꝰ ipse debit p
se vel p aliū: ꝯ etiā qꝰ datū est ab
occasiōe sui. ita q̃ sine ipso verisi
militer nō fuisset datuz. de quo su
pra. restitucō. iij. in pncipio. a. §. i.

cum additione. Tenet etiam ad
oē damnuz datum a subditis ob
eius negligentiā. de quo s. ff. xi. v.
item ex omissione.

Cui aūt facienda sit restituco
distinguendū est q aut
inueniunt creditores vel eoz hēre
des: aut nō. primo casu ā obliga
tio ē realis. Et de hoc dictū est sup
restitutio. i. ff. i. in addicōe: vbi sil'r
dī qn aliquid receptū est ex turpi
cā. Aut obligatio ē psonalis. a de
hoc sup restitutio. i. ff. pen. in addi
cōe. Secō casu qn nō inueniuntur
creditores vel eoz hēredes qd fit a
gendū dictū est s. restitutio vi. in
prin. a ff. i. cū addicōe

Qn vero restitutio facienda
sit de hoc dictū est supra
restitutio. v. in prin. in addicōe. Item
vbi deberet fieri vide supra restitu
tio. vi. in prin. in addicōe. v. quo
ad secundū

Restitutio. viij

s. quib modis restituēdi
obligacō tollat. Et dicendū q qtu
or modis principaliter viz absolucō
ne. solucōe vel quasi. rei interitu a
cessione.

Quo ad absolucōem scien
dū est q sufficit debi
tori q sit absolutus a creditore cui
bono suo non ē interdcā admi
nistratio sicut minoribus furiosis a p
digis. Nā in re ppria quilibet ē mo
derator a arbiter. Ema. l. in re mā
data. a sufficit debitori satisfacere
fm voluntatē creditoris. l. inē cās
ff. alesse. ff. mā. Non tn intelligit
satisfecisse si vnus pmittit creditori
soluere p debitore etiā de voluntate
creditoris: sz vterq est obligatus ni
si expresse agat vt nouet obliga
tio de priore debitore impmissorē.
Ede noua. l. fin. Et ista absolutio
dz p cedere de mera voluntate credi
toris. Alī non vz vt supra restituco
i. ff. pen. cū addicōe. a ideo in c. qm qm
de vsuris li. vi. dns Pe. de anchaā
st fm by. q ad hoc q psit absolu
tio seu remissio reqritur q pecunia
sit pata restituco mi. q debitor sit
patus satisfacere fm q obligat a
creditor ex mea voluntate remittat
Et si veraciter creditor ex libera vo
luntate remittit vz absolutio: licz
etiā debitor nō habuerit debitaz
dispositōm ad restituendum q in
translacōe dnij rex seu circa ipas
res attendit plus voluntas dm ea
rum qm alterius in insti. de fur. ff. pla
cuit: vbi dī q accipiens rē alienā
liz putauerit dnm non pmissuz:
si tn pmittat furtum non omittit
nec ad restitucōm tenet: nec dns
pt petere obstante sibi sua volun
tate. ff. de fur. l. inter ōs. ff. pen. sed
tn debitor tenet de pdō pter ma
lam intencōz: vt etiā pōt colligi s
restitutio. i. ff. pen.

Bed nunqd osiliū etiā vle
pōt remittere qd deberet
singulari psone ostra eius voluta
tem. Re fm imo. in c. nrā: ex. de in
iuri. q sic. si deberet iure ciuili tm vel
ex statuto vel alio hmōi. Secus si
deberet iure nāli. qd pt intelligi in
ex cā. Ex cā enim ius ciuile pōt cōtra
ius nāle vt notat idē imo. in c. qi

ecclesiarum: ex. de osti. a glo. in. l. fi.
Esi otra ius vel vti. pub. vbi etiam
tenet q publica vtilitas sit licita
ca vt tollatur qd alteri debet etiam
iure nali. de quo etiam s. restitutio
vij. ij. ix. v. sed vt melius. Et faciunt
ad multa a maxime in restitucone
damnorum datorum in bellis ciuilib9
vel inter terram a terram inuicem. Vtrq
ciuitates super his valeant dispo
nere a remittere. Et videtur q sic si
publica suadet vtilitas puta ne ca
rerent omodo pacis. Verum tn q
casu talis remissio fieret ex malicia
vel ptinacia aduersariorum qui no
lunt damna resarcire: nec iuri stare
sed potius bellare non pesset in con
scia illam exto: qntibus vt a prime
tactum est Vnde tutius videt a ordi
natius a magne vtilitatis q vniuer
sitas vtri usq sexus p presidentes
solenniter conuocet ad predicacom
vel alio congruo loco a tpe a opeten
ti termino: a vnus ponat si pso
ne de ceu vniuersitatis inuicem seu per
somis alterius vniuersitatis cum quibus
bellum habuerunt seu discordiam: spon
te a libere remittunt omem iniuriam.
damnum a interesse a omem illud in q
i preritum vsq ad pnsens sibi obligare
tur: preter pp occasione otracto9 vel
qsi seu relictorum in vltima voluntate
cum quadam tn ronabili a pia modi
ficacone: viz q incerta plene remit
tant: ita tn q debitores quibus fit e
missio iuxta comodam eorum faculta
tem fm oscias eorum de dictis incer
tis erogent in pias cas. Certa vo
vsq ad aliquam puam qntitatem
sic remittant. Illa vero que sunt
minoris quantitatis impotentibus
remittant quousq omodo poterit
restituere: ita tn q creditores non
sint in eqli vel maiori indigentia qm
ipsi debitores. Ceteri vero q pnto
modo restituere restituant. Et siquidem
ad predcas omes expresse osentiant
bene est. Si vero aliq dissentiant: q
ad illos non valebit remissio. ff. de
rei ven. l. q de tota nec etiam quo ad
eos q bonorum suorum administracom;
non hnt vt sunt minores a fatui et
sic es: nisi forte manifesta a reputa
bilis ca publice vtilitatis aliud exi
gat. Propter hoc enim ipsi rectores
vniuersitatis remissionem facere pos
se vident: vt a preonsum est. si at
de aliquib9 dubitat vtrum non osese
rint: prefiget per rectores certum ter
minum infra quem q nolunt osentire
exprimat dare intencom suam cui
dam ad hoc deputato: vt redigant in
scriptis a manifestent vniuersita
ti vt sciat respectu quorum nonvz re
missio. aq infra terminum non otra
dixerit: nisi ronabili ca excusetur:
haberi dz p osentiente: ar. c. a ex.
de ofes. li. vi. vbi di q non tnens
positio mibus post ammonicoz sibi
facta hi p confesso. Et si predca dili
genter attendant a negocium tene
ducat. exonerant oscias a multi
plicibus a grauibus oneribus petenda
rum indulgentiarum a restitutionum
faciendarum Vtrum autem dm qui hue
runt inuicem guerram possunt opositi
onem vel remissionem facere de damis
datis subditis eorum hes s bellum i. j.

Tollitur x. cum addi.
etiam obligaco

solucõe vel q̃si solucõe. Et quo ad
solucõm sciendũ est q solutio d̃z
fieri ꝛgruo loco a tpe. C. de solu. l.
obligacõe. Item d̃z fieri rei q̃ debe
tur. Alia em̃ mutuo creditore sol
ui non pot̃ in msti. qui. mo. tollat̃
obli. in prin. nisi res illa nõ posset
prestari. tunc em̃ d̃z solui extima
tio. ff. de condi. fur. l. in re furtiua.
Item̃ reddi d̃z res non deteriorata. l.
iij. §. si reddita. ff. ꝛmo. Ibi em̃ d̃
q nonvidet̃ res reddita q̃ deterio
rata reddit̃. Imo si eet res furto vel
sil̃i mõ sublata d̃z reddi cũ oi me
lioramento: quo meliorata ẽ etiã
p ipsum male fidei possessorẽ: acsi
eã meliorasset dñs. ff. de ꝛdi. fur. l
ex argento vbi d̃ sic q si ex argẽ
to furtim sublato fiant p furẽ po
cula seu vascula: fiet extimatio cõ
tra furem nõ simplr argenti ꝫ po
culoꝝ: liz sint facta p furem. Item̃ si
q̃s furatus ẽ seruũ puer fiet exti
macõ adolescentis: licet creuerit a
pud furẽ ipsi⁹ sumptibꝫ. a hoc fac̃
ꝛtra furantẽ aialiavt det̃at illa red
dere fm maiorẽ extimacõz q̃ vnq̃
fuerint: dcã. l. ex argento. a hoc in
foro iudiciali. in foro vero pmali
sufficere videt̃ q restituat̃ primo
oẽ intresse: vt s̃. restitutio. i. §. v.
nisi secuta fuerit sma cõtra debito
rem: vt s̃. restitutio. iij. §. fi. vel ni
si res sic meliorata deuenerit legi
time ad manus dm̃. tunc em̃ videt̃
q non obliget̃ etiã in foro pmali
ad restitucõz sumptuũ in re facto
rum cũ ipse debitor non possit ab
eo petere. Naz dolo facit q̃ petit q8
nõ hz restituere vt in c. dolo. ex. de
re. iu. li. vi. In iudiciali etiaz foro
fallit q8 dictũ ẽ quo ad bone fidei
possessorẽ q̃ nõ d̃z remanere in dã
no: sed solũ tenet̃ in q̃ntum fact⁹ ẽ
locupletior. ff. 8 peti. here. l. vtq. ni
si respectu precij pncipalis q8 nõ
pt̃ repetere a dño rei quã emit ab
alio vt sup̃ restitucõ. iiij. §. fi. Qñ ve
ro pecunia debetur tunc nõ sufficit
ptem soluere: qr ipsaz creditor iu
ste pt̃ refutare. Nã pticularis solu
tio solet non puo mõmodo afficere
creditorez. ff. fami. hercis. l. pla
ne: nisi qñ debitor non putaret se
plus debere q̃ q8 offert. Cogit̃ em̃
tunc creditor oblatũ accipe. ff. si
cer. pe. l. quidã extimauerunt. Item̃
aniaduertendũ q si etiã alter sol
uit p debitore liz inuito liberat eũ
Nã ignorantis a inuiti ꝛdicõz me
liorẽ facere licet. ff. de neg. gest. l.
soluendo. Qualiter aũt debet satis
fieri p vulnere vel homicidio: siue
dãno fame siue mor: dictũ est su
pra restitutio. viij. §. v. Item̃ si princi
palis: vel aliq̃s eor qui tenet̃ sol
uerit in totum: vtq ceteri liberent̃
a qualiter; vide supra restõ. iij. §.
ij. cum se.

Quali solucõe vero fit sa
tisfcõ: qñ creditor
nõ vult acceptare q8 offert̃ legiti
me ꝛgruo loco a tpe a fm modu
dictũ supra §. primo. Tunc em̃ si
q8 offert̃ ꝛsignetur a deponat̃ in
ede sacra vel apud aliũ quẽ index
adit⁹ determinauerit liberat̃ debi
tor acsi soluisz: dummõ tale depo
sitũ ñ reaccipiat. C. de solu. l. obsi
gnacõe a de vsu. l. acceptã

¶ Sed quid si debitor non pt solvere seu restituere: nunqd teneat petere a creditore veniam seu dilationem. Re. Videt q sicut sup restitucō. ij. ff. i. Sed dic latius fm glo. ray. a in sum. li. ij. ti. v q. xxiiij. q damnificas primū tenetur petere veniam p seipsum si pt a audet vel si non audet p interpositam psonā que dz subticere nomen a circūstantias psone p qua intercedit si timeatur periculū seu scandalū. Offendens enim dz reconciliari offenso Math. v. Sed si ille q damnificatus e nescit hoc nec sciuit liz tutius sit petere veniam mō predicto qm satisfacere non pōt: non tm tenet: q non e in mora in hoc casu quo ad diuinū iudiciū. Hoc etiam obseruandū credo esse: vbi aliqs debitor e alterius ex otractu vel qsi ex otractu. Et sic dist inguendū est hoc etiam obseruādū in regularibus q recolunt se esse debitores alicui ex eo qd fecerit in scl'o. Hec ibi. Puto q qn aliquis damificauit proximū: a scit a damificato psona damificans: sp qntum pōt fieri dz reconciliari primo Math. v. a hoc petendo veniam vel quibuscuq alijs licitis modis p se: vel p mediam psonam fm q pt sine periculo fieri vt a dicit glo. ray. etiam post satisfcōz dami. Petere vero dilationem vel remissionem debiti sic puto q sit n cē in qntum ptineat ad reconciliacōz primi cū predictis circūstantijs: in qntum possit omode a sine scandalo fieri: al' credo q sit de cōsilio non aut de necitate quo ad impotentes satisfacere: q satis ipsa impotentia excusant. ff. de re iu. l. impossibilium a xiiij. q. vi. si res

¶ Rei interitu tollit etiam obligatio: de q aliquid dictū est s. restitucō. i. ff. vij. Sed latius distinguendū est: q aut qs obligatur in gne: aut in spē Si in gne puta q dz aliquam qntitatem vel bouem vel a finū seu aliud aial: non hoc vel illud: sed in gne: tunc liz omnes res debitoris peant igne vel alio mō: tm remanet obligatus. l. in cē diū. Esi cer. pe. vbi dī q incendiū rei debitoris non liberat ipsum ab ere alieno. Et est rō: q hoc casu nō aliq res sed psona ipsa e obligata. a qsi vulgariter apud ipsos iuristas dī, Genus perire nō pt. p ter qd in gne obligat rei interitu nō liberat: de eā. l. incendiū. Qd rei est n precederet obsignacō debite facta q hz locū solucōis. de quo s. ff. iiij. Qn aut debitor obligat in spē: puta ad hac rem vel ad illam sp liberat rei interitu nisi fuerit in mora vel nisi cauerit interitū. ff. de verbo. obli. l. si ex legati cā vbi dī q deteneus hoie ex legato vel pmissione a moriat antequ petat ab ipso: liberat nisi ipsum occiderit. In mora aut sp intelligit obligatus ex delicto. ff. de obli. fur. l. in re fur. ff. i. Si vero qs obligat ex otractu aut e adiectū tps aut nō. primo casu tpe transacto statim debitor est in mora: q tps interpellat: etiamsi admonit non fuerit: vt. l. magnā. ¶ de otra ex. a cōmit. si pu. a in ca. fina. extra de locato. et

aduerte q licet iusta cā subsistēte
excuset: si nō impleat tpe pmisso
tū si non implet q citius pt post
deficientem cām impedimenti: in
telligit in mora. ff. de arbi. l. cū ls
si. vbi dī q iussus ab arbitro vt
det certo die: excusat si die illa fue
rit impedit dummodo cessante iu
sto impedimento det q citius pt.
Ad idem ex. de do. a otu. cum dilcā
vbi iussus venire ad papā nō ex
cusat: liz fuerit impedit tpe cōsti
tuto: si postea cessante ipedimēto
nō venit Sed casu qū tpsnō ē ad
iectū non dī debitor in mora: nisi
cū fuerit interpellatus: vel ab eo
debitum petitū: dicta. l. si ex legati
Et ista interpellacō dz fieri o gruo
loco et tpe. ff. de verbo. obli. l. cōti
nuus. Ei ita. vbi dī q a pmittē
te dare ep̄hesi non pōt peti ante q
illuc potuerit accedere qū pmissor
est rome.

¶ Sed quid qū quis obliga
tur q hz rem alienā. ⁊c
Videt idē q qū quis obligatur
ex otractu ad spēm p dictā. l. si ex
legati. ff. de verbo. obli. vi; q non
sit in mora ante interpellacōem a
loco qū habuit a principio rem tō
fide: al' obligaretur ex delicto a es
set sp in mora vt in primo. ff. predi
ctū est. Sed si a principio habuit
bonā fidē: non videt in mora aū in
terpellacō: q dicta. l. si ex legati.
loquit etiā in legato in quo debet
res aliena. Sed pt dici q saltz de
iure diuino a canonico: a in foro
pnāli qūcunq hūerit scia; rei ali
ene: a nō reddat q citiū pōt: dicat
in mora. q ostituitur in mala fide
ex. de prescrip. c. fi. a in mala fide
non liz vel p momentū morari. q
oē qd non ē ex fide pcēdit est dcō c.
fi. Et quicqd fit otra cōsciam edifi
cat ad gehennā: ex. de fimo. c. per
tuas. ij. Mā a si tenet quis indicare
dño rem suā etiam qū alius hz ne
ipsam pdat: ex. de fur. q cum fure
quāto magis tenet indicare a da
re qū ipse hz a scit dūm ei preser
tim qū dūs rei impedire ab inter
pellacōe vel peticōe ppter pauperta
tem vel aliam cām nisi forte posses
sor habuerit iustam cām retinen
di. s. ppter sumptū quos in re tō fide
fecit ff. de fur. l. si is q rem omodas
set vel si iusto errore putauerit rē
suā: quo casu etiā p peticōm non
ostituit in mora. ff. de pet. here. l. il
lud. Itz aduertendū q ante inte
titū rei mora sp purgari pōt. Pur
gatio aūt dz fieri p oblacōem rei
integre a q̄litatis non viciate a cō
gruo loco a tpe vt sup. ff. iiij. Item
nota q sēp vltima mora nocet. ff.
de peti. a omo. rei vē. l. illud vbi dī
q si vendito fuit in mora dādi vi
nū venditū: a exinde obtulerit: et
emptor fuerit in mora recipiendi
mora nocet emptori a nō vendito
ri a idē econtra eēt: q vt ibi ocludi
tur sp vltima mora nocet.

¶ Sed an morosus teneatur
de re pdita si eo dē mō
fuisset pritura apud eū cui debe
batur. ⁊c. Videt q non si ex otra
ctu debebatur. ff. ad. l. ro. de iac. l.
fi. Ei. vbi dī q si nauta cum sciret
dominum nolle posuit ēs in naui

deteriori q̃ ꝑ ouenerat a perierint: tenetur: nisi forte a illa nauis melior in qua erant ponende sil' perierit. Licet enim nauta deliqrit qꝫ fecit ꝑ tra ꝑuenta: ex quo tñ dñs ꝓter hoc nõ est damificatus cũ res oio periture erant non teneꝫ. Sz si res deberet ex delicto videtur cõcludi cõiter p iuristas q̃ tenetur p. l. in uito. ff. de vi a vi ar. vbi dicitur q̃ si res pereat casu fortuito: teneꝫ q̃ eã abstulit: etiãsi res peat sine sua culpa: qꝫ a principio fuit in mora. Idem pbatur eo. ti. l. i. ff. rectissime. Sed aduertendũ q̃ aliud est dicere: etiãsi res essent apud creditorem eodẽ mõ periture: a aliꝯ etiamsi peunt sine culpa debitoris. Põt enim esse q̃ licet culpa debitoris nõ intercenerit nõ tñ fuissent apud creditorem eodẽ mõ periture: imo etiaz ꝑsideraꝫ qꝫ forte ante q̃ perijssent: creditor vendere potuisset. ideo debitor tenetur: etiamsi fuissent apud creditorẽ periture l. cũ res. ff. fi. ff. de legatis vbi dicit q̃ si fundꝰ legatus peat casu mate: tñ debitor teneꝫ. qꝫ legatariuꝰ potuit vendere. Idem dicit in. l. item si verberatũ. ff. fi. ff. de rei vẽ. a hoc in dubio seruaneꝫ per hec iura. Sed si oino appareret q̃ creditor nõ potuisset eas vendere vel ex eis vtilitatẽ aliquã habere ante ꝑditionẽ: vt in rebꝰ in naui positis. de quibus dictũ est: nullo mõ tenetur respectu interesse cũ nullũ sit: a delictuz aliter punietur penis legalibꝰ. a sic pñit ꝑ eo: dari opiones vt debitor moꝯ sus teneatur: etiãsi res eodẽ modo fuissent apud creditorẽ periture non tñ in delicto: sed etiã in alijs obligationibus de cã. l. cũ res. in si oio app areat q̃ creditor eam non poterat vendere vel aliã vtilitatem ex ea capere ante illiꝰ pdicõm. nec fiat quo ad hoc dicta inter delecã a ꝑtractuꝰ a maxime in foro pñali vbi regulariter solũ ꝑsideraꝫ interesse a nõ pena vt notat glo. xij. q. ij. fraterniitatis.

¶ Cessione q̃ obligacõ tollit: qꝫ qũ aliq̃s ẽ impotens soluẽ: non dz carceari vel alijs penis subijci: sed bonorum cessione põt a debito pecuniario liberari. Eq̃ bo. ce. pos. l. v. a nõt glo. ex. de sol. c. odoardus: vbi dicit etiã q̃ impotens soluẽ non dz excoicari ꝓter debitũ: imo si fuerit excoicatus: dz sine difficultate absolui recepta ydonea cauciõe satisfacendi si ad pinguiorẽ fortunã venerit. Sed sciendũ est q̃ nemo pt liberari p cessionẽ nisi primo in iudicio vel extra agnouerit debitũ vel fuerit ꝑdemnatꝰ. Non enim pt dicere nihil debeo: ꝯ si deberem edo bonis a nõ potes a me petere. ff. de cas. bo. l. pen. Põt aũt quis cedere non tñ pñtialiter: sed etiã p nunciũ a per epl'am. ff. eo. l. fi. a ẽ effectis cessionis vt nõ possit cedens postea ouenire: nisi in q̃tum facere pt ff. eo. l. is q̃. a intelligiꝫ facere posse deducto ne egeat. Regulare est enim: vt quotiens q̃s non põt ouenire nisi in q̃tum facere pt ex beneficio leg̃ intelligiꝫ deducto ne egeat ff. de re iu. l. in odemnacõe

¶ Sed nunq̃d cedēs debeat ca
uere de soluendo si ad
pinguiorē fortunā puenerit. Rñ.
Videt q̃ sic: ex. de solu. Odoardus
put ibi videt intelligere gl. q̃ ille
tex. loquit in cedente. Sz certe tex.
ille videt simpl'r loquī in eo qui pp
ter impotēciam non pt soluēre vt non
excoicet. si fuerit excoicat⁹ absol
uatur cū caucōe q̃ soluat cū pote
rit: nec aliud dt de cessione. Vñ nō
vī q̃ cedens teneat cauere: q̃ iure
cautū nō repitur vt memini. a pt
dici q̃ ibi glo. nō asserit q̃ tex. ille
loq̃tur in cedente: ꝫ q̃ ibi inueniūt
aliq̃ sil'ia cedenti viz debiti recogni
tio: a nō plena solutio. s. quousq̃
solue possit q̃ oia occurrunt in ce
dente vt preoñsum est

¶ Item an cedēs deat pati aliquā
penā. Re. Nō: nec carcerē:
nec aliquē cruciatū corpalem seu
vitiperiū. Eq̃ lo. ce. pos. l. fi. in pn.
a idoo valde reprehendende sūt consue
tudines aliq̃rum ciuitatū a terrarū
quib⁹ pauperes bonis cedentes ali
quē cruciatū seu vitiperacōz pati
unt. Nā ista ē quedā frustratoria
a irrōnabilis a inhūana seuicia:
vt dicit aug. xiiij. q. vi. si res. a idō
nulla cōsuetudine vel lege pōt fir
mari. Nā lex debet esse iusta a scā
di. iiij. c. erit aūt.

¶ Sed nunq̃d cedenti tollent
oia bona. Re. Nec p ces
sionē: nec p quācunq̃ aliā exactio
nez debitori auferenda sunt vesti
menta a corpo seu a lecto: a q̃bus
necāio vtit ipse a familia eius. Vñ
exo. ex. dī. Si pignꝰ a primo tuo ac
ceperis vestimentū eius ante solis
occasū redde ei. Ipsū est em̄ solus
quo operit indumentū carnis eiꝰ:
nec hz aliud in q̃ dormiat. Si cla
mauerit ad me exaudiā eū. q̃ mi
sericors sū. a ex his ostat q̃ officia
les a exactores in talib⁹ non dēt
facere exactōes: q̃ contra legē dei ē.
Idco grauit peccant a tenent primo
satisfacere si contrafacūt. a istō
cessionis remediū vī de melioribꝰ
qd dari possit his q̃ supra modū
sunt obligati sic sunt tiranni capi
tanei a stipendiarij: q̃ postea lici
te pūt retinere sufficiā sibi a familie
licet eēnt in immensū obligati. Sz
exinde sup̄ tenent ad restituēdem
pm eoz omodā facultatē vt s. de ix
et si quidez sunt creditores certi ces
sio dz fieri in manib⁹ eoz: vtz s. de
ix. al' cui fit restō faciēda paupib⁹
quoz puisio pinet ad ep̄m vt s.
restō vi. de. cessio fiet i manib⁹ epi

¶ Quid si debitor velit poti⁹
quinquēnales induci
as q̃ cedere bonis a creditores in
uicē discordant. Re. Attendēda est
sīa maioris ptis creditoz: nō nu
mero psonaz: sed q̃ntitate debiti.
ali in oib⁹ sint eq̃les attenditur
sīa humanior viz concedentiū indu
cias. Eq̃ lo. ce. pos. l. fi. de quo et
am s. restitutio. ii. de. ii. Sed in. l. ma
iorē. ff. de pac. vī q̃ primo considere
tur dignitas creditoz q̃ humani
or sīa. Pōt dici q̃ quo ad hoc isti
sunt digniores q̃ in humanioē p
tem declinat. Idō in decā. l. fi. nō fit
mentio de dignitate. Nā neq̃ facul
tates neq̃ dignitas ita sufficiens ē

ab fide sic to elco a remig mores ff.
de tut. a cura. l. scire or ff. cū reliqs
Et ita intelligitur de cā. l. maiorem
vt sma digniorū preferat: nisi in
veniat valde inhūana. Sed satis
videt inhumana: qn vult debito
rem potius oibus bonis expoliare
qp quinquennales prebere inducias: de cā. l. fi. Eq bo. ce. pos. Secus in
remissione ptis debiti. de q loquit
de cā. l. maiorē: qe est maius preiudiciū qp solam ocedere dilacōnem
Ideo q ad illud non videt sma cor
tam inhūana. Posset tn esse tanta pauptas debitoris: a facultas
creditoris qp in hoc qb de prebēdere
tur magna inhūanitas cor a sic
deret preferri etiā tunc sma remig
nior potiq qp dignior vel ditior.
qe nep facultates ac: de cā. l. scire.
maxime cum in casu magne necitatis possint paupes cogere diuites
ad sibi subueniendū vt nōt glo.
xlvij. di. sic hi. Et fm predcā pt in
telligi materia de cē. l. fi. a l. maiorē
qe remigni leges interp tande sūt
quo voluntas earū seruet ff. de leg.
l. remigni Item in de cā. l. maiorem
cū aliquib seqntibus: necnon cū
l. inris gentiū. ff. fi. pz qp maior ps
creditor hita oputacōe maiorita
tis fm modū predcūm pt remitte
re ptem debiti ex cā viz qn debitor
non ē soluēdo. Nā hoc venit in vtilitatem oim vt dicit ibi glo. qe forte nihil hērent si nō fieret remissio
Pōt addi p predcā vel etiā qe qn
qb possent in cōspectu dei vel hoim
repelendi de crudelitate qd peius
est. qe quā omutacōem dabit hō
p ania sua. Math. xvi. Et predcā
faciūt an ciuitas vel maior ps cōi
tatis possit remittere dāna ciuitatis sue. de quo sup. ff. ij.

¶ Sed an obligat ex maleficio vt ex furto vel rapina possit liberari cessione. R. Videt qp non de iure ciuili sed loco pe
cunie quā non pt soluere fust me
at penā corpalem. l. fi. ff. de in ius
vocan. vbi dī qp libertus q sine ve
nia a lica iudicis vocauit pionuz
in ius incidit in penā quinqgīta
aureorū: quā si non pt soluere luit
a soluit in corpe Et hoc videt pon
p gnali regula in oi casu quo ali
qd debetur ex delicto. l. i. ff. a gnali
ter. ff. de penis. Et hoc idem vī senti
re glo. etiā de iure canonico in ca.
n ō satis. lxxxvi. di. Et idem in c. fi
res. xiiij. q. vi. Pro qvī facere qd
ibi dicit tex. viz peci quo res male
ablata est: penas luit. Sz hoc vide
tur expresse ibi reprobari: vbi dī
qnon dz frustra hō seuire in hoiez
p penā corpalez qn non pt soluē
Et loqtur etiā qn quis obligat ex
delicto vt ibi pz. Posset tn dici qp
si agitur rōe omodi priuativt cū
quis petit rem sibi furto vel alio
mō sublatam: vel etiā penā ex ma
leficio: a ouentus debitor non sit
soluendo satis liberet cessione: ne
frustra hō in hoinem seuiat vt ibi
dī. Sed si ageret de publico cōmo
do: puta qe fieret accusatio de ma
lefi vel index ex offō ad illū puni
endū p cederet: tunc bene si non pt
soluere in ere luit in corpe a ita in
telligit glo. in predictis locis. Nā

publice vtilitatis interest vt delcā non remaneāt impunita ex. de sē. exco. vt fame ne facilitas veniē in centū tribuat delinqndi. xxiij. q. iiij. est iniusta. B

Resuscitat⁹. Posito q aliquis resuscitare tur q̄ sacra essent ab eo iteranda vide J. sacrm. J. v de samuele resuscitato: vide infra sortilegiū. J. vij. in fine.

Reuelatio. Nō

exorcisatio fit otra eiuz vel eos q̄ sciunt furtū nisi reuelēt cui tenenē reuelare. R. fm host. Non tenentur reuelare damnū passo: sed prelato eccie. xxxv. q. vi. eps in sinodo. Sz nec illi reuelare publice delet: si solus reuelator scit: vt supra crimen. J. iij. Vtz aliqs teneat reuelare credita vel debita sibi in secreto omissa vide supra cō fessionis relatio. J. xcii. a in eo. ca. multa de reuelatione ofessionis. Vtz familia siue subditi teneantur reuelare dño eū q̄ sibi dānum fecit: vide supra familia. J. fi.

Rigor. Vide supra ius. J. i.

Ira vtruz sit

mortale pctū. R. fm tho. ii. ii. q. xiiij. Sicut otentio importat quandā otradictionez in verbis ita ira dicit quandā inuasionez in factis. Vnde sup illud gal. v. vbi ira ponē inter opa carnis dicit glo. q̄ irē sunt qui ex ira aliq̄ inuicem se percutiunt. Et ido ira vī qdā priuatuz bellū qd inē priuatas psonas agitur nō ex aliq̄ publica auctē sed magis ex mordma tawluntate. Et ideo ira sp importat pctū. a in eo quidē qui alterū inuadit iniuste: est mortale pctū. In eo aūt qui se defendit pt esse sine pcto: a qnqz cū vemali. qnqz ec cum mortali fm diuersū modum se defendendi. Nā si solo aio repellendi iniuriā a cum debita moderātione se defendit nō est pctū: nec pt zprie dici ira ex pte eius. Si vero cum aio vindicte vel odij: vel cum excessu debite moderationis se defendat sp est pctū: sed vemale quidē qui aliqs motus odij vel vindicte se immiscet vel cum rō. A. vlxmo ex deliberacōne rōnis: vt pōt colligi ex dictis eiusdē tho. B. non multū excedit moderatā defēsionē. Mortale aūt qui obstinato aio otra aggredientē insurgit ad eiuz occidendum vel grauiter ledēdum. A. Idem in sum. li. iij. ti. xxxiiij. q. cexxvij. B

Sacerdos.

Qualiter sacerdotes dicanē ligare a soluere. R. fm rap. trib⁹ modis

Primo ligant a soluūt. a ondunt aliquē ligatū vel solutū esse a dro. Vnde lucē. xvij. dīs leprosos prius ipse p se mūdauit. deide ab sacdotes mīsit quoz iudicio ondereē